

የገልጽ ደንብ

የገልጽ ውድቀት

ሰኞ ታኅሣሥ 19 ቀን 1974 ፋታ ከነሳቸው ግለሰቦች አንዱ ኩሉኔል በትሩ ተሰማ ነበር ። ከሰላምን በትረ ግብዣ ወጥቶ በቀጥታ የሔደው ወደ ቢሮው ነበር ። አብዛኛውን ጊዜውን የሚያሳልፈው በቢሮው ውስጥ ነው ። አንዳንድም እዚያው ውሎ ያድራል ። ቢሮው መቸም የቢሮ መልክ የለውም ። የሀብታም ሰው ግሎን ነው የሚመስለው ። ከጥቁር ቆዳ የተሠራው ትልቅ ሶፋ ሁለት ሰዎች በምቸት ያስተኛል ። ኩሉኔል በትሩ ሶፋው ላይ በጀርባው ተንጋሎ ጣራ ጣራውን መመልከት ያዘወትራል — ጣራው ጥራ ሆኖ የጠላትን መምጫና መሔጃ ፣ መግቢያና መውጫ የሚያስነብበው ይመስል ። መታጠቢያ ቤት ገብቶ ጢሙን ሲላጭ የሚታየው በድሉት የሰጠለጠው ወፍራም ፣ ግን ደስ የሚል ፈቱ ሳይሆን አብዛኛውን ጊዜ የጠላት ስትራቴጂና ታክቲክ ነው ። ብዙውን ጊዜ ጢሙን ሲላጭ ፈቱን ይቆርጣል ። እና ይራግጣል ። ጥሎበት የኤሌክትሪክ ጢም መላጫ አይወድም ። ተራ የጢም መላጫ መሣሪያና ጂሌት ምላጭ ደስ ይለዋል — ሽልት አድርጎ ስለሚላጭለት ።

ኩሉኔል በትሩ ቢሮው ሲደርሱ መለዩ ለባሹም ሆነ ነጭ ሰባሹ በተጠንቀቅ ተቀበለው ። ጠብራት የማይታይበት ወይም የተዘጋ ቢሮ አልነበረም ። እሱ ካላሰናበተ ግን አባቱ ቢሮውን ዘግቶ ይሔዳል! ሁሉም እየተራገሙ ፣ እያዛጉ ፣ እያንቀላፉ ፣ ልባቸው እስኪፈርስ ድረስ በኛ እየጠጡ ፣ ሳምባቸው እስኪከስሱ ድረስ ሲገራ እየጠሱ ፣ ዓይናቸው እስኪቃጠልና ጭንቅ ላታቸው እስኪገል ድረስ የዕለቱን ሪፖርት እየጻፉ ይቆዩታል ። ሁሉም ይጠሉታል ። ቀልድ አያውቅም ። ይሠራል ። ያሠራል ። ከሥራ ሌላ ሰው የሚመዝንበት ሌላ መስኪያ የለውም ። የሚሠራው ሰው ሁሉ ጓደኛው ነው። በሥራው መጠን ሰው ያቀርባል ፣ ያርቃል ። ታዲያ ሁሉም ይጥሉት እንጂ የማያከብረው ሰው የለም ። እሱም ቢሆን ከመወደድ ይልቅ መከበርን ይመርጣል ።

ረጅሙን መተላለፊያ (ኮሪደር) አቋርጦ ቢሮውን ከፍተ
 ገባ ። መብራት አበራ ። የቢሮው ሽታ ደስ አላለውም ። በሩ
 ከውስጥ የሚዘጋውና የሚከፈተው በአውቶግቲክ ቁልፍ በመሆኑ
 ራሱ ተዘጋ ። በሩ ላይ ያለው ልዩ መስተዋት ከውስጥ ወደ ውጭ
 ቁልፍ አድርጎ ያሳያል ። ከውጭ ወደ ውስጥ ግን ድፍን ነው ።
 ወደ መታጠቢያ ቤት ሔደ ። ከአብነ በረድ የተሠራ ትልቅ ፣
 የተንደላቀቀ መታጠቢያ ቤት ነው ። ሽንቴን ሸና ። ትከሻው
 አራት ግዕዝን ሆኖ ይታይ ነበር ። ፈቱን ተጣጥቦ ትንሽ አደኮ
 ሱኝ ሲቀባ ሁሉ መስተዋቱ ውስጥ የሚታየው የራሱ መልክ አልነ
 በረም ። ሥዕላይ በራሺ ነበር መስተዋቱ ውስጥ የሚታየው —
 ትናንሽ ዓይኖቹ — በልጣ ብልጥ በለታም ፈቱ — እንደ ስለት
 የሚቆርጠው ንቁ ጭንቅላቱ ። ኩሎኔል በትሩ ለመጀመሪያ ጊዜ
 በራሱ ሁኔታ ተገረመ ። ከጠላት መልክና ሁኔታ ሌላ የራሱ
 መልክ በውል አልታይህም አያለ ግርቻገር ከጀመረው ቆይቷል ።
 የሚታየው ነገር ሁሉ የጠላት መልክ በቻ ሆኗል — በራሱ መ
 ልክ ምትክ ። ምናልባት በዚህ ሥራ ላይ ብዙ ዘመን ስለቆየሁ
 ይሆናል ብሎ አሰበ ። በሕይወቱ ሌላ ሥራ ይዞ አያውቅም ።
 በ1949 ከዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ በፖለቲካ ሳይንስ በዲግሪ
 ተመርቆ እንደጠገ የተቀጠረው በጸጥታ ጥበቃ መሥሪያ ቤት
 ውስጥ ነበር ። ራሱ ኩሎኔል ወርቅነህ ገበየሁ ነበር የቀጠረው ።
 ጎንደራ ከመሆን ሌላ ስለ «ኢንተሊጀንስ» ሥራ ምንም ልምድ
 ወይም እውቀት አልነበረውም ። ግን ይኸውና በዚህ ሥራ ላይ
 ያገኛል ። ሀሳቡ ሐያ አምራት ዘመን ወጪ አቋርጦ ጋሰበ ።
 በነዚህ ዓመታት ውስጥ ባከናወናቸው ቁም ነገሮች ወይም ባገኛ
 ቸው ድሎች ልዩ አላበጠም ። ይልቅ የሆነ ባዶነት ተሰግው ።
 ባዶ ልብ ። ባዶ ነፍስ ። ባዶ ሕይወት ። አላንባም ። ልጅ አልወ
 ለደም — ለሰው መጠሪያ ። ብቸኛ ፣ ብቸኛ — በዚህ ሠፊ ዓለም
 ውስጥ ። እና ዕድሜው ገፍቷል ። ከእንግዲህ ምን ሊቀረው—
 ጠራታ? እንደ ቀትር ጥላ የኩርለለው ዕድሜው እናደደው ። ሲዘ
 መኑ ወጣት ባለሥልጣኖች ዘንድ ያረጀ ቁና የሚያስመስልው
 ሽቦቱ አስጠላው ። ሸቦቱ ለሰብእናው የለገሠው ግርግ ሞገስ
 አልታየውም ። ሽቦት የተናቀበት ጊዜ እለ ።

ባለፉት ሐያ አምስት ዓመታት ውስጥ ያካዘተው የሥራ
 ልምድ የትም አላደረሰውም ። ከሐያ አምስቱ ዓመታት ውስጥ

አራቱን ዓመት ያሳለፈው በዓለም በቃኝ ነበር ። የኩሎኔል
 ወርቅነህ ገበየሁ ሰው ነው ተብሎ አምስት ዓመት ጽኑ እሥራት
 ተረድረበት ። ያው እንደ ሰመደው ቢሮው ተገኝቶ የመንግሥት
 ጠላት የሆነበት ጠላት ነው በሚል መርህ የተለመደውን ሥራ
 ውን ከመሥራት በቀር በእነ ጄኔራል መንግሥቱ ገንዘብ መረገቅለ
 መንግሥት መከራ ውስጥ የተጫወተው ሚና አልነበረም ። ግን
 አልቀረለትም ። አራት ዓመት ከጠጣ በኋላ በምገረት ተለቆ
 ወደ ቀድሞ ሥራው እንዲመለስ ተደረገ ። ቢሆንም አምነት
 የሚጥልበት ባለሥልጣን አልነበረም ። በመሆኑም በሥራው
 ላይ ዕድገት ወይም ሹመት ሳይሰጠው እንዲሁ የተጣለ ቁና
 ሆኖ ቆየ ። ከዓመት ዓመት እሱ ሹመት እየታለፈ ፣ እሱ ያመጥ
 ጠናቸው ሰዎች አለቃው እየሆኑ መቆየቱ ደህን ያህል የውስጥ
 እግር እሳት ሆኖ አያንገበገበውም ነበር ። ይልቅ ፣ ውስጥ ውስ
 ጡን እንደ ነቀዝ እየበላው በጣም ያንገበገበውና ያበሳጨው
 የነበረው ነገር እምነት ከማይጥልበት መንግሥት ጎን ተሠልፎ ፣
 በሕዝቡም ዘንድ እንደ ሕዝብ ጠላት እየተቆጠረ ያለምንም
 ምርጫ ሲሠራ መቆየቱ ነበር ። ሥራውን ለመልቀቅ ጥረት ቢያ
 ደርግም ፣ የሚለቀው ባለሥልጣን አልነበረም ። የመንግሥትን
 ምስጢር ዐውቆ ወደጎ! አይለቁት ነገር ምስጢር ያውቃል ፣
 አይሸሙት ነገር አይታመንም ። እንዲሁ መታሸት ነበር ዕጣ
 ፈንታው ። የደም እንጀራ ።

የኢትዮጵያ ሠፊ ሕዝብ አብዮት ደንገት ከዳር እስከ ዳር
 እንደችቦ ተቀጣጥሎ ሕሊናው በእርዳታ የሚተነፍስበት የተሰራ
 መስኮት ባይከፍትለት ኖሮ የለየለት ሰካራም ሆኖ በቀረ ነበር ።
 ከ1966 ጀምሮ አልኮልና ሲጃራ የሚባሉትን ነገሮች ነክቶ
 አያውቅም ። እርም ብሎ ትቷቸዋል ። እንደት እንደሆነ
 አሁን በውል ባያውቀውም ፣ ብቻ ፣ የኢብዮቱ መቀጣጠልና
 የሠፊው ሕዝብ ሆ ብሎ መነሳት ካለፉት ወንጀሎች ሁሉ ነጻ
 ያደረገው መስሎ ታየው ። እና አብዮት በኢትዮጵያ ከተቀጣጠለ
 ወዲህ የሠፊው ሕዝብ ትግል አጋር እንጂ ጠላት ያለመሆን
 ጠንካራ እምነት ስላደረበት በሥራው ላይ እምነትና ተስፋ
 እየጣለ ሔደ ። የሠፊው ሕዝብ ጥቅምና ልዕልና ተቃራኒና
 ተጸራሪ ከሆነ መንግሥት ጎን ቁም እንደ ሕዝብ ጠላትና አፋኝ
 እየተቆጠረ ከመሥራት ራሱን በአልኮል ፣ በዝሙትና በሲጃራ
 በቀስታ ፣ ግን በእርግጥ ለመግደል ተዘጋጅቶ የነበረው ሰው ደን

ገት የመንፈስ ተሐድሶ አግኝቶ ልቡ ያንሠራራ ጀመር ። ጠባዩ ፈጽሞ ተለወጠ ። «ለሠደብ ጠላት ርኅራሄ ወይም ደግነት ግሳ የት አሳፋሪ ድርጊት ነው ወይም እንደ ፍርሀት ተቆጥሮ ሊሳቅ በት ይገባል ። ከመደብ ትግል በላይ ወይም ውጭ የሆነ ሕሊና ከቀሳውስት ውዳሴ ቃላት አይሻልም ። የሰለላ ተግባር የጥሩ እርባኞች ግዳጅ ነው ። አብዮት ፍርድ ቤት ነው ያለው ግንዛቤ? የአብዮት ሠይፍ ምንም እንኳ አንዳንድ ካንዳንድ ንጹሐን ሰዎች አንገት ላይ ቢወድቅም ፣ ጠላት ድል መመታት ይኖርበታል ። የቀረው ፣ ጠባብ አስተሳሰብ የተጠናወታቸው ምሁራን አጉል መነፋረቅ ይሆናል ። አብዮት የይምሰል ጉዳይ እይደለም ። ይሁን ብለን የምናመጣው ነገር አይደለም ። ራሱ ሲል የሚሆን ሂደት ነው ። ምንው ቢሉ ከኔ መልሱ ግልጽና አጭር ነው ። ምንም ይሰማን ምን ፣ ታሪክ ካፒታሊዝምን ተፍቶታል ። ካፒታሊዝም ጠፊ እንጂ ኗሪ አይደለም ። የሚጠወልግ እንጂ የሚያብብ ትይ ደለም ። የታሪክ ፍርድ ነው ። ስለዚህ ሶሻሊዝምን ማግረር ከንቱ ነው» ይላል። ታዲያ ይህ እምነቱ ከንባብ ያገኘው እይደለም፣ ከቀጥታ ልምድ እንጂ ። በመሆኑም ፣ ያለበቂ እውቀትና ልምድ አብዮቱን ለግንልገል በየቦታው የሚያሰፈስፉትንና የሚያደገድጉትን ሰዎች አጥብቆ ይጠላል — «ለአብዮቱ ከሚ ሰጡት ጥቅም አብዮቱ ላይ የሚያስከትሉት ጉዳት ብዙውን ጊዜ አመዝኖ ይገኛል» በማለት ። በአብዮት ባቡር ለመጓዝ የሚፈ ልጉ ሰዎች አቤት መብዛታቸው? ግን ስንቶቹ ናቸው አብዮቱን በሐቅ ለግንልገል ባቡሩ ላይ የሚወጡት? በጅምላ ተሳፋሪዎች ምክንያት ስንት ጉዳት ፣ ስንት ጥፋት ደረሰ? ስንት ነገር ተናጋ? ስንት ቤት ፈረሰ? ስንት ሕይወት በከንቱ ጠፋ? በእንደዚህ ያሉ ሰዎች ምክንያት ሶሻሊዝም በብዙ ሰዎች ዘንድ መጠላቱና መወ ገዙ አሳዘነው ። እና እሁን ደግሞ የቀይ ኮከብ ዘመቻ ። ስንት አወናባጅ ፣ ስንት እሾም እሸለም ባይ ፣ ስንት አትራፊ ነጋዴ መጥቶ ይሆን? የያንዳንዱን ሰው ሕይወት ታሪክ የሚመለከት የመረጃ ሥራ (ባህሪ-ፊካል ኢንተሊጀንስ) ተግልቶ ያለመኖር ነገር አናደደው ። በሁሉም ነገር የነሲብ ሥራ! አለና የእጅ ሰዓቱን ተመለከተ ። ከምክቱ አራት ሰዓት ሆኖ ነበር ። ተናዶ ከመታጠቢያ ቤቱ ወጣ ።

አንዱ ግድግዳ ላይ በተርታ ተሰቅለው ከሚታዩት ልዩ ልዩ ካሊጻር ሽጉሞች ውስጥ አንዱን አውርዶ በማይታይ አላማ

ላይ እነጣጠረ ። የእእምሮው ዓይን ሥዕላዊ በራኪን ይመለከት ነበር ። ረዘም ላለ ጊዜ ዝም ብሎ ሲያነጣጥር ከቆየ በኋላ ሽጉ ጡን ከነበረበት ቦታ ላይ መልሶ ሰቀለው። ልዩ ልዩ መሣሪያዎች መሰብሰብ ፣ መፍታትና መገጣጠም ፣ ብቻውን ቁጭ ብሎ በሌላ አላማ ላይ ማነጣጠር ያዘወትራል ። ያዝናናዋል ። ሌላ የሚዝና ናበት ነገር ቢኖር ቢሮው ወይም ቤቱ ብቻውን ቁጭ ብሎ «ሶሊ ቴር» መጫወት ነበር ። እንደ ናፖሊዮን ቦናፓርት የጀመረውን «የሶሊቴር» ጨዋታ ካልጨረሰምን ጦር ቢፈታ ፣ መሬትና ሰማይ ተንዶ ዓለም ምን ቢደበላለቅ ነቅነቅ ወይም ፍንካች አይልም ።

የቅርብ ረዳቶቹ በሩ ላይ ተደርድረው በማየቱ ጠረጴ ዛው ላይ የነበረውን ቁልፍ በሌባ ጣቱ ጫን አለው ። በሩ ተከ ፈተ ። አራት ወጣቶች ተከታትለው ገቡ ። የሁሉም ዓይን ቀል ጅል ። ሲቆፍሩት የቆዩ ይመስል የሁሉም ጠጉር ተንጨፍርሮ ይታያል ። ፊታቸው በድካም ነብሏል ። ያሰሩት ከራሻት ወዲህና ወዲያ ተጣጧል ። ጠቆር ያለው ወጣት በጣም አጭር ነው ። ሲያዩት በጣም ኩሩ ይመስላል ። ጠይሙ ወጣት አጭርም ረጅምም የሚባል ሰው አይደለም ። ዓይናፋር ብጤ ነው ። የተ ቀሩት ሁለት ወጣቶች በቁመት ዘለግ ያሉ ሆነው ከዓይን የሚ ቀድሙ ያራዳ ራሌዎች ይመስላሉ ። ቀያዮች ናቸው ። አንደኛው ጥቁር የጸሐይ መነጽር አድርጓል ። አራቱም መልክ መልካም ፣ ሾጤ ወጣቶች ናቸው ። ኩሎኔል በትሩ ተሰማ አራቱንም ተራ በተራ አይቶ ፊታቸው ላይ የሚታየውን ድካም ካጤነ በኋላ በልቡ አዘነላቸው ። ለምንድን ነው እነዚህን ልጆች እንደ አህያ የማሠራቸው? በማለት ራሱን ሳይጠይቅ አልቀረም ። መልሱ ንም አላጣውም ። የተጣለበት የቀይ ኮከብ ዘመቻ የሕዝብ ደህንነ ትን ጥበቃ ኃላፊነት ምናልባት ከፍተኛውና የመጨረሻው ግዳጅ ከመሆኑም በላይ ላለፉት ሐያ አምስት ዓመታት ያካበተው ልምድና እውቀት እንደ ወርቅ በእሳት ተፈትኖ ጥራቱ የሚታይ በቅ ሥራ መሆኑን ያውቃል ። ለእያቤልዩ በዓሉ ለራሱ ያሰበው ልዩ ስጦታ ፣ እና ውድቀትም ሆነ ልማቱ በእነዚህ ልጆች ትከሻ ፣ ጥረትና ትጋት ላይ ያረፈ እንደመሆኑ መጠን ቀንና ሌት እንደ ባሪያ ከማሠራት ሌላ ምርጫ አልነበረውም ። እነዚህን ልጆች እንደ ባሪያ የሚያሠራበት ሌላም ስውር ምክንያት ነበረው ። ዳግመኛ ሲያሰብ ፣ ሲያያቸው ያደረበትን ርኅራሄ ከልቡ አውጥቶ፣ ምናባታቸውን ስና ይሥሩ! ከሥልጣን ጉጉት በፊት ሥራ መቅደም

አለበት = እኔ ሐያ አምስት ዓመት አገልግቶ የት ደረሰኩ? እህያ የተጫነችውን አትበላም እንዲሉ፡ ዘለዓለሜን ሥራ ተጭን ጻገት ከመውጣትና ቁልቁለት ከመውረድ በስተቀር = የታባታቸው ይሥሩ፤ ትናንት ከትምህርት ቤት ወጥቶ ዛሬ ሥልጣን ላይ ቂጥ ግለት የለም! በግለት ሲያስብ ቆየና ርገራሄና ጥላቻ በተቀላቀለ በት ስሜት፡ «የዕለቱን ሪፖርት መስጠት እረጋጋለሁ = ባጭሩ = ዝብዝብ አልፈልገም = ጊዜው መሸቷል» አላቸው =

«አዎ» አለ ሻለቃ ተከላይ ዘድንግል ጥቁር መነጽሩን ሰልካካ አፍንጫው ላይ እያስተካከለ — «ጊዜው መሸቷል = ለሰዓት እላረ 50 ደቂቃ ብቻ ነው የቀረው =»

የሥራ ጓደኞቹ ሻለቃ ተከላይ ዘድንግልን ጀምሰው በንድ እያሉ ነው በትጽል ስሙ የሚጠሩት = ቆንጆ ሴቶች፣ ጥሩ መጠጥ፣ ምርጥ ልብስና ጨዋታ ይወዳል = በዚያ ላይ ቁመቱ ዘለገ ያለ፣ ቀጭን፣ በጣም መልክ መልካም ወጣት ነው = ሴቶች ይሞቱለታል = አብዛኛውን ጊዜ የመረጃ ምንጮቹ ሴቶች ናቸው = መረጃ ግገኝነት ይሆንለታል = እሱም ከሴት ጉያ ምን ምስጢር ይታጣል የሚል ፈሊጥ አሰው = እና ከሴቶች ጉያ ምስጢር ሲቆ ፍር ይውላል፣ ያመሻል = ይጠጣል = ይጫወታል = አደገኛ የመረጃ ሰው ፈጽሞ አይመስለም = ሥራውን እንደ ቀልድ ነው የሚመለከተው = ነገሩ የምር ከሆነ ያመራል = ልዝብ፣ የሆህና ተጫዋች መስሎ የሚታየው ሰው ባንድ ጊዜ እውራ ይሆናል = በደፋርነቱ በሥራ ጓደኞቹ ዘንድ የታወቀና የተከበረ ሰው ነው = የሥራ ጓደኞቹ ሁሉ በለጋስነቱ ይወዳታል = ከኪሱ በያጣ ተበድሮ ያጠጣል = ለነገ የሚለው ነገር የሰውም = ኩሎኔል በትሩ ተሰማ ተከላይ ዘድንግልን በሥራው የሚወደው በሆነም፣ ሥራውን የሚያከናውነው በቲም በቀል ስሜት ይሆናል ብሎ ክለሚያምን ቅር ይሰኝበታል፣ አብዛኛውን ጊዜ ውጣኔውንና ገምቱን ይጠረጥራል = የተከላይ ታናሽ ወንድም አሥመራ አደ ባባይ ላይ በጥይት ተደብድቦ በአሴቃቂ ሁኔታ የተገደለው በሻ ዕቢያ ፈላይት ነበር = ከእሱ ሌላ ወንድም አልነበረውም = ታናሽ ወንድሙን በጣም ይወደው ነበር = ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ነበር ከተገንጣዮች ጋር የግል ጦርነት የከፈተው =

ኩሎኔል በትሩ የወትሮ ፈገግታውን እያሳየው፣ «ታዲያ ምናል? በጊዜ ትተኛለህ ግለት ነው» አለው =

«ንድ ኩሎኔል» አለ ተከላይ — «ሰውኮ ለእንቅልፍ ብቻ አይደለም የተፈጠረው =»

«ታዲያ ለቅብጠት ነው?»
ሁሉም ሳቁ =
«እሱም የሕይወት አንዱ ፈርጅ ነው = ምስጢር የት የሚ ገኝ ይመስሉታል? በሴቶች ጉያ»
ሁሉም እንደገና ሳቁ =
«ግን አይመስሉትም?» አለ ተከላይ =

«አዎ የሚያደርሰውም ጥፋት ያንኑ ያህል ነው = አንድ ቀን እዚያው ተቀብረህ እንዳትቀር አሰጋለሁ = ሴቶች አደገኞች ናቸው = በኛ ሥራ የለም = ጭኗን የከፈተችህ ሴት ሁሉ ልቧን የምትሰጥህ አይምሰልህ = ይልቅ ጭኗን ሰጥታህ ልብህን ነው የምትሠርቅህ» አለው ኩሎኔል በትሩ = በዚህ አሳቡን አልገ ታም = ቀጥሎም፣ «ባሁኑ ወቅት ለእንቅልፍ የሚያስቸኩለን ነገር የለም = በዚች ሰዓት በሊቀመንበሩ ቢሮ ምን መካሄድ ላይ እንዳለ ታውቃላችሁ? የሰታፍ ስብሰባ እየተካሄደ ነው = ምናልባት እስከጧት ሳይቀጥል አይቀርም = ላለፉት ሰባት ዓመታት በቀበሮ ጉድጓድ የኖረው ወታደር ለእንቅልፍ አልቸ ኮለም = በጊዜ እንቅልፍ ተኝቶ ግለጻ ጧት ለሥልጣን የመሰለፍ ነገር አይገባኝም» አለ =

ቀጥሎ የተናገረው ሻለቃ ሥዩም ሠረቀብርህን ነበር =
«ባሳብዎ አልሰግግም ጓድ ኩሎኔል» አለ =
ሻለቃ ሥዩም ሁልጊዜ በሰው አሳብ አይሰግግም = ጥቁር ሆኖ አጭር ነው = ሴታ ሴት መልክ አለው = ጥርሶቹ በጣም ያምራሉ =

«በየትኛው?» አለው ኩሎኔል ላትሩ =
«ሴቶቻችን በመረጃ ሥራ ለምንም አይረቡም =»
«እንዴት?»

«እርሱም እንዳሉት ሳይሆን ጭናቸውን ለከፊቱላት ወንድ ሁሉ ነው ለባቸውን ጭናቸውን የሚሰጡት = ከቡር ሰውነታቸውን ከሙቸርቸር አልፈው ያገር ምስጢር ይሸጣሉ = ለጊጣ ጌተ እንጂ ላይር ደንታ የላቸውም = በእነሱስ አልታደልንም» አለ =

ኩሉኒል በትሩ የእጅ ሰዓቱን ተመለከተ = በከርከር ጊዜውን ለግባከን የረለገ አይመስልም = እና ደግሞ ሻለቃ ሥዩም ሁሉ ጊዜ ይበረብረዋል = ወጣቱ የመረጃ መኩንን በሥራው በጣም ብቁ ቢሆንም ፣ ለሥልጣን በጣም ቸኩል መሆኑን ኩሉኒል በትሩ ያውቃል = በጉቦም ይጠራጠረዋል = ሻለቃ ሥዩም ገንዘብ ፈጽሞ አይበቃውም = ደመወዝ ካገኘ ባምስት ወይም ገፋ ቢል በአሥር ቀን ውስጥ ገንዘብ ኪሱ አይገኝም = ቀሪውን ሐያ ወይም ሐያ አምስት ቀን እንዴት እንደሚያሳልፍ ኩሉኒል ሁሉ ጊዜ ይገርመዋል = ሆኖም እስካሁን በጉቦ ይዞት አያውቅም = ገን እንድ ቀን..... አለና በልቡ ፡ «ታዲያ የሚሸጡትን ምስጢር ከየት ያንኛሉ ብለህ ታስባለህ?» ብሎ ሻለቃ ሥዩም ጠየቀው =

«ምናልባት በወንዶች ይሆናል ፣ አላውቅም» የሚል መልስ ሰጠው =

«ምናልባት አትበል = ምስጢር የሚያገኙት ሙቶ በሙቶ ከወንዶች ነው = ከውሽጥቻቸው ፣ ከባሉቻቸው ከወንድ ጓደኛ ቻቸው = ወንድ ሴትን የግመን ተፈጥሮአዊ ዝንባሌ አለው =

«አዳምን ያሳሳተችው ሐዋን መሆኗን አትርሳ = ውበት እደገኛና አሳሳች ነገር ነው = እየሀ ፣ አንድ ወንድ ጓደኛ ላይናረው ይችላል = ገን ምንጊዜም ቢሆን እንድ ሴት ከጎኑ አትጠፋም = ያች ሴት ለታጠፋውም ፣ ለታሰጠውም ትችላለች = በታሪክ ብዙ ታላላቅ ሰዎች ሊወድቁም ፣ ሊነሱም የቻሉት አብዛኛውን ጊዜ በሴቶች ምክንያት ነው =

«እንዳልኩት ሴቶች ለኛ ሥራ በጣም አስፈላጊ ናቸው = የታላላቅ መንግሥታት የሰለላ ድርጅቶች ብዙውን ጊዜ የሚጠ ቀሙት በሴቶች ነው = ሴቶችን ከግግረር ይልቅ ግሠልጠኑ ይበጀን ነበር = በቀንጅናና በብልጠት እንኳ የሚስተካካላቸው የለም = በነገራችን ላይ «ሴክስ ኦስፒየሩህ» የሚለውን መጽሐፍ

አንብባችኋል ? በተለይ እንተ» እሱ ወደ ተከላይ ዘድንገል እየ ተመለከተ =

ሻለቃ ሥዩም ሠረቀ ብርሀን እየተጣደፈ ግስታወሻ ይወ ስድ ነበር = ኩሉኒል በነገር ሊነካው ፈለገና ፣ «ንድ ሥዩም አይዞህ እትቸገር = ጥናቱ በቅድሚያ ለበላይ ባለሥልጣን ቀር ቧል = በቅርቡ ሴቶችን የምናሠለጥንበት ትምህርት ቤት ይቋ ቋግል ብዬ ተስፋ አደርጋለሁ = እና ጓድ ተከላይ በምልመላው ሥራ ትረዳን ይሆናል = አሁን ሥራችንን እንቀጥል = ከግን እንጀምርን» አለና የእጅ ሰዓቱን ፈትቶ እፈቱ አናረ =

ሁሉም የኩሉኒል ሽሙጥ ገብቷቸው አቀረቀሩ = ሥዩም የሰዎችን አሳብ ነጥቆ የራሱ በግስመስል በሪፖርት መልክ ለበላይ ተሎ የግቅረብ መጥሮ ልግድ አለበት = በዚህም ላይ እኛ በሠራነው ሌላው ይጥገስበታል ፣ ይከበርበታል ፣ ይሾምበ ታል በግለት ሁሉ ጊዜ ጉራ ይነዛል = ተከላይ ተሎ ብሎ እጁን አወጣ =

«ና ና = ያንተ ሪፖርት ለኋላ ይቆይ = እስቲ ከሕዝባውያንና ከመንግሥት ድርጅቶች ደገንነት ጥበቃ እንጀምር = አይመስ ላችሁም? እህስ ጓድ የመቶ አለቃ እሸብርን» አለ =

እሸብር እሳት የሳሰ ፈጣን ወጣት ነው = መልኩ ቀይ ፣ ዓይ ማቹ ቀይ ፣ ቁመቱ ዘለግ ያለ ፣ ሽመል የመሰለ ሉጋ ወጣት ነው = ሲፈጥን ከዓይን ይቀድግል = ገፋስ ነው = ጭራው አይ ያዝም = እንደ ጥላ ውልብ ብሎ ይጠፋል = አሁን አዚያ ታይቶ በዚያው ሰዓት ሌላ በታ ይታያል = ሲጃራ አያጠስም = መጠጥ አይጠጣም = ገንዘቡን ምን ላይ እንደሚያውል የሚያውቅ የለም = አይጋብዝም = አይጋበዝም = እጅግ ሲበዛ ተጠራጣሪ ነው = የገዛ ጥላውን ይጠራጠራል = ያለመረጃ ሌላ ነገር አይታየውም ፣ ቁራጭ ወረቀት ረገጦ አያልፍም = አንስቶ ያገላብጣታል = ሰው የተናገረውን ነገር ሁሉ ያሰላስላል ፣ ይመረምራል ፣ ምን ግለቱ ይሆን? በግለት ይተነትናል = ሰዎች ይህን ዝንባሌውን ስለሚያው ቁበት ከእሱ ጋር ጭውውት አይወዱም = ከሩት ይሸሹታል = ሌላ የጊዜ ግሳሰፊያ የለውም = ብቻ በምድጃ ዳር ያደገ ይመስል ሲ መሽ እሳት እንድዶ አሳቱ ሲንቀሳቀል ግየት ይወዳል ይባላል —

በተለይም ፍጹም ግን ለሌሎች «አሳቱ» የሚሉት አለምከንዳት አይደለም ። ግን አሳት የሚሰጠውን ትርጉም የሚያውቅ የለም ። እሱም አይናገርም ። አሥመራ ከመጣ ወዲህ አሳት አይቶ አያውቅም ። እንዲሁ የለም ። ከርምቦላ በመጫወት ጊዜውን ማሳለፍ ጀምሮአል ። ታዲያ ማዕዘን መርጦ ድንጋይ የመጣል ነገር አይደለም የሚያስደስተው ። ማተራመስ ደስ ይለዋል ። ድንጋይ በድንጋይ ተጋጭቶ ፣ ድንጋይ ሲበተን — ሲተራመስ ማየት ነው የሚያስደስተው ። ስለሆነም ግንም ከእሱ ጋር ከርምቦላ መጫወት አይረዳም ። ኩሎኒል ይወደዋል — በፍጥነቱ ፣ በድፍረቱ ፣ በጭካኔው ፣ ጨካኝነት ፣ ምህረት የለውም ። በኩሎኒል መመዘኛ መሠረት ጥሩ የመረጃ ሰው የሚባለው ፣ ረገጥ ፣ ደፋር ፣ ጨካኝ ፣ ብልጥ እና የማይጠጣ እንደአሸብር ያለ ሰው ነው ። ቅር የሚሰኝበት ነገር ቢኖር ተናጻጅ በመሆኑና መረጃዎችን በሚገባ መዘና ለማወቅ ገና ባለመቻሉ ብቻ ነው ። ይህን ድንጉላ በደንብ የሚገርፈው ቢገኝ» ብሎ «አሁን አሸብር?» አለው ።

አሸብር ሲናገር ትንሽ ይኮላተፋል — «ባጠቃላይ በሕዝባዊ ወያኔ ድርጅቶችና በመንግሥት መሥሪያ ቤቶች ያለው ጥበቃ ተጠናክሮአል ። በጣም በጥሩ ሁኔታ ላይ ይገኛል ።» ብሎ ሪፖርቱን ቀጠለ — «ግን ሕዝቡን ለማሸበርና ዘመቻውን ካሁኑ ተስፋ ለማስቆረጥ አንድ የሆነ ፋብሪካ ወይም አየር ማረፊያውን ለመምታት አንድ ዝግጅት አድርገዋል የሚል መረጃ አለ.....» ሲል —

ኩሎኒል በትሩ ንግግሩን አቋረጠውና ፣ «የመረጃው ምንጭ ምንድን ነው? ወይስ እንዲሁ በነሲብ የተደረሰበት መረጃ ነው? ለነሲብ ሥራ ቦታ የለንም ተጨባጭ ነገር ነው እንጂ የነሲብ ጥቆማ አይደለም» አለው ።

አሸብር በንዴት ጠገኑን ነጩና ፣ «የነሲብ ሥራ አይደለም ። ዛሬ በዚች ከተማ ያልረገጥኩት ቦታ የለም ። በጸሎት በኩል ላውንቸር የያዙ ጥቂት ወንበዴዎች መታየታቸውን ካንድ ገበሬ አረጋግጧለሁ ። አላማቸው ምን ፣ የቱ? እንደሆነ ለማወቅ አልቻልኩም ። ግን አንድ ፋብሪካ ወይም አየር ማረፊያው ይሆናል ብዬ እገምታለሁ» አለው ።

ኩሎኒል በትሩ እንደ ረረሰ እናፋና ስልኩን አንስቶ ደወለ ። ቴሌፎኑን የሚያነሳ ሰው እስኪገኝ ድረስ በጣቶቹ ጠረጴዛውን ይቆረቁር ነበር ።

«ሀሎ?! ግን ለበል?» አለ ጠረጴዛውን ማቆርቆሩን አቁሞ ።
«አጥረሽን መምሪያ.....?»
«እኮ ግን ለበል?»
«ኩሎኒል ዓለማየሁ.....»
«አ ኩሎኒል ዓለማየሁ = ኩሎኒል በትሩ ነኝ = በትሩ ተሰማ»
«ምንው ድምጽህ ጉረናብኝ?»
«በድካም ይሆናል ።»

«ገና ምን ተይዘህ ብዙ ይቀረናል = ስማ ኩሎኒል ዓለማየሁ = ወንበዴዎች እኛን ለማደናገጥና ሕዝቡንም ለማሸበር አንድ ያቀዱት ተንኮል እንዳለ በመረጃ ደርሰንበታል ። ካሁኗ ደቂቃ ጀምሮ በጸሎት ፣ በገዳይፍጥ በሰምበል በኩል ያሉት የጸጥታ ኃይሎች የጥበቃ ከልላቸውን በጣም ማስፋት ይኖርባቸዋል ። ላውንቸር ይዘዋል የሚል ግምት አለ ። ጌላ ኃላፊነቱ ካንተና ከኔ ራስ አይወርድም ። ገብተህል? ርእሰ ብሔሩ እዚህ ተቀምጦ ወንበዴዎች እዚህ ከተማ ውስጥ አንድ ነገር ቢያደርጉ ጌላ ምን ይባላል? እኔ በጣም የሚያሰጋኝ ድርጊቱ የሚያስከትለው የፖለቲካ ጉዳት ነው ። ስማ ዓለማየሁ = ውለታ አይደለም የምጠይቅህ ። አድርግ ነው የምልህ..... አሁን!» ብሎ ቴሌፎኑን ዘጋና ወደ አሸብር እየተመለከተ ፣ «ሌላስ?» አለው ።

ያመጣው መረጃ እንደሌላ ጊዜ ተንቆ ወደ ጎን ሳይጣል ባስቸኳይ እጥቅም ላይ እንዲውል በመደረጉ አሸብር ውስጥ ውስጡን እየተደሰተ ፣ «ሌላው የከተማው ሕዝብ የመረበሽ ጉዳይ ነው ። ሕዝቡ አንድ ነገር ይሆናል በማለት በጊዜ ከቷል ። መንገዱ ሁሉ ባዶ ሆኗል ። ውስጥ ውስጡን ሕዝቡን የሚቀሰትሱ የወንበዴዎች ደጋፊዎች አሉ ። ግን ምንጭን ልደርስበት አልቻልኩም ። እህል ከገበያ ጠፍቷል ። ጥጋ ንርአል ። ሕዝቡ ተርቧል ። አደገኛ ሁኔታ እየተፈጠረ ነው ። ሕዝቡ አልቂት ሊመጣ ነው ብሎ በጣም ሰግቷል ፣ ፈርቶአል» ካለ በጌላ ማስታወሻውን ገለበጠና ፣ «ከሁለት ቀበሌዎች ስድስት የቀበሌ ተመራጮች

ዛሬ ጠፍተዋል ብሎ የከፍተኞቹን ፣ የቀበሌዎቹን ቁጥሮችና የጠፋትን ሰዎች ሰዎች ነገረው ።

ኩሎኔል በትሩ ግለታወሻ ሲወስድ ቆየና ፡ «ሰለሰው መሸ በር ፣ ስለ አህል መጥፋትና ዋጋ መናር ደጋዩ ኃይል ግርያም በቴሌቪዥን ጥሩ አድርጎ አቅርቦታል ። ሕዝቡን የግሪጋጋት ተግባር የፖለቲካ መምሪያ ኃላፊነት ነው ። ብዙ ገና ብዙ የሚ ሠራ አለ ። እንዲህ ዓይነቱን መረጃ እያጠናክርን ለፖለቲካ መም ሪያ ብንለጥ ይጠቅማል ። ያደባባይ ምስጢር ምስጢርነት የለ ውም ።

«በኛም በኩል ከፍተኛ ጥንቃቄ ግድረግ ያስፈልጋል ፡ ንዶች ፣ ያለበቂ ግለረጃ ሰዎችን መያዝ ፣ ግሰር ፣ ለጥያቄ መጥ ራት የሰብንም ፣ ከዚህ አድራጎት የበለጠ ሰዎችን የሚያስበረግግ ነገር የለም ። በጣም መጠንቀቅ አለብን ። መብቱ ተደረረ ፣ ነጻነቱ ተነካ የሚል ሰው ከበዛ ሥራችን አይቃናም ። ተባባሪም አናገኝም ። የዚህን ክፍለ ሀገር ሕዝብ አውቀዋለሁ ። መሐሉ ናሬአለሁ ። ሠራተኛ ነው ። ሠላም ፈላጊ ነው ። ጫ አታመል ጠውም ። ይጠራጠራል ። እና ደግሞ ቶሎ ይበረግጋል ። በ1967 በሺ የሚቆጠሩ ሰዎች በርገገው ጫካ የገቡት በወንበዴ ዎች ጥሪ ፣ ወይም አንዳንድ ሰዎች እንደሚሉት ፣ ነጻነት ተቃ ርቧልና ወጣ ብለን አብረን ከበር እየመታን እንግባ በግለት ብቻ አይደለም ። አብዛኛዎቹ ከፍርሀት የተነሳ ነበር የወጡት ። ለደረ ሰው ሁኔታ በከፊል ልንወቀስ ይገባል ። ፍርሀትና ሽብር በልባ ችው ስንለቅባቸው ምን ያድርጉ? ጅምላ ፍርድ ፣ ጅምላ እሥ ራት ፣ ጅምላ ግድያ ከሆነ ሰዎች ሕይወታቸውን ለማግን መርጥ አለባቸው ። ቀንደኛ ወንበዴ ካልሆነ በቀር ፣ ለሕይወቱ ፣ ለመ ብቱና ለነጻነቱ ዋስትና ያለው ሰው ተነስቶ በረሀ አይገባም ። አብድ አይደለም ። ያኔ ሽብርና ጥላቻ የፈጠሩት አብዮቱን የረዱ የሚመስላቸው አንዳንድ ጫቅላ ካድሬዎች ነበሩ ። አንዳንድ ሆዳም ጉቦኞችም ነበሩ ። ሆነ ብለው ችግሩን በግባባ ለአድጋሪ ዓላማቸው አብዮቱን ለማጥላላት ሰውር ተንኮል የሚሸርቡም ግለሰቦች ነበሩ ። አሁን ያ ጊዜ አልፎአል ። እንጠራጠር ። መጠ ራጠር የሙያችን አካል ነው ። ጨካኝም እንሁን ። ወንበዴ ያለጭ ካኔ ሌላ ቋንቋ አያውቅም ። ግን ለምናደርገው ነገር ሁሉ እርግጠ ኞች እንሁን ። በአብዮታዊ ስሜት መንደር ፣ መቃጠል ብቻውን

አይበቃም ። ፍላጎት ብቻውን የትም አያደርሰም ። ጥበብና ዘዴ ሊታከልበት ይገባል ። ንግግር አበዛሁ መሰለኝ» አለና ሰዓቱን ከተመለከተ በኋላ ፣ «ቢሆንም ካለፈው ስህተታችን መግር አለብን ። ካለፈው ስህተቱ የግይማኖት አብዮት አይደ ሰም» ብሎ ንግግሩን በመቀጠል «በ1966 አብዮት ሲፈነዳ የሻዕቢያ ኃይል ምን ያህል እንደነበረ ታውቃላችሁ? ከ450 አይበልጥም ነበር ይባላል ። ከ1967 እስከ 1969 ባለው ጊዜ ውስጥ ብቻ ከ8000 እስከ 10,000 የሚሆኑ ሰዎች ወደ ሻዕቢያ የገቡ መሆናቸው ይነገራል ። ለምን? ብዙ ምክንያቶች ነበሩ ። ዋና ዋናዎቹን ብቻ ከብዙ በጥቂቱ መጥቀስ ይበቃል ።

«ተጋደልቲ» ዛሬ ፣ ነገ ይገባሉ የሚለው ሥነ ልቦናዊ ሁኔታ ራሱ አስገዳጅ ነበር ። ግን ባወጣው ድል ግን ተንደላቆ ይኖራል? — የጊዜው ጥያቄ ነበር ። በግን? ወይም በምን ተመክቼ እቀራለሁ? — ሌላው ጥያቄ ። የድል አጥቢያ አርበኛ በዛ ። የሻዕቢያ ኃይል አበጠ ። ግን ፣ የድል አጥቢያ አርበኞችን ቁጥር ያበዛው ፣ ተገንጣዮች በከፍለ ሀገሩ የተቀዳጁት የበላይነት ወይም የሚያካሂዱት ፕሮፓጋንዳ ብቻ ሳይሆን ፣ ለአብዮቱ ቆመናል የሚሉት የአንዳንድ ግለሰቦችና እነዚህ ግለሰቦች አመራር የሚሰጧቸው መሥሪያ ቤቶች ያደረሱት ጥፋትም ጭምር ነበር ።

«የሕዝቡን ደኅንነት ለመጠበቅና መንግሥትንና ሕዝቡን ለማቀራረብ የተቋቋሙት ድርጅቶች ወደ ጥፋት ያዘነበሉበት ምክንያት ፣ አንዱም የጊዜው ሁኔታ ፣ ባጭር ጊዜ ውስጥ የግል ጥቅምን ለማካበት አመኝ በመሆኑ ፣ ሁለትም ፣ በከፍለ ሀገሩ በከፍተኛ ሥልጣን ላይ የነበሩት ግለሰቦች በሁኔታው ተጠቅመው ግላዊ ፖለቲካዊ ፍላጎታቸውን ለማርካት የሚሸርቡት ሰውር ተንኮል ነበር ። በአኔ ኃይለ ሥላሴ ዘመን መንግሥትም የኤርትራን ሁኔታ በመጠቀም የራሳቸውን ቁሳዊ ፍላጎትና ፖለቲካዊ ሥል ጣን ለማራመድ ያላሰለሰ ጥረት የሚያደርጉ ባለሥልጣናት እን ደነበሩ ታሪክ መዝግቧል ። የጄኔራል ናደውና ጭፍሮቹ ድርጊት ምናልባት ከልዑል ራስ አሥራተ ካሣና ግብረአበሮቹ ድርጊት በዓላማም ሆነ በይዘት አንድም ሁለትም ሆነው ይገኛሉ ።

«እንግዲህ ፣ እነዚህ ድካሞቶች ለሕዝቡ መበርገገና ለወ ንበዴዎቹ ኃይል ግበጥ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ የበኩላቸውን አስተዋጽኦ አድርገዋል ።

«በጊዜው ጸጥታን ለማስከበር የመጣው ብሔራዊ ጦር በመባል ይታወቅ የነበረው ሠራዊት ለምን? ለማን? እንደሚባዎን አያውቅም ነበር ይባላል = የኦሮሞ ሕዝብ በሙሉ ወንበድ ነው የሚል እምነትም ነበረው = ጦሩ በትንሽ ነገር ቶሎ ስለሚቆጣጠር፡ ጥፋተኛውን ከደህናው ሳይለይ በደረጃው የቂም በቀል ርምጃ ይወስዳል = ዘረፋ ያካሄዳል፡ ሴቶችንና ልጃገረዶችን ይደፍራል = ተኩሶ ከጣለ በኋላ ቁም ይላል = አስበርጋጊ ድርጊት ነበር = በረሀ ሔዶ መሞት ይሻሻላል በማለት ዐቅም ያለው ነፍሱን ይዞ ወጣ = ልጅዋ ፈቷ ሲደፋ ከጎየት እናት መቀነቷን አጠበቀች =

«በአንቅርት ላይ ጆሮ ደግፍ እንዲሉ፡ በ15ኛ ብርጌድ የሚካሄድ የአሥመራ ከተማ የውስጥ ጥበቃ ኃላፊነት የተሰጠው ኃይል ነበር = በኤክስፖት ትጥር ገቢ ውስጥ የራሱ የምርመራ ክፍል፡ የራሱ እሥር ቤት፡ የራሱ ፍርድ ቤት ነበረው = እንደሌለው ያስራል፡ ያለምንም ፍርድ የሞት ቅጣት ይበይናል = እዚያው ረሽና እዚያው ይቀብራል = የሚታረሱት፡ የሚገረፉት፡ የሚታሰሩትና የሚረሸኑት ሰዎች አብዛኛዎቹ ጸረ አብዮተኞች ሆነው አልነበረም = በጉቦ፡ በሲትና በግላዊ ቂም በቀል ምክንያት ነበር = ገንዘብ አለው? ቆንጆ ሚስት አለችው? ዛሬ ምን ያህል ብር ከባንክ አወጣ? የሚሉ ቀላል ጥያቄዎች ለሞት የሚያበቁበትም ጊዜ ነበር = ልዩ ልዩ ተልዕኮ ፍሯቸው ከበረሀ በወደ ገብነት የሚመለሱት አንዳንድ ሰዎች ሆነ ብለው የሚሰጡትን መረጃ እንዳለ አሜን ብሎ የመቀበል ሁኔታ ስለነበረ፡ ተገንጣዮች ለግድያ የሚፈልጓቸውን ሰዎች በዚህ የውስጥ ጥበቃ ድርጅት በተዘዋዋሪ መንገድ ያስመቱ ነበር = የሞተ አይናገርም = ጸጥ ብሎ ተርቷል = ደግነቱ አብዮት ደንቆርና እውር አይደለም!

«ከዚህም ሌላ፡ ተመሳሳይ ተግባር የሚያካሂድ፡ ጎብረት እዝ የተባለ ክፍል ነበር = የዚህ ክፍል ኃላፊነት፡ ጥፋተኞችን ፈልጎ የመያዝ፡ የከተማውን ጸጥታ በስውር መቆጣጠር፡ የታሠሩ ሰዎችን ቤት መፈተሽና ከወንጀል አድራጎት ጋር የተያያዙትን ጎብረተኞች ብቻ ለብስቦ ጉዳዩ ለሚመለከተው ክፍል በደረሰኝ ግስረከብ ነበር = ክፍሉ የተጻጻፈበት ግላግ ይህ ሲሆን ከዚህ ላይት ያሉ ሁኔታዎች ተፈጽመው ይገኛሉ =

«ሰዎች በጥርጣራ ከመንገድ ይታረሳሉ = የተያዙት ሰዎች ወደ ተገቢው ምርመራ ክፍል መተላለፍ ሲገባቸው፡ ምርመራው እዚያው ይፈጸማል = ርምጃውም እዚያው ይወስዳል = ተጠያቂም፡ ጠያቂም የለም = ሰውጭው የደረሰበት አይታወቅም = ለጎብረቱም ደረሰኝ አይሰጥም = ዝም፡ ዝም = ከከተማ መውጫ ከላዎች ላይ ታንቆ ወይም ተረሽኛ የሚገኝ ራህ ብዙ ነበር = ማን ገደለው? በምን ምክንያት? የሚጠይቅም፡ መልስ የሚሰጥም የለም = የሞተ ሰው አፍ የለውም፡ አይናገርም = ግን አብዮት ዲዳ አይደለም!

«ከደርግ ምርመራ ክፍል የተላከ ልዩ የምርመራ ቡድን የሚባልም አካል ነበር = የቡድኑ አባሎች የበታች ሹማምንት ቢሆኑም፡ በውጭ በሻምበልነትና በሻለቅነት ግዕረግ ነበር የሚታወቁት = ይህም ቡድን የራሱ አፋኝ ጓድ፡ የራሱ ምርመራ ክፍል በሥሩ አጻቂዋ የመሰለውን ውሳኔ ይሰጥ ነበር = ማን በምን ምክንያት ታሠረ? ማን እንደወጣ ቀረ? የአብዮት አምላክ ብቻ ነበር መልሱን የሚያውቀው!

«በጊዜው የነበረው የሕዝብ ድርጅት ጊዜያዊ ጽሕፈት ቤትም ወጣቱን በማስበርገገ ረገድ የተጫወተው ሚና በቀላሉ የሚገመት አይደለም = በጠባብ ብሔርተኝነትና በጭፍን ጀብ ደኝነት ስሜት የሚመሩ ግለሰቦች በውስጡ ነበሩ = በመሆኑም ከአደራጅነት ጎናቸው ይልቅ የበታኝነት ጎናቸው አይሉ ይታይ ነበር = አብዮት የማያጸርጥ ሂደት ነውና እንደ ኩራ ውሀ አንድ ቦታ ላይ ረግቶ አይቆምም፡ ወራጅ ውሀ እየጠራ ይሂዳል =

«ዛሬ ይህ ሁሉ ያለፈ ታሪክ ነው = አብዮታችን የዲሞክራሲያዊ ግዕዝልነትን አመራር ተቀዳጅቷል = ዲሞክራሲያዊ ግዕዝልነት ጥንቃቄን፡ ትዕግሥትን፡ አስተዋይነትንና ቆራጥነትን ይጠይቃል = የሰው ልጅ መሠረታዊ መብቶችን የማክበርና የማስከበር ግዴታን ይጠይቃል = ይህን ካረገገን የሰዎችን ልብ የግንስብበት ምክንያት የለም = ሕዝቡ ራሱ ይተባበረናል = ለደገንነቱ የማያሰብ ፍጡር የለም = አሠራራችንም ይበልጥ ሕዝባዊ ሊሆን ይችላል = ደገንነት የሕዝብ ጉዳይ ነው = የሚኒስ ቴራችንም ስም ከጸጥታ ወደ ሕዝብ ደገንነት የተለወጠውም ይህንኑ በግመን ነው = ይህን ሁሉ የምለፈልፈው አለምክንያት

አይደለም ። በምናሳየው አርአያ የሕዝቡን ልብ መሳብ አለብን ለማለት ነው ።

«ባንድ ሚዳ በምናደርገው ውጊያ የኤርትራን ችግር ለመፍታት የተነሳን የሚመስላቸው ወገኖች ሊኖሩ ይችላሉ ። ርግጥ የወንበዴዎችን አከርካሪ መስበር አለብን ። ግን የቀይ ኮከብ ዘመቻችን ዓላማ ረጅም ነው። ዘላቂ ዓላማችን በሕዝቦች መካከል መግባባትንና መተማመን መገንባት ነው ። የሚኖሩባችን ነገር ቢኖር እርስ በእርሳችን መገዳደል ቀርቶ አንዳችን ለሌላው የምንሞትበትን ቀን ማየት ነው።»

«ተጨማሪ መረጃ አለኝ ። አለ ሥዩም በረጅሙ ካዛጋው በኋላ ።

«ቀጥል ።»
«ካዲሳባ የመጡት ሰዎች ጉዳይ በጣም አሳስቦኛል...»
«አንዴት?»

«በየሱቁ ፣ በየሱና ቤቱ ፣ በየመንገዱ ፣ የሚታዩት እነሱ ብቻ ናቸው ። ምናልባት አሁን ወደ ባቢሎን ብንሄድ ሠፈሩን ወረውት ይገኙ ይሆናል ። ትላልቆችም በየሌክራቸው ገብተው ተሰግስገዋል ። ኋላ አንድ ነገር በደርስባቸው የማን ኃላፊነት ይሆናል?» አለ ።

ኩሎኔል በትሩ ራሱን ነቀነቀና ፣ «ሁሉም በግሉ ኃላፊነት አለበት ። እዚህ የመጣነው ለሽርሽር አይደለም ። ግን አንድ ነገር እናደርጋለን ። ተከታትለን ሪፖርት ግድረግ አለብን — እያንዳንዳቸውን » አለ ።

«ግን 'ኮ' አለ ሥዩም ።
«ግን ምን?»
«ወጭ የለንም ። መረጃ ያለገንዘብ አይገኝም ። ያለገንዘብ ምንም መሥራት አይቻልም ። ገንዘብ ያስፈልገናል...»

ኩሎኔል በትሩ ፈገግታውን እያሳየው ፣ «አዎ ፣ በተለይ አንተ ገንዘብ ያስፈልገህልህ ። ኪስህ ቀዳዳ አለው መሰለኝ? ስለገንዘብ አታስብ ። ሞልቷል ። ይልቅ ችግሩ ያለው እንዴት በዘዴ

እንጠቀምበት የሚለው ጥያቄ ላይ ነው ። ግን እንዳያበላሹህ ተጠንቅቅ ። ጉባዔ ምልጃ የሚወዱ ብዙ ናቸው ። የዚህ አገር አብዛኛው ሰው አለምክንያት ቀዳዳ ሳይሆን አትወጣውም ። በጋቢ ዘህ ግለጻ በጧት እገሌን አማልደኝ ፣ እገሌን ወይም እገሊትን አስፈታልኝ ፣ ለእገሌ ወይም ለእገሊት ፓስፖርት አስወጣልኝ ብሎ ዓይነት አፍጥጦ ይመጣል ። ከመሐል አገር የሚመጣው ሰው ሁሉ ለችግራቸው ሁሉ መፍትሔ የሚያስገኝላቸው ይመስላቸዋል — በተለይ ሴቶቹ ። ተጠንቀቁ ጓዶች ። ባማላጅነት የመጣብኝ ሰው በምን ምክንያት እንደሆነ ግልጽ ነው ። ራሳችሁን ከዚህ ነገር ጠብቁ ። ሌላውንም ተከታተሉ ። ወደ አንድ ነገር ማምራት አይቀርም ። እያንዳንዱ ድርጊት ከኋላው ተመጣጣኝ የሆነ ምክንያት አለው» ብሎ ንግግሩን እንደጨረሰ አሁንም ሥዩም እጁን አወጣ ።

ተከላይ ዘድንግል ሥዩምን በጥላቻ ዓይን ተመለከተው ። አዛጋ ። ሰልጅቷል ። ሰዓቱን ተመለከተ ። ተስፋ ቆርጦ ወንበሩ ላይ ተመቻችቶ ተቀመጠ ። አራተኛው ሰው ፣ ሻለቃ ጋረደው መኮንን ብዙ የሚናገር ሰው አይደለም ። ዝምተኛ ነው ። የሚያዳ ምጥም አይመስልም ። የምርመራ ክፍል ኃላፊ ነው ። በዚህ ሥራ በአሥመራ ለብዙ ጊዜ ቆይቷል ። ብዙ ሰዎች ስሙን ሲሰሙ ይርበደበዳሉ ፣ ይንቀጠቀጣሉ ። «ገልብጠው!» ከማለት ሌላ ትእዛዝ አያውቅም ። በፖለቲካ እሥረኞች ላይ የሚጠቀመው ሳይኮሎጂ ቢኖር ፣ አንዳንዴ እንደ ጓደኛ አቅርቦ ያሳስቃቸዋል ፣ ያሚውቃቸዋል ። በዚህ ዘዴ የሚፈልገውን ካላገኘ ፣ ወይም ለጥያቄው አመርቂ መልስ ካልሰጡት ማኩረፍ ይጀምራል ። ያኮረፈ ወይም ራቱን ያዞረ ዕለት እሥረኛ ሁሉ በያለበት በቁሙሽንቱን ሲለቅ ነው የሚውለው ። ሲገርፍና ሲያስገርፍ ውሎ ግታ ከሚሰቱና ከልጆቹ ጋር በሰላምና በእርጋታ ሲሚወት ላየው ሰው ያስገርማል ። የቤተሰብ ሰው ነው ። ቤተሰቡን በጣም ይወዳል ፣ ያከብራል ። ግምሽት አይወድም ። እንቅልፋም ነው ። ግታ በተሉ ይተኛል — የሰላም እንቅልፍ ፣ ታዲያ ቢሞት ግታ የምርመራ ሥራ አያካሂድም ወይም እንዲካሄድ አያደርግም ። ሁሉም የሰላም እንቅልፍ እንዲተኛ ይፈልጋል ። ኩሎኔል በትሩ በልቡ ትንሽ ሳይኮሎጂ ቢግር አሁን ምን ነበረበት? አለና ወደ ሥዩም ዞር «እሺ ምን ነበር?» ብሎ ጠየቀው ።

ሥዩም ስለ ከንፈርቸን አጥጥረው ፡ «ንድ ኩሎኔል ፡ ይኸ ላንዴና ለመጨረሻ ጊዜ እየተባለ የሚነገረው ነገር ደስ አላለኝም» አለ ።

«አንዴት ግለት?»

«የቀይ ኮከብ ዘመቻ የታቀደው ለሦስት ወር ነው ፡ አይደለም?»

«ለሆንም ላይሆንም ይችላል.....»

«በሦስት ወር ውስጥ ችግሩን ላንዴና ለመጨረሻ ጊዜ እንፈታለን ብለን በይፋ መናገር ለፖለቲካችን ጥሩ አይመስለኝም ።»

«ለምን?»

«ጳላ ካልሆነልን መጥር ግምት ላይ ይጥለናል ብዬ ነው ። ጠቅላላ ያገራቱንም አመራር አደጋ ላይ ይጥላል ። ይህን መጠቆም ግዴታችን ይመስለኛል.....»

«ጥሩ ነው ። ግን አትሰጋ» አለው ኩሎኔል በትሩ —

«በሦስት ወር ውስጥ በእዚህ ክፍለ ሀገር ያለውን ችግር ላንዴና ለመጨረሻ ጊዜ እንፈታለን ያለ የለም ። እርግጥ በሚቀጥሉት ሦስት ወራት የተወሰነ ግብ ለመምታት ታችደል ። ግን ችግሩን ላንዴና ለመጨረሻ ጊዜ የመፍታት ትግሉ ይቀጥላል ። ምን ያህል ጊዜ እንደሚወስድ የሚያውቅ የለም ። በዚህ አንጻር ነው አባባሉ መታየትና መተርጎም ያለበት ፣ ግን ጥሩ ነጥብ ነው ። የፕሮፓጋንዳና ቅስቀሳ ክፍል በዚህ ላይ ጥንቃቄ ግድረግ ይኖርበታል ። ሌላ ነጥብ ያለው አለ?.....እሺ ወደ ምርመራ ክፍላችን እንሂድ ። ሻለቃ ጋረደው» አለ ።

ሻለቃ ጋረደው መኩንን ድምጹ ጉርናና ነው ። ሲናገር ከመሰልቸት የተነሳ የግይናገር ይመስላል ። ዓይኖቹ ፈጠጥ ፣ ፈጠጥ ያሉ ሆነው ቀያዮች ናቸው ። መልኩ የተቆጣ አንበሳ ፊት ይመስላል ።

«በዙም መረጃ የለኝም ዛሬ» አለ ።

«ምንው ብዙ ሰዎች አልገለበጥኩም መሰለኝ!» አለ ኩሎኔል ባሽሙር ።

«ወንበዴ ካልቆጠቆጠው መቸ ይናገራል.....»
«ታዲያ ግንው እሺ ብሎ በፈቃዱ መረጃ የሚሰጠው?»
«እንደኛ ያለው ንዑስ ከበርቴ — ጫማና ምችት የለመደው ። ገና ሳይገለብጡት ነው የባጡን የቆጡን የሚለፈልፈው.....»
«እሺ!» በማለት ሪፖርቱን እንዲቀጥል ጋበዘው ።

«በቅርቡ ከናቅፋ አምልጠው የገቡ ወደ ገበች እንደሚናገሩት የወገን ጦር አሰላለፍ መረጃ ደርሶአቸዋል ። የወገን ጦር አሰላለፍ ሁኔታ ብቻ ሳይሆን ብዛቱንና ጥንካሬውን ሁሉ አውቀዋል ።»

«የእነሱ ሁኔታ እንዴት ነው ይላሉ?»

«ሁሉም ጀሌዎች ስለሆኑ ስለወንበዴዎች ጦር ብዛትና ድርጅት የሚያውቁት ነገር የለም ። ግን ከፍተኛ ፍርሀት ፣ የሞራል ውድቀትና ረሀብ እንደረሰባቸው ይናገራሉ ። አብዛኛዎቹ እድል ካገኙ ለማምለጥ እንደሚፈልጉም ይናገራሉ ። ስለሆነም ጥበቃው በጣም ተጠናክሮባቸዋል ይባላል ። ሁኔታው ይኸው ነው ። ግን ያገኘሁት ጠቃሚ መረጃ ቢኖር.....» ብሎ ሳይጨርስ ፡ ኩሎኔል በትሩ «ምንድን ነው እሱ?» በማለት ጠየቀው ።

«ፈረንሳዮች የመርዝ ጧስ መክላኪያ «ማስክ» በብዛት ሰጥተዋቸዋል የሚል መረጃ አለ.....»

«አትለኝም?»

«እውነት ነው ።»

ኩሎኔል ማስታወሻ እየወሰደ ፡ ፈረንሳዮች ደግሞ እዚህ ውስጥ ምን አገባቸው? ጉድ ነውኝ ። ይህ ያረብ ቤንዚን የማይይሠራው ነገር የለም ። አሚሪካኖችም ቢሆኑ አይተኙልንም ። በስለላ ሳተላይቶቻቸው ሳይረዷቸው አይቀሩም ። ይህ ጦርነት ምናልባት አብዛኛው ወደፊት የምንቀይሰውን የውጭ ግንኙነት ፖሊሲ ይመለከታል ። ግን ምን ግድረግ እንችላለን? ምን?» አለ በንዴት ።

ሁሉም ዝም አሉት ። የሚሰጡት መልስ አልነበራቸውም ። እሱም መጀመሪያውን መልስ እንዲሰጡት አልፈለገም ። ጥያቄውን ለራሱ ነበር ያቀረበው ። እንደ ፈረስ እናፋ ። የዓይን መነጽፋን አውልቆ በነጭ መሐረብ ጠራረገ ። አሥር አሥር ጊዜ መነጽፋን

መጥረገ ይወዳል ። «ደህና» አለ «ተከላይ ስለሰጠሁህ ሥራ ምን አደረክ?»

«የትኛው?»

ኩሱኔል አንድ ሥራ ብቻ አይሰጥም ። ደራሲው ነው ሥራ የሚያሸከመው ።

«ሥዕላይ አሁን የት ነው?»

«ፈያሚታ ጊላይ ቤት ።»

«አርገጠኛ ነህ?»

ተከላይ ጥቁር መነጽፋን ሰልካካ አፍንጫው ላይ አስተካክሎ አስቀመጠው ። ሉጫ ጠጉሩን በጣቶቹ ቆፈር አደረገ ። ስስ ውሀ ሰማያዊ ልብስ ፣ ነጫጭ ነጥቦች ጣል ካሉበት ጥቁር ክራሻት ጋር ለብሷል ። ደረት ከሱ ውስጥ እንደ ነገሩ ጠቅለል አድርጎ የሻጠው መሐረብ የክራሻቱ መንታ ነበር ። ያው እንደ ልግዱ ሽክ ብሎአል ። «መቸም ሰዎቻችን ከንድ ሰለጥን ቤት ጀምሮ ግይተመናይ ድረስ ተከታትለውት ነበር ። መኪናው አሁንም ፈያሚታ ጊላይ ቤት ደጃፍላይ ትገኛለች ። ብቻ ሰዎቹ ቤት ገብተው አላረጋገጡም ካስፈለገ ግን.....» ሲል —

«ናና ። አያስፈልገም ። ለጊዜው ተወው ። ግን ሥራዬ ብለህ ባይነቁራኛ እንድትከታተለው እፈልጋለሁ ። ሐያ አራት ሰዓት ። ግን በምንም ሁኔታ እንደምንከታተለው ግወቅ ቀርቶ ቅንጣት ታህል ጥርጣራ እንኳ እንዲኖረው አያስፈልገም ። ልጅቱንም ተከታተላት ። ወደ አንድ ፍንጭ ታመራን ይሆናል ። እና አሁን እስቲ አብረን እናሰብ ። ሥዕላይ ለምን መጣ ብላችሁ ታስባላችሁ?» በግሰት ጥያቄ አቀረበላቸው ።

አራቱም ረዳቶች አቀርቅረው ያስቡ ጀመር ። ኩሱኔል ጠረጴዛውን በወፍራም ጣቶቹ ይቆረቁራል ። የአንበሳ ምልክት ያለበት ትልቅ የወርቅ ቀለበት ጣቱ ላይ ይታያል ።

«ለምን ገልብጠን አንምክረውም?» አለ ሻለቃ ጋረደው መኩንን ።

ኩሱኔል በጥላቻ ዓይነት ተመለከተውና ። «መገልበጥ ሁሉ ጊዜ መፍትሔ አይሆንም ። መገልበጥ ለእሱ አዲስ ነገር አይደ

ለም ። ለምድታል ። ሌላ ዘዴ መፈለግ አለብን» አለውና ዘጋው ።

ጋረደው የምርመራን ሥራና ፖለቲካን ግጋጫት አይወድም ። ተናዶ ዝም አለ ።

ቀጥሎ የተናገረው ሥዩም ነበር — «ቀንደኛ ወንበዴዎች የነበሩ ሌሎች በሠላም እጃቸውን ሰጥተው ገብተዋል ። ላደረሱት በደል ከፍተኛ ካሣ እየከፈሉ ናቸው ። እነሱም እንደ ሥዕላይ በወንበዴዎች ድርጅቶች ውስጥ ከፍተኛ ሥልጣን የነበራቸው ናቸው ። የሥዕላይ መምጣት ምን አዲስ ነገር ተገኘበትና ነው አሁን ስለእሱ የምንጨነቀው?» አለ ።

«ግን ለምን አሁን ለምን ይህን ጊዜ ምርጫ መጣ? የተተክሰብን ሰው ከሆነ ለምን ዐላግ? ይህን ነው ግወቅ ያለብን ። ሥዕላይ በጣም ብልጥ ነው ። የሚሰጠው መረጃ ሁሉ ትክክል ነው ። በሚናገረው ሁሉ ግልጽ ነው ። ግን ለምን እንደሆነ እንጂ ግልጽነቱን እጠራጠራለሁ» አለ ኩሱኔል አሁንም ጠረጴዛውን በጣቶቹ ከፋኛ እየቆረቆረ ።

ተከላይ ዘድንገል ጥቁር መነጽፋንና ክራሻቱን አስተካክሎ ሲያበቃ ። «ሥዕላይ አብሮ አደጌ ነው ። አውቀዋለሁ ። ከልጅነቱ ጀምሮ ጀብደኝነት ያጠቃዋል ። በጣም ራሱን የሚወድ ፣ አድር ባይሰው ነው ። ገንዘብና ሥልጣን በጣም ይወዳል ። አደገኛ ሰው ነው» ብሎ ቀጥሎ የሚናገረውን ነገር ሲያስብ ቆየና ። «ፈዴራ ሽን ሲፈርስ ልጆች ነበርን ። ሾአተ አሥመራ ውስጥ ያስገባኝ እሱ ነው ። ስለሚደባደብ እንፈራው ነበር ። አንዳንድ ባለሥልጣኖች እንደገንደል ሁሉ ይገፋፋን ነበር ። ኋላ አጋለጠን ። በእሱ አመራር ሥር የነበርነው ስድስት ልጆች ታሠርን ። እኔ እንኳ በእሥር ቤት ብዙም አልቆየሁም ። አባቴ አስፈቱኝ ። አንድ ጓደኛው ፣ ተከስተ ገብራይ ሰባት ዓመት ጨርሶ ወጣ ። አሁን የፓራ ዲዞ በኑ ቤት ባለቤት ነው ። ከኔ ይልቅ ተከስተ ሊገልጸው በጣም ይፈልጋል ። ሥዕላይ ኋላ ቆይቶ የአውራጃ ገዢ ሆኖ ተሾመ ። በረሽቶችንና መንግሥትን ለግስታረቅ ይሯሯጥ ነበር ። በዚያኑ ወቅት የሲ. አይ. ኤ. ሰላይም ሆኖ ይሠራ ነበር ። መኪናና ሴት እንደሸሚዝ ነበር የሚቀያይረው ። ግታ ግታ የሚያጠፋው ገንዘብ ልክ አልነበረውም ።

«አብዮት ፈነዳ = የኃይል ሚዛን ተለወጠ = በረሀ መግባቱን ሰማን = ከጀብሐ ወጥቶ ወደ ቫዕቢያ የገባው እሱ እንደሚለው ሳይሆን የጀብሐን መዳከም በመረዳቱና የፈለገውንም ሥልጣን ባለማግኘቱ ነበር። ቫዕቢያ እጅግን ዘርግታ ተቀበለችው። በጀብሐ ጅነቱና በጭካኔው ስለሚታወቅ ካንድ ሥልጣን ወደ ሌላ ባጭር ጊዜ ውስጥ ተረማመደ = ዝነኛም ሆነ = በደቡብ ኤርትራ የተፈ ጸመውን በደል ሁላችንም ጌናውቃለን ።»

«በነገራችን ላይ ታናሽ ወንድሜ የተገደለው ሥዕላይ በራሽ የቫዕቢያ ሐላዋ ሰውራ ኃላፊ በነበረበት ጊዜ ነው ። ወንድሜ እንዲገደል ትዕዛዝ የሰጠው እሱ ለመሆኑ በቂ ማስረጃ አለኝ ። ሲያገኘኝ ባለመቻሉ ነው እንጂ እኔን ነበር ማስገደል የፈለገው.....» ሲል—

ኩሎኔል ንግግሩን አቋረጠውና ፡ «ስለግል ቂም በቀል አይ ደለም አሁን የምንወያየው = እንዲህ ዓይነቱ ስሜት በሥራችን ላይ ተጽዕኖ ሊኖረው አይገባም = ወደ ዋናው ነጥብ እንመልከት» አለው ።

ተከላይ በኃዘን አንገቱን ደፋ ። መነጽሩን አውልቆ ቀስ ብሎ እንባውን ከዓይኑ ላይ ጠረገ = ለጥቂት ጊዜም ዝም ብሎ ቆየና ፡ «ነገሩን ተከታትዩ እንደደረሰኩበት አሁን ተመልሶ የመጣው የቫዕቢያ ፖሊት ቢሮ አባል ለመሆን ፈልጎ ሳይሆንለት ስለቀረ እና በወንበዴዎችና በአብዮታዊ ጦር መካከል ያለው የኃይል ሚዛን መለወጡን ስላወቀ ነው ። እንዳልኩት አድርባይ ነው ። እስከማውቀው ድረስ ተመልሶ የመጣው በሌላ ምክንያት አይመ ስለኝም = ሥልጣን እንዲሰጠው ካደረግነውና ገንዘብ ከሰጠ ነው ። ልንጠቀምበት የምንችል ይመስለኛል» አለ ጥርሱን ነክሶ ።

በሚናገርበት ጊዜ ሁሉ የታናሽ ወንድሙን ደም ሊበቀል የሚችልበትን መንገድ እያሰበ ነበር ። ከንፈሩን ክፋኛ ነክሶ ።

ኩሎኔል በትሩ የተከላይ ስሜት አላማረውም —

«የወደ ገበችን ደኅንነት የመጠበቅና እነሱን የመከታተል ኃላፊነት ያንተ መሆኑን አትርሳ ። መጠበቅ አለበት ። ምናልባት

ያስፈልገን ይሆናል = የፈለገውን ገንዘብ ስጠው = መኝታውም ከአልቤርጎ ቻው ወደ ኒያላ ይለወጥለት = ግን ተመልሶ የመጣው አንተ አሁን ባልከው ምክንያት አይመስለኝም» አለ ።

አሸብር ለጠቀና፡ «ታዲያ በምን ምክንያት ይመስልዎታል?» ብሎ ጠየቀ ።

«የተተከለብን ሰው ቢሆንስ? ነገሩን ከዚያ አቅጣጫ ለመ መልከት ሞከራችኋል?»

ሥዩም ስለ ከንፈሮቹን እንደ ልማዱ አምጠሞጠና ፡ «ቫዕቢያ አሁን ማን ይሙት እንደ እሱ ያለ ብዙ ምስጢር የሚ ያውቅ ሰው ራሷን ለማጋለጥ ትልካለች? አይመስለኝም» አለ ።

«መጠራጠር አይከፋም ። ተከላይ በጥብቅ ተከታተለው ። ስለፍያሜታ ጊላይስ የምታውቀው ነገር አለ?» ብሎ ጠየቀው ።

«ቆንጆ መሆኗን ብቻ ነው የማውቀው ። ስለእሷ ሻለቃ ጋረደው ቢናገር ይሻላል ። ለጥቂት ወራት የከብር እንግዳው ነበ ረች» አለ ።

ጋረደው ተከላይን የጎረጥ ተመለከተውና ዝም አለ ። «አሁስ ጋረደው — ስለ ፊያሜታ ጊላይ የምታውቀው ምን ነገር አለ?» ብሎ ኩሎኔል ጠየቀው ።

«ሐዝሐዝ ለሦስት ወር ታሥራ ነበር»
«መቼ?»
«በ1969»
«በምን ምክንያት?»
«መዋራ ከፋይ የጀብሐ አባል ነች ተብላ.....»
«እና?»

«እንደ እውነቱ ከሆነ መዋራ አልከፈለችም ። የጀብሐ አባልም አልነበረችም ። አንድ ማይተመናይ የነበረ የውስጥ ወን ሰዴ እቁብ ግቡ በማለት እያታለለ ገንዘብ ይሰበስብ ነበር ። ኋላ ሲያዝ እቁብተኞቹን የጀብሐ አባሎች ናቸው በማለት ጠቆመ ። ልጅቷ በሰውዬው ጥቆማ ከተያዙት ሰዎች ውስጥ አንዷ ነበረች ። ሌላ ኃጢአት አልነበረባትም» ብሎ ዝም አለ ።

«ገልጻለሁታል!»
«አልቻልኩም» አሰ ስቆ ።
«እንዴት?»

ከመናገሩ በፊት ከት ብሎ ሳቀና፣ «እንደ እሷ ያለች ሴት እሥረኛ አጋጥሞኝ አያውቅም» ብሎ ንግግሩን ጀመረ — «ትዝ እንደሚለኝ መስከረም ወር ላይ ነበር የታሠረኸው ። ግቢው ውስጥ የበቀለውን ዓደይ እጭባ ሰብስባ የጀሮ ጉትቻ፣ ያንገት ድሪ፣ የእጅ አምባር እየሠራች ታጌጥበት ነበር ። እሥረኛቼ ሁሉ ልዕልት ፈያሚታ እያሉ ነበር የሚጠሯት ። እንደዚያ በ ዓደይ አበባ ታጌጥና ቁጣ ጉዝጉዛ ቁጭ ስትል እውነትም ልዕ ልት ትመስል ነበር ። እሷም ይህን አውቃ ነው መሰለኝ የዓደይ አበባ አከለል ሠርታ ራሷ ላይ ትደፋ ነበር ። አንድ ቀን እንኳ ከፍቶአት አይቼ አላውቅም ። ደስተኛ ነበረች ። እሥር ቤቱን እንደቀልድ እያየችው ነው መሰለኝ ደንታ አልነበራትም.....

«አይሆኝ የእውነቱን ንገራኝ፣ መዋጮ መከፈል ምንም አይደለም ። እንኳን አንቺ ከመሐል አገር የመጡ አንዳንድ ትልቅ ሰዎችም ቢሆኑ ለሕይወታቸው እየፈሩ ለወንበዴዎች መዋጮ ሲከፍሉ ቆይተዋል እያልኩ እያሚወትኩ ለማግባባት ብሞክርም ፤ አኩሪሬ ሳስፈራራትም፣ ሁልጊዜ የምትሰጠኝ መልስ፣ «እኔ መዋጮ አልከፈልኩም ። የጀብሐ አባልም አይደለሁም ። ይኸ ጀብሐ፣ ሻዕቢያ የምትሉትንም ነገር የሰማሁት እዚህ ነው ። ሐያ ሐያ ብር በወር ሁለት ጊዜ ለእቁብ ከፍያለሁ ። መዋጮ ቢሆን ሐያ ብር ለምን እከፍላለሁ? ሁለት ወይም ሦስት ብር ይበቃ ነበር ። ሺ ብር የሚያገኙትም ከአምስትና ከአሥር ብር የበለጠ አይከፍሉም ሲባል እሰማለሁ ። ዋእ! ወንበዴዎች ሲመጡ እንዲያመሰግኑኝ ነው?» ትለኝ ነበር.....

«ታዲያ አንድ ቀን ወደ ምርመራ ክፍል ወሰድኳት ። ጋቢ ዋን ከላዩዋ ላይ ገፍሬ ጣልኩትና እውነቱን ትናገራለሽ ወይስ? አልኳት ። ምን አለችኝ መሰላችሁ? ይገርማል ። «ዋእ! አንተ ባለጌ! ሰቅለህ ልትገለብጠኝ ነው? እውይ፣ አንተ፣ አባቴ ይሙት ባለጌ ነህ ። አስቲ ንካኝ» አለችኝ ። ልገለብጣት አልቻልኩም ። ስቄ ለቀቅኋት ። ሰምን እንደሆነ እንጂ ንጽሕት መሰለ ታየችኝ ።» ብሎ ታሪኳን ነገራቸው ።

ተከላይ ዘድንግል የባሕር ዳር ቁጣ ለመሰለውን ለጋ፣ ለግላጋ ውብ ገላዋን በዓይነ ሕሊናው እያየ በልቡ ተመኛት ። በጭናጃ መካከል የተደበቀ ትልቅ ምስጢር ታየው ። በሌላ በኩል ሥዕላይ በራሺን ሰጊዜው ሊገድለው ባይችልም፣ አንጀት ጉበቱን የሚያሳርርበት መንገድ በፈያሚታ ገላይ ውበት አማካይነት ድን ገት ተገለጸለት ። ፈገግ አለ ብ!

ኩሎኔል በትሩ ተሰማ ጠረጴዛውን በጣቶቹ እየቆረቆረ አንድ ዓይነን ከድኖ በሌላ አላማ ላይ ሲያነጣጥር ቆየና፣ «እሺ ልጆች ። ጊዜው መሸጋጊያ» ብሎ ጀመረ — «ስለያንዳንዱ ሰው በእጃችን ያለው መረጃ በቂ አይደለም ። ጓድ ጋረደው፣ ከነገ ጀምሮ በዚህ ከተማ የሚኖሩትን ሰዎች የተሟላ ሕይወት ታሪክ መረጃ አፈልጋለሁ ። አንድ ባላግራፊካል ኢንተሊጀንስ ማእከል መፍጠር አለብን ። አስችጋሪ መሆኑን አውቃለሁ ። ጓድ ። ግን መሆን አለበት ። ሕዝባውያን ድርጅቶች ባሉበት ባሁኑ ጊዜ ስለ ግለሰቦች መረጃ ማግኘት አያስቸግርም ። የት እንደ ተወለዱ? የት እንዳደጉ? የት እንደተማሩ? ምን ፍላጎት እንዳለባቸው? ምን እንደጻፉ? ከማን ጋር የት እንደሚውሉ? ከዚህ ቀደም ምን ሪኮርድ እንዳላቸው? ከተቻለ ጠባያቸውም ጭምር ስለሰው ኃይል አትስጋ ። ነገ ስለሚያስፈልገህ ሰው ኃይልና ገንዘብ ሪፖርት አቅርብልኝና ሥራውን እንጀምራለን ።

«ጓድ አሸብር ከቀበሌዎች ስለጠፉት ሰዎች ማንነት፣ ከማን ጋር ግንኙነት እንደነበራቸው፣ በፊት እንደትና ማን እንዳስመረጣቸው ካንተ በነገው ዕለት ዝርዝር ሪፖርት አፈልጋለሁ ። ስለ ሕዝባውያን ድርጅቶች ደኅንነት የምታቀርበው ሪፖርት ዘግይቶ መሆን የለበትም ። ካለገበት ሪፖርት እንድታደርግልኝ እፈልጋለሁ ። በከተማው ዙሪያ እንደተባለው የጥበቃው ክልል ስፋት እንዲሰፋ ተደርጎ እንደሆነ ተመልክተህ አስቸኳይ ሪፖርት በጧት አቅርብልኝ ።

«ጓድ ሥዩም፣ ከመሐል አገር ለዘመቻው የመጡትን ሰዎች ሁኔታ መከታተል ያንተ ኃላፊነት ነው ። የት እንደሚሒዱ? ከማን ጋር እንደ ሚገናኙ? ምን እንደሚያደርጉ? ምን እንደሚሉ? ስለ እያንዳንዳቸው ሕይወት ታሪክም ባጭሩ ሪፖርት አፈልጋለሁ ። የወንበዴዎች ሬዲዮ ጣቢያ ከነገ ጀምሮ «ጃም» ይደረጋል ተብሎ

ተነግሮኛል ። ጋዜጠኞችን አላምንም ። መደረግ አለመደረጉን አንተ ተከታተል ። ሚዲያዎቻች የሚያስተላልፉትን ፕሮግራሞች እንደዚሁ ።» አለና መነጻፋን አውልቆ እየጠራረገ ሲያስብ ከቆየ በኋላ ፣ እሺ ልጆች ። አንድ ቴዎሪ አለኝ ። ይህ ቴዎሪ ልክ ይሁን ወይም ስህተት የምታረጋግጥልኝ አንተ ፣ ተከላይ ዘድንግል ነህ ። ትልቅ ሥራ ነው ። ምናልባትም አንተ የምታመጣው መረጃ አጠቃላይ ሥራችንን ይወስን ይሆናል ።

«ቴዎሪው እንዲህ ነው ። ሥዕላዊ ላንድ ተልዕኮ የመጣ ይሆናል ብዬ እገምታለሁ ። የወንበዴዎችን ራዲዮ ጣቢያ ስም ታችሁ እንደሆነ ፣ የእሱ መምጣት በኛ ሚዲያዎች ከመገለጹ በፊት ፣ እሱን የሚያጥላላ ሰፊ ፕሮፓጋንዳ ማካሄድ ጀምረዋል ። በፊት ሌሎቹ ሲገቡ እንዲህ አድርገው አያውቁም ። አሁን ለምን? ሊያዘናጉን ይሆናል ብዬ አሰባለሁ ። ቅድም ፣ ሥዩም እሱን በመላክ ራሳቸውን እንዴት ያጋልጣሉ? ብለሁል ። ነጥቡ እዚህ ላይ ነው ። ስለ አንዳንድ ድርጅቶቻቸው በቀር ስለ እነሱ የማናውቀው እምብዛም ነገር የለም ። ስለ ሻዕቢያ ምን አዲስ መረጃ ሊሰጠን ይችላል? ለፕሮፓጋንዳ ጥሩ ከመሆን ሌላ ጥቅም የለውም ።

«ታዲያ ለምን መጣ? በተለይ ጊዜውንና ሁኔታውን እንዴት? በምን ምክንያት መርጦ መጣ? ተልዕኮው ምንድን ነው? መልሱን ማግኘት አለብን ። ከእሱ የምናገኘው መልስ ምናልባት ወደ «ቢሮክራሲ» ያመራን ይሆናል ። ቢሮክራሲ ማንው? የት ነው? ብዙ ስም ፣ ብዙ መልክ አለው ። እስካሁን ባደረግነው ክትትል ልንደርስበት አልቻልንም ። ጊዜው አሁን ነው ። በቀይ ኮከብ ዘመቻ ተረባርቦን የወንበዴዎችን የስለላ መዋቅር አሁን ለመሰበር ካልቻልን ምን ጊዜም ልንሰብረው አንችልም ። ወንበዴዎች ስለኛ የማያውቁት መረጃ የለም ። ወታደራዊ ንቅናቄኞችን ሁሉ አስቀድመው ደርሰውበታል ። እንዴት? ከየት? — ጉዳዮችን ውስጥ አሉ ማለት ነው? እነማን ናቸው? አሁን በዘመቻው ወቅት መረጃ ሰብስበው በማቀበል ብቻ የሚወሰኑ አይመስለኝም ። ከሆነ ምን ለማድረግ አስቦታል? ሥዕላዊ ለነዚህና እነዚህን ለመሰሉት ጥያቄዎች መልስ ወደምናገኝበት ቁልፍ በታያመራን ይሆናል ። ተስፋ አደርጋለሁ ። አላውቅም ። ንጹህ ሰው ሊሆንም ይችላል ። ግን እሱን መከታተል አለብን ። ተከላይ።

ለዚህ ጥያቄ መልስ የማግኘት ኃላፊነት ያንተ ነው ። ካስፈለገ መቶ ሰው ከኋላው ልታሰልፍ ትችላለህ ። ለሽንት እንኳ ጊዜ እንዳይሰጠው አረጋጋለሁ ።

«ንዶች ፣ በተጠመደ በምብ ላይ እንደተቀመጥን ያህል ነው የ ጊሰማኝ ። የተዘረጋብን የሸረሪት ድር ይታየኛል ። መበጣጠስ አለብን ። ምንም ነገር ንቀን መተው የለብንም ። የጎልያድ ንቀት ፣ የጎልያድን ውድቀት ያስከትላል ይባላል ። ለአንቅልፍ ጊዜ የለንም.....»

ተከላይ ዘድንግል ተስፋ ቆርጦ አዛጋ.....

ከእንግዲህ ራሴን ማስተዋወቅ አስፈላጊ አልመሰለኝም ።
መልክ ፡ ስም የለኝም ፡ ቦታና ጊዜ አይወስነኝም ብዬ ነበር ።
እኔ ነኝ ። ነበርኩ ፡ አለሁ ፡ እኖራለሁ ። ባሕርዬ ወይም ተፈጥሮዬ
ነው ። ታሪኩ ይቀጥላል ። ሕይወት እንደ ሸረረት ድር ናት —
ሸማኔ እንደዘረጋው ድር ቁልፍልፏ የወጣ.....

ግዳጅ - አሮግይ

ሥዕላይ በራሽ ከሰለጥን ቤት እንደወጣ በጆክስ መኪናው በከረን መንገድ ሲበር ሔዶ ፊያሚታ ጊላይን ቤተ ግብር ተመናይ ጣላት ። መንገድ ላይ አንድ ልጅ አልተለዋወጠም ። እሱም ሆነ እሷ በግል አሳባቸው ተወጠው ነበር ። ከመኪናው ልትወርድ ስትል ፣ «ምሽቱ እንዴት ነበር?» አላት ።

«ጥሩ ነበር» አለችው ።

«ያንን ልጅ ስላገኘሽ ይሆናል ። ደስታሽ ግይንሽ ላይ ይነበብ ነበር ። ያው የድርድር ፊያሚታ ነሽ ። ምንም አልተለዋወጠም ። አሁንም ልብሽን የሚግርከው ዝነኛ ሰው ነው ። አይደለም? ግን ምን አየሽበት?» አላት ።

ግይ ተመናይ መብራት አልነበረም ። ጥቅጥቅ ያለው ጨለማ በእጅ የሚዳስስ ይመስላል ። እና በጣም ይበርድ ነበር ። የመንደሩ ውሾች ሲጮሁ ይሰማል ።

«እሱ እያገባህም» ብላው ከመኪናው ልትወርድ ስትል እጅዋን ጠበቅ አድርጎ ያዛት ።

«አልግስ!» አለችው ።

«አይዘሽ» አለ — «አሁን የጭቅር ጊዜ አይደለም ። አንድ ቀን እንደርስቦታሉን ። መኪናዋን አዘሁ ደጅሽ ነው የም ተዋት ።»

«ለምን?» አለች ።

«ምክንያት አለኝ»

«እንደምን ያለ ምክንያት?»

«መናዘዝ አለብኝ! ያገራ ልጅ — ላንቺ ነጻነት ነው ስደግ የግርኩት...»

«እና አሁን ምን ይሁን?»

«ከሐዲ ትይዥ ይሆናል በልብሽ.....»
 «ወላ ከሐዲ እኔ ግድ የለኝም»
 «አንቺ የመሐል አገር ሰው — አማራ ነው አሉ የምት
 ወጁ ?»
 «ፍቅር መሐል ፣ ዳር ፣ ሰሜን ፣ ደቡብ አይልም» አለች ።
 «እሺ ። ለማንኛውም ነገር መኪናዬ እዚህ ትደርሳኝ ።
 አንድ ቀን እክስሻለሁ ። እሺ እምባር?»
 «እኔ ምንቸገረኝ ግን ሕግ ውስጥ መግባት አልፈልግም»
 «ምንም ጣጣ የለም ። በኔ ይሁንብሽ ። በጣም የሚያስቸኩል
 አንድ የግል ጉዳይ ስላለብኝ ነው ። ከእንግዲህ ጊዜ የለኝም ።
 ጥናት እንዳዘጋጅ ታዝገራለሁ ። እነዚህ ሰዎች ጊዜ አይሰጡ
 ኝም ። ስለወንበዴዎች አርባ ገጽ ጥናት አምጣ ይላሉ ። ለመቼ?
 ሲባሉ የሚሰጡት መልስ 'ነገ' የሚል ነው ። እሺ ። አሁን
 ልሒድ» አለ ።

መኪናውን ቆልፎ ጨለማ ውስጥ ገብቶ ጠፋ ። ከፊያሚታ
 ጊላይ ቤት ብዙ ርቆ አልሄደም ። ሌላ መኪና ይጠብቀው ነበር ።
 መኪናው ተነስቶ ትንሽ ከመሐዲ በአራተኛ ማርሽ ይበር ጀመር።
 ወደ ከተማ የተመለሱት በከረን ሙንገድ አልነበረም ። ወደ
 ሐዝሐዝና ወደ ሳምባ ነቀርሳ ሆስፒታል የሚወርደውን መንገድ
 ነበር የመረጡት ። ግን ዞረው ባንዳፍታ 'ፓራዲዞ' ደረሱ ።
 መኪናውን የሚነዳው አንድ ጠብደል ወጣት ነበር ። አንድ
 ቡና ቤት በር ላይ አወረደው ። ቡና ቤቱ በመንገዱ ስም ነው
 የተሰየመው — ፓራዲዞ ቡና ቤት ። ትንሽ ቡና ቤት ናት ።
 ሥዕላይ ሰተት ብሎ ገባ ። ጥቁር ካፖርት ደርቧል ። ባርኔጣ
 አድርጓል ።

አምስት ሣንቲም ከኪሱ አውጥቶ ለባሬስታው አላየ ።
 «ባምስት ሣንቲም ቡና የለም» አለው ባሬስታው ።
 «ቡና አይደለም የምረልገው»
 «ታዲያ ምን ትፈልጋለህ?»
 «ንጹህ ስንት ቤት»

ባሬስታው ትኩር ብሎ ሲመለከተው ቆየና ። «አለ ። ንጹህ
 ነው» ብሎት እየመራ ወደ ውስጥ አስገባው ። ሽንት ቤቱ ከፍቶ

አላየው ። ትልቅ ሽንት ቤት ነበር ። የሽንት ቤቱ ወለልና ግድ
 ግዳ በነጭ 'ሴራሚክስ' ነዳል ። መሬት ውስጥ የተቀበረ ትልቅ
 'ባኞ' ይታያል ። ሥዕላይ ግራ ገባው ። ባሬስታውን ሲመለከቱት
 የዋሕ ሽግግሌ ይመስላል ። ነጭ ኮትና ጥቁር 'ሴራቢድ' ክራባት
 አስርአል ። ግን ፈጣን ነበር ። ክሬት መታጠቢያው ሳይሆን ሥር
 ያለውን የውሀ ቧንቧ መዘውር ሔዶ ጫን ሲለው — በኮንክሪት
 የተቀበረ መስሎ ይታይ ነበረው ትልቅ ባኞ ተነስቶ ቆመ ።
 ሥዕላይ ደንግጦ ዞር አለ ። ራመድ ብሎ ባኞው አርፎበት
 የነበረበትን ጉድጓድ ተመለከተ ። የኤሌክትሪክ ብርሀን ኩሬ
 ጉድጓዱን ሞልቶታል ። ወደ ውስጥ የሚወስዱ ከብረት የተሠሩ
 ደረጃዎች ይታያሉ ። ባሬስታው ቶሎ ብሎ እንዲገባ በእጁ ነገ
 ረው ። ሥዕላይ ወደ ውስጥ ዘለቀ ። ባኞው ቦታው ተመለሰ ።
 ቦታው ተመልሶ ሲያዩት የትም ቤት የሚገኝ ተራ ባኞ ይመስ
 ላል ። ባሬስታው ሽንቱን ሽንቶ ፣ እጁን ታጥቦ ወደ ሥራው ተመ
 ለሰ ።

ሥዕላይ ታች ሲደርስ በምንጣፍ ያበደ ትልቅ የሰብሰባ አዳ
 ራሽ ተንጣሎ ጠበቀው ። በአራቱም ማዕዘን ወደ ሌሎች ክፍ
 ሎች የሚያስገቡ በርች ይታያሉ ። አራት ሰዎች በታላቅ ጉጉት
 ይጠብቁት ነበር ። ሞቅ ያለ ሠላምታ ሰጡት ። ከአራቱም ጋር
 ትከሻ ለትከሻ ተላላላው ። እና ካፖርቱንና ባርኔጣውን አውልቆ
 ወረወረና ። «እሺ እዳ?» አላቸው ።

ከአራቱ ሰዎች ውስጥ አንዱ ። «ካንዲት ሴት ጋር ነበርክ —
 አይደለም?» አለው ። ያደረበት ስጋት ጠደም ። ጠፋጣፋ ፊቱ
 ላይ ይታያል ። ትላልቅ ዓይኖቹ ድፍርስ ናቸው ። ያለማቋረጥ
 ያጠላል ።

ሥዕላይ ነገሩን ለማቃለል ፈልጎ ። «አዎ ፣ ታዲያ ምን
 ይሁን? ምናለበት?» አለውና — «በረሀ ሰባት ዓመት የቆየ ሰው
 በቅድሚያ ወደ ሴት ቢሮጥ ምን ያስገርማል? እዚህ ከተማ የምት
 ኖሩት ችግሩ ባይታያችሁ ነው ። የሴት ውበት ፣ ጥሩ የሴት ጠረን
 ይናፍቃል ። ስለቆንጆ ሴት ታስባለህ ፣ ታልማለህ ። ምክንያቱም
 በረሀ ዙሪያህ ያሉት ክሴትነት ተፈጥሮ ወጥተው ሴቶች አይመስ
 ሉም ። ከፋቅ ይሸታሉ ። ሴቶች ሲቆሽሹ ሽታቸው አይጣል
 ነው ። ሞዴስ ፣ የውስጥ ሱሪ የላቸውም ። እና የወር አበባቸው

በእግራቸው ሲወርድ ታያለህ ። ራስክን መጥላት ትጀምራለህ ። ሰው ከሥልጣኔ ውጭ ሲሆን ካውራ ይብላል ።»

ሰውዬው ፣ ተከስተ ገብራይ ፣ ሥዕላይ የሚለውን አያዳም ጥም ነበር ። የሰውን አሳብ የማይቀበል ፣ ለጠየቀው ጥያቄ ቀጥተኛ መልስ ብቻ የሚረዳላቸው ዓይነት ሰው ነው ።

«ማን ናት እሷ?» ብሎ ጠየቀው ።
«የድሮ ወዳጅ ናት.....»
«ስሟን ነው የጠየኩህ?»
«ፈያሚታ ጊላይ.....»

«ፈያሚታ ጊላይ?» ብሎ ፣ እንድትልቅ ፣ እብድ የሚያክል ፣ ጥቁር ፋይል አውጥቶ ቶሎ ቶሎ እያገለበጠ ይመለከት ጀመር ። ከጥቂት ጊዜ በኋላ ፣ «አዎ — ይህች ናት — አይደለችም?» ብሎ ፣ ፎቶግራፍዋን ለሥዕላይ አሳየው ። ሥዕላይ ባዎንታ ራሱን ነቀነቀ ።

«ጥሩ ልጅ አይደለችም» አለ ተከስተ ገብራይ በጥላቻ— «ካማሮች ጋር መጠር ትወዳለች ። የጅብሐ አባል ናት ተብላ ታስራም ነበር ። ለምን በቀላሉ ተለቀቀች? አሁን ምን እየሠራች ነው? በምን ነው እንዲህ በየቀኑ የምታገለግለው? የምትሸቀረቀረው? ለምን እንደሌሎች ሴቶች ወደ ጄዳ ፣ አቡዳቢ ፣ ዱባይ አልሄደችም? አጠራጣሪ ፍጡር ናት ። የኢትዮጵያ ሰላይ ልትሆን ትችላለች ። ብዙ ጊዜ የምትወጣው ከኩሎኔል ታሪኩ ጋር ነው ። ሴቶቻችን እንደ ድር አይደሉም ። ሽርመጦች ሆነዋል ።» አለው ስንዴት ።

ሥዕላይ ቀና ብሎ «ኩሎኔል ታሪኩ ወልዳይን ነው የምትለው? ከመቼ ጀምርን?» አለው ።

«ብዙ ጊዜያቸው ነው ። ከእሷ አይለይም ። ያለ የሌለ ሐብቱን ለእሷ ነው የሚያራግፈው ። ካለእሷ ሴት የሚያውቅ አይመስልም ። በግም ይወዳታል» አለ ።

«እሷስ?» ብሎ ጠየቀው ።
«እሷ ምን ልብ አላት? ፍቅር አታጠቅም ። ሴቶቻችን

ጥቅም አሳዳጆች ሆነዋል ። ከእሷ ልጅ ብትጠነቀቅ ይኸልህል» አለው ድምጹን ከፍ አድርጎ ።

«ቀስ በል ። እኔ የምሠራውን የማወቅ ሰው ነኝ.....»

«ኤ!ማ ዳርዳንፓ» ብሎ ጠረጴዛውን ሀብጢ ደበደበና ፣ «በረሀ ቆየህ አልቆየህ ጉዳይ አይደለም! እዚህ ዲሲፕሊን እንዲኖር ያስፈልጋል ። እንዲህ ዓይነት ነገር ሁለተኛ እንዳይለምድህ እፈልጋለሁ ። እዚህ ቀልድ የለም ። የሞት ሽረት ትግል በማካሄድ ላይ ነው ያለነው ። ከተማው እንዳለ በእዝብ ደህንነት ሰዎች ተወሯል ። ገባህ!» አለው ።

ሥዕላይ ከተቀመጠበት ቀስ ብሎ ተነሳና ለተከስተ ጀርባውን ሰጥቶ የተቀሩትን ሦስት ሰዎች በትናንሽ ዓይኖቹ ከቃኘ በኋላ ፣ ጥርሱን ነከሶ ሲያበቃ ፣ ድምጹን ዝቅ አድርጎ ፣ «የምታደርጉትን ጥንቃቄ አደንቃለሁ ። ከዛሬ ጀምሮ ማንኛውንም መመሪያ ፣ ትእዛዝ ፣ ውሳኔ የምትቀበሉት ከኔ ነው ። ግልጽ ነኝ?» ብሎ ፣ ከራሻቱን ፈቶ ሲያበቃ ፣ የሸሚዙን ኮሌታ ወደ ላይ በመገልበጥ ፣ ከአጥፋቱ ውስጥ እንደ መገተሪያ ሆኖ ተሸጉጦ የነበረ ወረቀት መዞ አውጥቶ ለተከስተ ወረወረለት ።

ተከስተ ገብራይ ወረቀቷን በቀስታ ዘርገቶ በሲጃራጭስ ውስጥ ወረቀቷ ያዘለችውን መልእክት በጥንቃቄ አነበበ ። «አርባዕተ አሥመራ — ለተወሰነ ጊዜ ማንኛውንም ፣ መመሪያ ፣ ትእዛዝና ውሳኔ ከሥዕላይ ባራኺ እንድትቀበል አስታውቃለሁ» የሚል በራሱ በኢሣይያስ አፈወርቂ ፣ የሻዕቢያ ዋና ጸሐፊና የሻዕቢያ ጦር ዋና አሳዥ ፣ የተፈረመ ማዘዣ ነበር ። አርባዕተ አሥመራ የተከስተ ገብራይ ኮድ ስም ነው ።

«አነበብከው?» አለ ሥዕላይ ጥርሱን ነከሶ የገንጮቹን ጡንቻዎች በመገተር ።

«አዎ ።»
«አቃጥለው ።»
ተከስተ እንደተነገረው አደረገ ።

ሥዕላይ ወረቀቷ ተቃጥሎ ግመድ እስከትሆን ድረስ ጠበቀና፤ «ከዚች ደቂቃ ጀምሮ ትእዛዝ የምትቀበሉት ከኔ ነው ። ቃሌ ሕግ ይሆናል» አላቸው ።

«ሥዕላይ ባራኺን ትንሽ እንኳ ከተጠራጠራችሁት ፡ ምንም ዓይነት የበላይ አካል ውሳኔ ሳትጠበቁ ባለበት ፡ በምንም ሁኔታ ፡ እንድታጠፉት» በቢሮክራሲ ተፈርሞ ከእዲስ አበባ የተላለፈውን ትእዛዝ በልቡ ቆስታወሰና ዝም አለ ። ትእዛዙን አውጥቶ ሊያቃጥለው አስቦ ነበር ። ሥዕላይ ይነቃብኛል ብሎ ፈራ ። ከሌላ በኩል የቢሮክራሲ ትእዛዝ አስገረመው ። «ቢሮክራሲ ረጅም ይሁን አጭር ፡ ቀይ ይሁን ጥቂር ፡ ወጣት ይሁን ሽግግግል የሚያውቀው ነገር የለም ። ትእዛዙ ብቻ ይደርስዋል ። አራቱ ሰዎች ምስጢራዊ አስተያየት ተያዩ ። እሳት! አመድ!

ተከስተ ገብራይ በሥዕላይ ላይ ለመወጣት የሚፈልገው የቆየ ቁም ነበረው ። አሁን ፊቱ ቆሞ ፡ ጀርባውን ሰጥቶት ሲመለከተው ውስጡ ተዳፍኖ የቆየው ጥላቻ ተቀስቀሰበት ። ጥላቻው ልቡ ውስጥ ነፍስ ሲዘራ ተሰማው ። አቤት! እንዴት ይጠላው ነበር ። ሥዕላይ ሕይወቱን በሙሉ ጓደኞቹን በጉልበቱ ሲያስፈራራና ሲያጠቃ የኖረ ሰው ነበር። «እህ አሁን ደግሞ ይኸው ተመልሶ መጥቷል — ጉልበቱን ሊያሳየኝ ።» አለ ተከስተ ። ሥዕላይ ነበር በጉልበት አስፈራርቶ የማኅበር ሸክታ አባል እንዲሆን ያደረገው ። እሱ ለሚመራው ኅዋስ ውስጥ ነበር ተመድቦ የሚሠራው ። እና ፡ ራሱን ሲያጋልጥ ሌሎችን በጉልበቱና ባፉ እያስፈራራ የሚያጋፍጥ ፡ ራሱን በጣም የሚወድ ሰው እንደነበረ በምሬት አስታወሰ ። ግን የጥላቻው ዋና ምክንያት የሥዕላይ ራሱን ከማንም አብልጦ የመውደድ ነገር አልነበረም ። ካላበደ (ሰብተቀር ማን ራሱን ይጠላል! የለም ። የጥላቻው ዋና ምክንያት ሌላ ነበር ። ከጊዜ በኋላ ሥዕላይ በኃይል ሥላሴ መንግሥት ተሹሞ ያውራጃ ገዢ ይሆናል—ዕድሜ ላባቱ ። አባቱ ፡ ደጃዝማች በራኺየ ፈላጭ ቆራጭነት ሥልጣን ባይሰጣቸውም በመንግሥት እና በሕዝብ ዘንድ ተሰሚነትና አክብሮት ነበራቸው ። በጣም ግለኛ አስተሳሰብ ስለነበራቸው ለይስሙላ ደጃዝማች ከመዘል ሌላ ሥልጣን አልተሰጣቸውም ። ለማንኛውም ነገር ፡ ሥዕላይ ባባቱ ተጽዕኖ ከተሾመ በኋላ ፡ እሱ ይመራው በነበረው ማኅበር

ሸክታ ኅዋስ ውስጥ ከእሱ ጋር ይሠሩ የነበሩትን ስድስት ወጣቶች አጋልጦ ያሳስራቸዋል ።

ከስድስቱ ውስጥ አንዱ ተከስተ ገብራይ ነበር ። ሰባት ዓመት ያፈረደበታል ። አንዳንዶቹ በወገን ብዛትና ብርታት ፍርዳቸውን ላይጨርሱ በነጻ ይለቀቃሉ ። ተከስተ ግን ወገን የሌለው ከድሃ ቤተሰብ የወጣ በመሆኑ ሰባቱን ዓመት ጠጥቶ ይወጣል ። ያለትምህርት ፡ ያለወገን ፡ ያለሥራ የት ይደረሳል? የት ይኬዳል? ሰው አንድ ነገር ሠርቶ መኖር አለበት ። የእሥር ቤት ኑሮ መንፈሱን አሻክሮታል ፡ ሰውነቱን አጠገክሮታል ፡ ልቡን አጠጥሮ ጨካኝ አድርጎታል ። ሕይወት ርካሽ መሆኗን አይቷል ። የሰው ልጅ ልቅሶ ፡ ዋይታ ፡ ጨካኝና ስቃይ አሁን ምንም አይደሉም ። ለሱ እነዚህ ሁሉ ተራ ነገሮች ናቸው ። ሁሉንም በእስር ቤት ቤት አይቷቸዋል ። ከእሥር ቤት እንደወጣ ፡ ቀን ጨለማ ሆኖ በት በሚደናበርበት ወቅት አለሁልህ ብሎት ሥራ የሰጠው ግን ነበር? ሻዕቢያ ነበረች ። የሚያውቀውና የተዘጋጀለት ቀላል ሥራ ነበር — ቅጥረኛ ነፍስ ገዳይ ። ‘ለመኖር መግደል’— ከዚያ ወዲህ ተግባራዊ መፈክሩ ሆኗል — ዕድሜ ለሥዕላይ ባራኺ ። ቀና ብሎ በሲጂራ ጢስ ውስጥ በቃየል ዓይን ተመለከተው ። ብድር በምድር..... ትንሽ ጥርጣሬ..... አስቀዋለሁ! አለ ። ለእሱ መግደል ነው ። ማሳቅ ማለት በዕድሜው ብዙ ሰዎች አስቋል ።

ሥዕላይ ጉሮሮውን በትንፋሹ ጠርጎ ፡ «አሁን ስላድራጎቱ ላሰረዳ.....» ሲል ተከስተ በልቡ ያሰበውን የሰማበት ይመስል ደነገጠ ። ሥዕላይ ቀጠለ «ፈያሜታ ጊላይን የወሰደኳት በበቂ ምክንያት ነው ። ግን እንደሆነች አጥቼ አይደለም ። ከብዙ ጊዜ ጀምሮ አውቃታለሁ — ከትምህርት ቤት ጀምሮ ። ያው የድሮ ፈያሜታ ጊላይ ናት ። አልተለወጠችም ። ዕድሜ አልለወጣትም ። ከጨዋታና ሳቅ ሌላ አታውቅም ። ከሚያስደስታት ሰው ጋር ለመውጣት ግድ የላትም ። ሰው ምን ቢያስደስታት ደግሞ ፡ ሁለት ፡ ሦስት ቀን ከፊቷ ዞር ካለ ትረላዋለች ። እስከዚህ ድረስ ነው የማውቃት ።

«ለማንኛውም ነገር ደስ ስላለችኝ ወይም ስላፈለኳት አይደለም ዛሬ ያወጣኋት ። እንዳልኩት በቂ ምክንያት ነበረኝ ። እንደኛ ፡ ሠላማዊና ዘላቂ ዓላማ ያለኝ ለማስመሰል ነበር ። እንደ

እሷ ያለች ቆንጆ ልጅ ይዞ ከመውጣት የበለጠ ምን የሚያሳምን ነገር ይኖራል? ሁለተኛ፣ የብዙ ጊዜ እርግጥ ናት፣ ዛሬ ክእሴ ጋር ነው የማድረግ፣ በጣም ተነፋፍቀናል በማለት፣ እሷ ቤት የማድረግ አስመስቶ ማንም ሳይጠረጥረኝ እዚህ ለመምጣት ጥሩ እድል እንዳየኝ ነበር ። ለዚህ ነበር ማይተመናይ እንድትጠብቀኝ ያደረገሁት ። መኪናዬ ከእሷ ቤት በር ላይ ነው የቆመችው ። ሶስተኛ፣ ከአድጊዎቹ መካከል ደስ ያላትን መርጣ እንድትይዝ ለማድረግ ነበር ። ወደፊት ለሚጠብቀን ሥራ ትጠቅመናለች በማለት፣ የኩሎኔል ታሪኩ ወዳጅ መሆኗን አላወቅም ። ግን የሚ ያሳዝነው ነገር ታላላቅ አድጊዎችን ትታ፣ ሄዳ የወደቀችው እንድትገባ የሚባል ተራ የቴሌቪዥን ጋዜጠኛ ላይ ነው.....» ሲል።

የሐንሰ አስፍሐ የተባለው ረጃም ፣ ቀጭን ፣ ባለአፍር ወጣት ፣ «ግን አልከው?» ብሎ ጠየቀው ።

ድምጹም እንደ ሰውነቱ ቀጭን ነው ። ጆሮ ይወጋል ። «ጸጋዬ ኃይለማርያም» አለ ሥዕላይ ። «ዛሬ ማታ ያስተላለፈውን ፕሮግራም አይተሀል?» እንደ ገና የሐንሰ ነበር ። «አዎ ።» «አደገኛ ሰው ነው ። ደህና አድርጎ ነው የመታን ። በዚህ ከቀጠለ ሕዝቡን ያሸፍኑብናል.....» ሲል ።

ሥዕላይ ተቆጣና ፣ «ሥራችሁን በሚገባ አልሠራችሁም ማለት ነው! ሕዝቡን በይበልጥ ማነሳሳትና ማስቆጣት — አርፎ እንዳይተኛ በአክምርው ውስጥ ዘላቂና ቋሚ ሽብር መፍጠር አስባችሁ ። ማንም ያለስጋት መኖር የለበትም ። ሠላም የለም ። ከዛሬ ጀምሮ የምናተኩርበት እንዲ ተግባራችን ይህ ይሆናል — ብዳይ! ብድት!» አለ ።

«ነጥቡን አልያዝክልኝም» አለ የሐንሰ ። «የተን ነጥብ ።» «ጸጋዬ ጥሩ ጋዜጠኛ አይደለም ። ለመረጃህ ያህል የቀይ ክብብ ዘመቻው የፕሮፓጋንዳና ቅስቀሳ ኃላፊ ነው.....» ብሎ የጀመረውን ልዩ ልዩ ፣ ሥዕላይ አቋረጠውና ፣ «ስለ ኤርትራ ምን ያውቀውን አስቶ ንግረኝ» አለው ።

«ብዙ ጊዜ እዚህ አገር ተመላልሷል ። ሕዝብ ጋር ይውላል ፣ ሕዝቡን ያነጋግራል ። እና ነገር እንደ ውሻ አሸቶ የማውጣት ችሎታ አለው ። ስለሆነም በሕዝብ ዘንድ ያለው ተደማጭነት ከፍተኛ ነው ። እንደ ሌሎች ጋዜጠኞች ዝም ብሎ የሚቀጣጥር ሰው አይደለም ። ዛሬ ማታ ያስተላለፈው ፕሮግራም ለዚህ ጥሩ ምሳሌ ነው» ብሎት ጉሮሮውን ጠረገና ፣ «አደገኛነቱ በዚህም ብቻ የተወሰነ አይደለም ። ከነገ ጀምሮ ራዲዮ ጣቢያችንን ሕዝብ እንዳይሰማው ለማድረግ አቅዷል ። ምንድነው የሚባለው?.....» ብሎ ነገሩን ለማስታወስ ሲሞክር ።

ሥዕላይ ቀደመውና ፣ «ጃሚንግ» አለው ። «አዎ ጃም ሲያደርገው ነው.....» «ይህን መረጃ ከየት አገኘኸው?» አለ ሥዕላይ ። «ሰዎች አሉን ። ጸጋዬ ዛሬ ጧት ስለሰጠው መመሪያ ሙሉ መረጃ አለኝ ። በጣም አደገኛ ሰው ነው» አለ ። ተከስተ ቀና ብሎ ፣ አደገኛ ከሆነ ተሎ ማሳቅ ነው» አለ ።

ሥዕላይ በንቀት ተከስተን ተመልክቶ ሲያበቃ ፣ «አንተ ለሁሉም ነገር ከማሳቅ ሌላ የምታውቀው መፍትሔ የለህም!» አለው ።

ተከስተ በጥላቻ ዓይን እየተመለከተው ፣ «የምተ ሰው አይ ጎዳም ። ችግርን ከሥሩ ለማጥፋት ከማሳቅ የተሻለ መፍትሔ የለም» አለው ።

ሥዕላይ በመልሱ ቢናደድም መልስ አልሰጠውም ። ወደ የሐንሰ ዞር ብሎ ፣ «ያገኘኸውን መረጃ ምን ሠራህበት?» በማለት ጠየቀው ።

«እስካሁን ምንም» የሚል መልስ ነበር ያገኘው ።

ሥዕላይ በቁጣ ፊቱ የነበረውን ጠረጴዛ በቡጢ ከመታ በኋላ ፣ «ጅል» ብሎ ሰደበውና ፣ ቀጥሎም ፣ «በእውነት ጅል ነህ ። እንዲህ ዓይነቱን ከባድና ጠቃሚ መረጃ ይዘህ «እስካሁን ምንም» ስትለኝ ይገርመኛል ። ወይም የመረጃው ከብደት አል ገባህ ይሆናል ። የመረጃውን ከብደት መዝና የማያውቅ ሰው መረጃ ቢሰበስብ ምን ፋይዳ አለው? እንደ ሁኔታው እጥቅም ላይ ካላዋሉት በቀር ። ያ ራዲዮ ለሕልውናችን በጣም አስፈላጊ

መሆኑን ታውቃለህ? ወይስ አታውቅም? በተለይም ባሁኑ ወቅት።
ያ ራዲዮ ከታረኑ ሕዝቡ መኖራችንን በምን ያውቅልናል? እንቅ
ስቃሰአችንን በምን ይረዳልናል ብለህ ትገምታለህ? የዚያ ራዲዮ
መታረን የኛ ድምጽ መታረን ግለት ብቻ ሳይሆን ፣ ሕዝቡን
ተስፋ የሚያስቆርጥ ይሆናል ። የሚያስከትለው የፖለቲካ ጉዳት
አስከዚህ ድረስ ነው» በግለት ንግግር ካደረገለት በኋላ ፣ «በል
አሁን ፣ አሁን ነው የምልህ ኢንግዲት እንደምታደርገው የኔ ጉ
ዳይ አይደለም ። ብቻ መረጃውን አሁን ለቢሮከራሲ አስተላል
ፍለት ። እና ፣ በሁለት ወይም ከተቻለ በሶስት 'ሚትር ባንድ'
ለመጠቀም እንዲዘጋጁ ንገረው ። ታረኑ ብለው በምንም ሁኔታ
ተስፋ መቁረጥ የለባቸውም ፣ እንዲዘጋጁ ንገረው ። ለነዚህ
አድጊዎች ትምህርት መስጠት አለብን» አለው ።

የሐንስ ረዞ ቆሞ ቀረ ።
«ሰምተኸኛል!» አለው ሥዕላይ ።

ተከስተ የሲጃራ ጠስ እየተፋ ፣ «ሻሸመኔ ላይ ይተከላል
የተባለው የራዲዮ መገናኛ ሥራ ቢያልቅ ከናቅፋ ጋር በቀጥታ
ተገናኘተን እንነግራቸው ነበር» አለው ሥዕላይን ።

«ቢሮከራሲ ለንግድ» አለው ።
«ታውቀዋለህ?»

«አዎ አውቀዋለሁ ። ቢሮከራሲ ማን እንደሆነ የምናውቅ
ሰዎች በቁጥር ከሦስት አንበልጥም ። እና እንዲህ መሆንም አለ
በት ። ተዝረከርክናል ። ከጅብሐ ጠማር አለብን ። አንድን
ጎዋስ መሪ ከሁለት ሰዎች በላይ ሊያውቁት አይገባም»
አለው ።

«ምን ይመስላል?»

«ምን ይመስላል ብለህ ታስባለህ?»

«ሸማግሌ ፣ ጠይም ፣ ቀጭን ፣ ብዙ ሲጃራ የሚያጠስ?.....»

«ና ፣ ወጣት ፣ ጸልክ ጸልካም ፣ ቀይ ፣ የማይጠጣ — የማ
ያጠስ..... ይበቀሳል» አለው ።

የሐንስ ወደ አንድ ከፍል እንደገባ ፣ ሥዕላይ በረጅሙ
ተነፈሰና ፣

«የሚጠጣ ነገር የላችሁም? ጉሮሮዬ ደረቀ» አለ ።

ገርግይ የሚባለው ረጅም ወጣት አንድ ብርጭቆ ውስኪ
በደንገሉ ቀላቅሎ ሰጠው ። ገርግይ የኮድ ስሙ ነው እንጂ የአ
ውነት ስም አይደለም ። ሥዕላይ ከውስኪው በጣም ተነነጫለ
ትና ጭሩ ነው ። አሁን ወደ ዋናው ሥራችን እንመለስ ። የመጣ
ሁት ለትልቅ ሥራ ነው ። ገዳጅ — 'አርግይ' ይባላል ። ከዛሬ
ጀምሮ በዚህ ኮድ ስም ነው የምታውቁት — አርግይ! አላቸውና
ከውስኪው እንደገና ተነነጫ ። ትናንሽ አይናቹ በሰሜት ያበሩ
ጀመር ። ደንገት ጠረጴዛው ላይ የነበረው ቀይ መብራት ብልጭ
ደርገም ይል ጀመር ።

«ምንድን ነው?» አለ ሥዕላይ ደንገጦ ።
«አደገኛ ሰዎች አሉ ግለት ነው» አለ ተከስተ ።
«ምን ዓይነት አደገኛ ሰዎች?»

«የሲኩራቲ ሰዎች ፣ አትሲጋ ፣ ቀጥል ፣ ጥሩ ቡናችንን
ፍልጋ ነው የሚመጡት ። በከተማው ውስጥ ገሩም ቡና ያለን
እኛ ነን» አለው ። ተከስተ

ሥዕላይ በእርጅታ ተነፈሰና ፣ «የአርግይ ዓላማና ግብ ፣
አንደኛ በዚህ በስድስተኛው ዙር ጦርነት ናቅፋ ላይ የማይላ
ካልን ሆና ከታየ ፣ እዚህ የሚገኙትን ከፍተኛ አድጊዎችና
ተባባሪዎቻቸውን በሙሉ ባሉበት ለመደምሰስ ነው ፣ ሁለተኛ ፣
የኢኮኖሚ ግንባታ ሥራቸው እንዳይላካ «ሳቦታጅ» ማድረግ
ይሆናል ። ሦስተኛው ፣ በሕዝቡ ዘንድ ሥነ ልቦናዊ ሽብር
መፍጠር ። አራተኛውና የመጨረሻው ተልእኮአችን ያው የተለ
መደውን የኢንተሎጀንስ ሥራችንን በተጠናከረ ሁኔታ ማካሄድ
ይሆናል ። የምጽአት ቀን እየተቃረበ ነው» አለ ።

ገርግይ ፣ «እስከዚህ ድረስ ያሰጋል?» ብሎ ጠየቀው ።

«አዎ ፣ በአራት ግንባር ተከበረናል ። በቃርራ ፣ በአፍአበት ፣
በከርከበት ፣ በአልጊና ፣ ከከረን ተነስተ ወደ ላይ የሚጓዝም
ጭር አለ ። ከተረጎሙ ምሽጎችን ሌላ ኃይልና ጥንካሬ የለ
ንም። እሱም ቢሆን የጊዜ ጉዳይ ነው ። በዚህ በኩል ገሀነብ እሳት
ካልፈጠርንባቸው ያሁኑ አድጊዎች የድርዎቹ ዓይነት አድጊዎች
አይደሉም ። ከገጸ ምድር ያጠፋል ፣ ስለ ኢትዮጵያ ሠራዊት

የደረሰን መረጃ ትክክል አይደለም ። ለራህ ዘመቻ ከተሰለፈው የገበሬ ሠራዊት ምንም አይቻለም ተብሎ ነው የተነገረን ። እና ስትራቴጂያችን በዚህ ላይ የተመሠረተ ነበር ። ወደ ናቅፋ ተሰባ ስበው እንዲመጡ አድርገን እዚያ ላይ ከመታናቸው በኋላ ላንዴና ለመጨረሻ ጊዜ ከኋላ እየንጸናቸው ልንመጣ ነበር ። አሁን ሳየው ስህተት ነው ። የኢትዮጵያ ሠራዊት የሚበገር ኃይል ሆኖ አላገኘሁትም ።» አለውና ውስኪውን አንስቶ በንዴት ጨለጠው ።

ተከሰተ ሲገራውን አቦነነና ፣ «የእነሱ 15ኛ ሻለቃ በናቅፋ ለሰባት ወር ከተዋጋን እኛ ሰዚያ ምድር ላይ ሰባት ዓመት ለመዋጋት የማንችልበት ምክንያት የለም ። እኛ ለማሊዎች መሰልና ቸው እንዴ በሦስት ወር ዘመቻ ሊደመሰሱን የተነሱትን ፖለቲካውን ወደ ጎን እንተውና እኛም እንደ እነሱ ኢትዮጵያውያን ነን ። በእነሱ ውስጥ ያለው ወኔና እልክ እኛም ዘንድ አለ» አለው ።

«አዎ» አለ ሥዕላይ — «ግን ችግሩ አሁን እነሱ ተጠናክረዋል ። እኛ በእርስ በርስ ጦርነት ተቆጣጥሮናል ። ከውጭ የምናገኘውም ድጋፍ እምብዛም ነው ።» ሥዕላይ ሲገራ በብዛት ያጨሳል ። ግን በሲገራ ብቻ አይረከም ። ሱሪትም ባናገግው ተሎ ተሎ ይስባል ። ትምባሆም ይጉርሳል ። መቸም የበረሀ ኑር..... የማያስይዘው ሱስና በሽታ የለም ። ሌላ ውስኪ ተቀጥለት ። ሌላ ሲገራ አቀጣጠለ ። ሱሪቱን ሳበ ። ትምባሆውን ጉረሰ ። በሰጠበት በሽታው አማረረ ። በረሽኛ ሆኖ የጉበት በሽታ የሌለበት ሰው ከአሥር ሦስት አይገኝም ። እና ንግግሩን ቀጠለ — «ለዚህ ሥራ ራሱን የቻለ ሠራዊት ያስፈልገናል ። ዋናው ነገር አሁን ድርጅታዊ ሥራ ነው ። እና እኔ የተላኩትም ለዚህ ነው ። በዚህ በኩል ገሀነባዊ ሽብር እንፈጥርላቸዋለን ። ችግሩ ሻዕቢያ እንደ ጀብሐ በከተሞች ሽብር የግካሔድ ልምድ የላትም ። ሀ ብለን መጀመርና ማደራጀት ይኖርብናል ። ጊዜ የለንም ። በጥቂት ቀናት ውስጥ ማጥቃት ሳይጀምሩ አይቀፋም ። ማጥቃት የሚጀምሩበትን እርግጠኛውን ቀን ማወቅ አለብን.....» ሲል —

ተከሰተ ንግግሩን አቋረጠውና ፣ «እናውቃለን ። መረጃውን አግኝተናል ። የካቲት ወር መጀመሪያው ግምገማት ላይ ሳይሆን አይቀርም ። ምናልባት የካቲት 8 ወይም 10 ይሆናል የሚል ግምት አለ» አለው ።

«እናን» አለ ሥዕላይ ።
«መረጃውን አስተላልፈናል» አለው ።
«መልካም» አለና ሥዕላይ—«አሁን ለማወቅ የምፈልገው ከከተማው ውስጥ ስንት ሰዎች ፣ ምን ዓይነት ኃይል እንዳለን ነው?»
«የሰው ችግር የለንም ።»
«እህሳን?»
«ትልቁ ችግራችን ገንዘብና መሣሪያ ነው ።»

ሥዕላይ ደረቱን ነፍቶ ፣ በሁለቱም በኩል ችግር የለም ። አንድ ሚሊዮን ብር በቅድሚያ ለአርማይ ተመድቧል ። መሣሪያም እንደ ልብ ነው ። ይልቅ ዋናው ችግር መሣሪያዎቹን እንዴት እንደምናስገባ ነው ። አሁን ዘዴ ፣ ጥበብና ችሎታችንን የሚጠይቀው ይህ ይሆናል» አላቸው ።

ሁሉም ባላብ ተውጠው ተፋጠጡ ። ከባድ ዝምታ ቤቱ ላይ ወደቀ ።

ሥዕላይ ጥርሱን ነክሶ ፣ «መሣሪያዎችን እንዴት እንደምናስገባ በምናስብበት ጊዜ ፣ እነግንን መደምሰስ እንዳለብን ማወቅ ይኖርብናል ። ግንን? የት? እንዴት? መቼ? በምን? ዝርዝር ጥላን እፈልጋለሁ ። እና ኩሎኔል ታሪኩ ወልዳይንና ሻለቃ ተክላይ ዘድገግልን በመጀመሪያ ያዝልኝ.....» ሲል —

ተከሰተ ገብራይ የተከላይን ስም ሲሰማ ድንገት በጥፊ እንደተመታ ሰው ከው ብሎ ቀና አለ ።

«ምነው?» አለው ሥዕላይ ።
ተከሰተ መልስ አልሰጠውም ፣ ዝም ብሎ ቀረ ።

«ይገባኛል» አለ ሥዕላይ — «የአሥር ቤት ዓደኞች ነበሩትሁ ። ለዚህ ደግሞ መወቀስ ያለበት ሰው እኔ ነኝ መሰለኝ? ስላለፈ ታሪክ ጊዜ ባናጠፋ ጥሩ ነው ። ሰው ወደ ኋላ አይኖርም ። እኔና አንተን ታሪክና ጊዜ ባንድ ግንባር ተከላይን በሌላ በኩል አድርጎናል ። አደገኛ ልው ስለሆነ መሳቅ አለበት ።»

ተክስተ ራሱን በእምቢታ ነቀነቀና፤ «ለገዜው መኖሩ ይጠቅመናል ። ጓደኛዬ ስለሆነ በእሱ ከሌላ ነው የምኖረው ። በእሱ ምክንያት የሚጠራጠረኝ ሰው የለም ። አብረን እንወላለን፤ እን በላለን፤ እንጠጣለን ። ጥያቄ አልጠየቅም ። ከድርጊቱና ከንቅናቄው ብዙ መረጃ አገኛለሁ ። እሱን መግደል ለኔ ችግር አይደለም ። ከሞቱ ይልቅ መኖሩ ይጠቅመናል ብዬ ነው ። በእሱ የተነሳ በና ቤታችን የሕዝብ ደኅንነት ሰዎች መዋያ ሆኗል ።

«ገዜው ሲደርስ መሳቅ አለበት!» አለ ሥዕላይ በቁጣ ። «ካልክ ጥሩ ችግር የለም.....»

«በተጨማሪ የኩሎኔል በትሩ ተሰማን፤ የሰለሞን በትረንና የጸጋዬ ኃይለማርያምን ስም ያዘልኝ ። እና የክሐዲ ወደገቦችን የተሟላ ሊሊት ባሰጥኳይ እፈልጋለሁ ። እና ሊተባበሩን የሚችሉትን ሰዎች ስምና ሁኔታ ። ከላይ እስክታች ። ሲቪልና ወታደር ከውስጥ ድረስ ዘልቀን መግባት መቻል አለብን ። አሁን ሥራ እን ጀምር ። አሮማይ» አለ ።

ኩቱን አወለቀ ። የሸሚዙን እጅጊዎች ወደላይ ሰበለሰ ። ተክስተ ፈገግ አለ ። የሚያስቃቸው ብዙ ሰዎች ፊቱ ተደቅነው፤ የአሥመራ መንገዶች በሙታን ፈገግታ ተሞልተው ይታዩት ነበር ። ብዙ ፋይሎች — የኢሠጋእኮ ተጠሪዎች — የመንግሥት ባለሥልጣኖች — ከፍተኛ መኩንኖች — የሕዝብ ደህንነት ሰዎች — የከፍተኛና የቀበሌ መሪዎች፤ እና ሊተባበሩ የሚችሉ ሠላማዊና ወታደራዊ ግለሰቦችን ፋይል..... ወዘተ— እንደ አብድ እየሳቀ አገላበጠ ።

መንገዶቹ ሁሉ ወደ አሥመራ ያመራሉ

ምዕራፍ ሁለት

«ጎድ ጸጋዬ፤ ቴሌፎን ካዲሳባ» አለችኝ ረዛን ።

ጸሐፊዬ አለቃዬ ልትሆን ምንም አልቀራትም ። በኔ ስም፤ እኔንም፤ ሁሉንም ታዛለች ።

እየተነጫነጭኩ ቴሌፎኑን ተቀበልኩና «ማን ልበል?» አልኩ ።

«ምንው ተቆጣህ?» አለችኝ ሮማን ህለተወርቅ ከአዲስ አበባ ።

ስሞኑን ስልክ አድርጌላት አላውቅም ። ሴቶች መቸም ጥሎ ባቸው፤ ላንድ ሰሞን ቀርቶ ላንድ ቀንም ባጋጣሚ ዝም ካሏቸው ተንቀው የተረሱ ስለሚመስላቸው ያኮርፋሉ ። ዘላለም ተንክባ ከቡን የሚሉ ፍጡራን ናቸው ። ቁጣዋን ፈርቼ ድምጺን ዝቅና ለሰለስ አደረኩና፤ «አ! ሮሚዬ! ደሀና ነሽ! ተቆጣሁ እንዴ?» አልኳት ።

«እንደ መብረቅ አንባረቅህብኝ እንጂ.....»

«ምን ላድርግ እባክሽ? አለቆቼ ካዲሳባ በየደቂቃው እየደወሉ ይጨቁጭቁኛል ። እዚያ ሆነው እዚህ ሊያዙኝ ይፈልጋሉ ። ሥራቸውን የቀጣጥተው እየመሰላቸው ሆነ ብለው ሊያበላጩኝ የሚፈልጉም አሉ ። ደሀና ነሽ?» አልኳት የእጅ ሰዓቱን እየተመሰከትኩ ። ጊዜ አልነበረኝም ። ሥራ አንገቴ ድረስ ውጠኛል ። ታሪካዊው የኤርትራ ክፍለ ሀገር ቀይ ኮከብ ሁለገብ አብዮታዊ ዘመቻ ጉባዔ የሚከፈትበት አጥቢያ ነበር ። ሰው ሁሉ አብደል ። አሥመራ ተደበላልቃለች ። ደብልቅልቋ ወጥቷል ። ድንገት

የኢትዮጵያ መንገዶች ወደ አሥመራ ማምራት የጀመሩ ይመስላሉ ። የማይታይ የሰው ዓይነት የለም ። ከመላ ኢትዮጵያ የመጡ የኢ ሠ ፓ አ ኮ ተወካዮች ፣ የመንግሥት ባለሥልጣናት ፣ ሚኒስትሮች ፣ የጦር አዛዦች ፣ የአብዮታዊ ጦር ተወካዮች ፣ የሕዝባዊ ያን መሪዎችና የልዩ ልዩ ብሔረ ሰቦች አባሎች ፣ የወሎ ፣ የትግራይ ፣ የነጃም ኪነት ቡድኖች — የሰው ነጭ ይታያል ። የአሥመራ ነጥሪ ሕዝብ ቁጥር ደንገት አብጦ ከተማዋ ልትፈነዳ ደርሳለች ። እኔም በሥራ ውጥረት ልፈነዳ ትንሽ ቀርቶኛል ። ሮማን ስልክ ከያዘች አትለቅም ። በልቤ ትንሽ ጸሎት አደረስኩ ።

«ምነው እንዲህ ጠፋህ ልጄ?»
«አለሁ ። አለሁ ለማለትም አልችልም ። ውጥረት ላይ ነኝ»
አልኳት ።
«ዘምባባዎች ጫካ ውስጥ ገብተህ ጠፋህ መሰለኝ! ያሥመራ ሹሩቤዎች እንዴት ናቸው?»

«እንዳፍሽ ባደረገልኝ.....»
«እሱን ተወው ። ስልክ መደወል ማንን ገደለህ ወይስ ስልክ ለመደወል ጊዜ አጣሁ ልትለኝ ነው?» አለችኝ ንጭ ንጭ ባለ ድምጽ ንዝንዝ በሚያደርግ ድምጽ ።
«እውነቱን ነው የምልሽ ፣ ትንፋሽ የለኝም ። እዚህ መጥተሽ ብታይው ሁሉም ነገር ያበደች ኳስ ሆኗል.....» እንዳ ልኳት ፣ ለምን እንደሆነ እንጂ ፣ ፈያሚታ ጊላይ ትዝ አለችኝ ። የቤትና የቢሮ ቴሌፎን ቁጥሮቿን ከወሰድኩ ወር ሊሆነኝ ነው ። እዚህ የደረስኩት ታኅሣሥ 19 ቀን ሲሆን ፣ ያገኘኋትም ያን ቀን ምሽት ላይ ነበር ። ከፊት የነበረውን የቀን መቁጠሪያ ስመለከት ጥር 16 ቀን ይላል ። ጊዜው እንዴት ይበራል! አልኩ ። አል ደወልኩላትም ። እሷም እስካሁን ረስታኝ ይሆናል ብዬ ዝም አልኩ ።

«ምነው ዘጋኸኝ ልጄ?»
«አለሁ ። አዲሳባችን እንዴት ናት?»
«ጭር ብላለች.....»
«አለሁ አለሁ የሚለው ሁሉ እዚህ ስለመጣ ይሆናል.....»
«እኔ ጨልሞብኛል.....»
«ይግረምሽና እኔ ደግሞ ቀኑ ሲመሽና ሲነጋ አይታወቅ ኝም ። ይሮጣል ። መሮጠሱ ባልከፋም ነበር ። ቀኑ እንዲህ ከፊ ጠን ሦስት ወር ነገ ናት ።»

«አዩ ጸጋዩ ። ረስተኸኛል ። እኔ እንጂ ልቤ ፈርቷል.....»
«ተይ እባክሽ ። ይልቅ የረሳሁት ራሴን ነው ። ቀይ ኮከብ ዘመቻ ከሚሉት ጫካ ውስጥ ገብቼ ጠፍቼለሁ ። አይዘሽ ሮሚ ራሴን ባስታወስኩ ቁጥር ልቤ ካንቺ ጋር ነው ።»

«እሱን ተወው.....»
«እውነቱን ነው» ብዬ ተገዘትኩላት ። መገዘት ነበረብኝ ። መቸም ሴቶች ሲባሉ ፣ አሥር አሥር ጊዜ ካልግሉላቸውና ካል ተገዘቱላቸው የተወደዱ እይመስላቸውም ። በተለይ ሮማን ጥሎባት የምትወደድ መሆኗን ዘወትር ማረጋገጥ ትወዳለች ። በተፈጥሮ በጣም ኩሩ ነች። ተወዳ የምትከበርበት ቦታ መገኘት ጥቷ ነው ። ትሞታታለች እንጂ እዚያ አትደርስም ።
«ደህና» አለች ።
«ናፍቄሻለሁ.....»
«እኔም..... አንድ የቴ ፍ ኮር ልኬልሁለሁ.....»
«የምን ኮር ልጄ?»
«ዘፈን ። ናፍቄቱን የሚገልጽ ። እኔ እስካሁን መቶ ጊዜ ስምጅው ይሆናል ። አሱኑ ነው ስሰማ ውዩ የግመሽው.....»

እንደገና ስዓቲን አየሁ ። ጊዜው ይሮጣል ። ባጭሩ እንዳላ ጻርጣት ፈራጊት ። ለቁጣና ለኩርሬያ ትንሽ ጥርጣራ ይበ ታታል ። እሷ ሲበቃት ካልዘጋች ፣ ሰው አቻኩሉ ቴሌፎን ሲዘጋባት ፈጽሞ አትወደም ። የግትወደው ነገር ተቆጥሮ አያ ልትም ። ቴሌፎኑን ተሎ ብላ እንደትዘጋልኝ የፍቅርን አምላክ በልቤ ተግጸንኩና ፣ «እኬ ። አመሰግናለሁ ። እንደደረሰኝ ወስጂ አዳምጠዋለሁ ። ከዚህ የምትፈልገው ነገር ካለ እልክ ልሻለሁ ።» አልኳት ።

«ምንም አልፈልግም ። እዚያ ያለ ሹራብ ምናለህ እሱም ኪሻ ነው ፣ አሥመራ ሴትና ሹራብ ነው የሞላው» አለችኝ ።

ባገር ውስጥ የተሠራ ነገር አትወድም ። በ'ሎካል' ነገር ማገጥ ጥት ይመስላታል ። ምርጫዎ ግሩም ቢሆንም ፣ በዚህ ሁልጊዜ እንጣላለን ።

«ሌላስ!»
«ሌላግ የምፈልገው አንተ ነው ። ይህ ከተማ ሊውጠኝ ደርቧል ። ምንም ደስ አልለኝ ብሏል ። ተሎ ናልኝ ።»

«እሺ ርሚዬ ። ምናምኑን ተሎ ተሎ አያይገር ወዳንቺ ፈትለክ ነው ።»
«ቻው» አለችኝና ቴሌፎኑን ዘጋችው ።

ቴሌፎኑን እንዳናርኩ ወደ ፊያሚታ ጊላይ ደውላ የሚል ስሜት አደረሰኝ ። ስሜቴን ልገታው ብዋክርም አልሆነልኝም ። ከዚህ በፊት ሁለት ጊዜ በስልክ ፈልጊያት እንዳጋጣሚ አጥቻ ታለሁ ። ስልኩን እንስቼ ልደውልላት ስል ጋዜጠኞች ተንጋግተው መጡብኝ ። ሁሉም ቀንዳቸው ቆሟል ።

«ምን ተፈጠረ!» አልኳቸው ።

ከችግር ሌላ መፍትሔ ይዞልኝ የሚመጣ ሰው መቸም የለም ። ሁሉም ትራንስፖርት ፈላጊዎች ነበሩ ። የራዲዮ ሰዎች ወደ ትራክ ቢ መሔድ ይፈልጋሉ ። እንደኛው የጋዜጠኞች ቡድን በዕዳጋ ሐሙስና በዕዳጋ ዓርቢ ትርኢት የሚያሳዩትን የኪነት ቡድኖች ዜና ሔዶ ለመሥራት ተቻኩሏል ። ሁለተኛው ቡድን ከአዲስ አበባ የሚመጡትን እንግዶች ሔዶ ለመቀበል ፈልጎ ተሸከርካሪ አጥቶ ተቸግሯል ። ሁሉም በየአቅጣጫው ለመብረር ይፈልጋል ።

«እንዴት? ካሚራና ቴፕ ተሸክመን ከስምበል እስከ አከሪያ በአግራችን እየሮጥን እንድንሠራ ነው የሚፈለገው!» ከንፍ የለን አንበር ። ባለሥልጣን አይደለን መኪና አይሰጠን ። በዚህ ላይ ደግሞ እንደ ጩታ በሁሉም ቦታ እንፈለጋለን ። በጊዜ ሳንደርስ ስንቀር እንደ ውሻ እንሰደባለን ። ዛሬ ፣ ትንሹም ትልቁም ስብስባ ቴቪ ካሚራ ካልመጣ አይንቀሳቀስም ። ዘፋኙ አይዘናንም ። ተናጋሪው አይናገርም ። ሰብሳቢው ስብስባውን አይከፍትም ። እግዚር አይደለን ሁሉም ቦታ ባንድ ጊዜ ልንገኝ አንችል ። በዚህ ሁኔታ የዘመቻውን ታሪክ ቀርጸን ለማስቀረት አንችልም ። እኔ ጎሳ በጋላሬነት አልጠየቅበትም ። እዚህ ሂዱ ፣ እዚያ ኑእያሉ ትዕዛዝ መስጠት ብቻ አይበቃም ። እኛም ሰዎች ነን!» አለና የፈልገውን ማንኛ ካሚራውን መለሉ ላይ ጣለው ።

«ከመሣሪያህ ጋር ጥል የለህም ። እንዲህ ዓይነት ጠባይ ግየት አልፈልገም ። በል አሁን መሣሪያህን እንሳ» አልኩት ።

የጠየቀው ነገር ሳይፈጸም መሣሪያውን ዳግመኛ ላለማንሳት ወስኖ ነበር የጣለው ። ኩራት ሲተናነቀው ከቆየ በኋላ ቀስ ብሎ ካሚራውን አነሳ ። ባያነሳ ኖሮ ምን እንደማደርግ አላውቅም ነበር ። በእርዳታ ተነፈሰኩና ረዛን ከከፍለ ሀገሩ የትራንስፖርት አገልግሎት ማዕከል ጋር እንድታገናኘኝ አደረኩ ። ግራዝማች ላይ ጮሁኩባቸው ። ያገሩ ባለሥልጣን ሁሉ ግራዝማች ፣ ቀኛዝ ማች ፣ ፊታውራሪ ፣ ደጃዝማች ፣ ብላታ ፣ ባሻ ብቻ ነው ።

«ምን ላደርግ ተቸግሬ ነው» አሉኝ ።

«የለምከ ጓድ..... አ..... ግራዝማች ። የሚዲያን ጠባይ የተረዱት አልመሰለኝም ፣ ፍጥነት ይጠይቃል ። የማያቋርጥ እንቅስቃሴ ነው ። እኛ ለነገ ወይም ለኋላ የምንለው ነገር የለም ። አሁን ሶስት መኪናዎች ባስቸኳይ እፈልጋለሁ ። በመኪና ችግር ምክንያት ሥራ ሳይሠራ ቢቀር ጎሳ በጋላሬነት የሚጠየቀው ሰው ይጠየቃል» አልኳቸው ።

ሶስት መኪናዎች ወዲያውኑ ሊልኩልኝ ተስማሙ ። ያገሩ ሰው መቸም ሥልጣን ይወዳል ። ሥልጣንም ያከብራል ።

«ጓዶች ሌላ ችግር አለ?..... እሺ ። ጥያቄ ማቅረብ ብቻ ሳይሆን ችግሩንም አብረን ማየት አለብን ። ትንሽ ትዕግሥት ያስፈልገናል» አልኳቸውና ሸገኝቸው ። አነጋገራ አላሳመናቸውም ።

እነሱ እንደወጡ ቴሌፎኑን እንስቼ ወደ ፊያሚታ ጊላይ ደውልኩ ። ከሦስት ጥሪ በኋላ ቴሌፎኑን አነሳች ።

- «ሂ — ሎ?» አለች እንደመዝገቧን አያለች ።
- «አበይ ኢየ?»
- የመሥሪያ ቤቷን አድራሻ ሰጠችኝ ።
- «መን ከብልን»
- «ፊያሚታ.....»

«ሰሜናዊት ጽብቅቲ ፣ ከመይ ቀኒ..... ። ጸጋዬ ኃይለግርያም ዝብሐል ትዝክርን ‘ዶፖ»

«አንቲ እሂዳለ? የማን አጋሚ ነው የሚያነጋግረኝ ብዬ ነበር ።» አለችኝ ። ጠጉሯን እየነሰነሰች ስትናገር በዓይነ ሕሊናዬ ታየችኝ ።

«እንዴት?» አልኳት ።
«እንደነሱ ነዋ የምትነጋገረው» አለች ሲቃ ።
«ይኸ እንኳ የሐግሴን ጥላቻ ነው.....»
«ደሀና ነህ? ምንው ጠፋህ? ግን በቲሺ ብዙ ጊዜ እየሀለሁ ።
አወይ ውሸት!» አለችና እንደገና ሳቀች ።
«እየበላሽ ነው እንዴ የምትነጋገራኝ?»
«ጥርሴን እየፋቅሁ ነው.....»

«በሮ ውስጥ?» አልኳች ውብ ጥርሶቿ መጥተው ፊቴ እየተ
ደቀኑ ። እዚህ አገር መቸም ሴቱ፣ ወንዱ፣ ሽግግሌው፣ እንደ
ጥርስ የቀረት አርጊትም ብትሆን፣ ሁሉም በየመንገዱ ጥርሱን
እየፋቀ መሔድ ይወዳል ። ቀን ግታ እይሉም ። ቦታ እይመር
ጡም፣ የጥርስ መፋቂያሻጩ ነጋዴ ቁጥር ብዛትም ያንኑ ያህል ነው።

«አወ»
«አወ» አልኩ የአሲን ደምጽ ቀድቼ ። ኛው የምትል ትመ
ሰላላች ።
«ሔድ! አባቴ ይሙት ። እኔ አዳሉ ነው የምለው አንቴ»
አለችኝ ።
«የሰድብ መዓት አወረድሽብኝ አይደለም እንዴ? ውሸታም
ደደብ እያልሽ»
«ጣፋጭ ደደብ ነህ.....»
«ሥዕላይ በራሽ እንዴት ነው?» አልኳት ።
«አውይ አልሰግህም እንዴ? ይህን ካልሰግህ ምን ዓይነት
ጋዜጠኛ ነህ? አባቴ ይሙት ። ደደብ ጋዜጠኛ ። እፈታችን
አሁድ ልንጋባ ነው ። አንዲያውም ከአቡ ዳቢ ያዘዘኩት 'ቪሎ'
ሰላልደረሰ ነው እንጂ ሠርጋችን ባለፈው አሁድ ይሆን ነበር»
አለችኝ እየሳቀች ።

«አቡ ዳቢ መቸም የምትኮበልሉበትም፣ ዕቃ የምታስመ
ጡበትም ገነታችሁ ሆኗል ። ለማንኛውም ነገር እንኳን
ደስ አላችሁ ። ታዲያ ለሠርጋችሁ አትርሱኝ ።»
«ሠርጋችንን የት ብናደርገው ይሻላል — እምባሰይራ
ወይስ ኒያላ?»
«እንዳትማችሁ.....»
«አውይ ደደብ ። ውሸቱን ነው እባክህ ። አንዳንዴ ዝም

ብሎ ውሸት ይመጣልኛል ። ውሸታም ነኝ አባቴ ይሙት ።
ምን ዓይነት ሴት ነኝ ግን?» አለች ።

«ጣፋጭ ዋሽ!»
ሳቀችና «እሺ! ቀይ ኮከብ አሥመራ እንዴት ይዘሀል?»
ብላ ጠየቀችኝ ።
«ተጨባጭ ሁኔታ ገጠሞኝ በውበቷ ገና መደስት አልጀመ
ርኩም.....»

«ከተማምን አጽድተን ስለተቀበልናችሁ ከከተማ ልታስወ
ጡን ነው» አለችኝ እየሳቀች ።
«መቸ እንገናኝ? ትግርኛዬ ዝንል»
«ምጽዋ ትሔዳለህ?»
«አዎ»
«ለምን እዚያ እንገናኝም? ለምጽዋ ፈስቲቫል ከንደኞቹ ጋር
ሰመሔድ አስቤአለሁ ። ምጽዋ ሠርገና መልስ እየሆነ ነው አሉ»
አለች ።

«አውነት?»
«ምንው ተጠራጠርክኝ?»
«ጣፋጭ ዋሽ ስለሆንሽ ነዋ!»
«አውይ! ደደብ ። አባቴ ይሙት ለመሔድ አስቤአለሁ ።
ገርጉሱም ላይ ፈልገኝ ። አባቴ ይሙት «ባኪ» ሰብሼ ነው
የምመጣው ። ቻው እምበአር ዘሐወይ» ብላ ቴሌፎኑን ዘጋች ።
አውነቷን ይሆን ወይስ ውሸቷን? እርግጠኛ አልነበርኩም ።
ወይስ በዲፕሎማቲክ ቋንቋ ዞር በል፣ ገደል ግባ ማለቷ ይሆን?
እንዴት አባቷ አድርጋ! ካሁኑ እልክለያዘችኝ ። ተግደርዳሪ
ሴቶች ለምን እልክ እንደሚያስይዙኝ አላውቅም ። የሆነ ሆኖ
ስለ ፊያሚታ ጊላይ ብዙ ለማሰብ ጊዜ አላገኘሁም ። ፍሬው ዘሪ
ይሁንና ሻለቃ ሥዩም ሠረቀ ብርሀን ተያይዘው ገቡ ። ገና ሳያ
ኛው አስጠሉኝ ። ምንም ጊዜ የለኝም ። ማንም ጊዜ የለውም ።
ሁሉም ጊዜ ይሻግላል ። ብልጥ የሆነው አንዱ ላይ የሥራ ሸክም
ጥሎ ይርጣል ።

«እህስ?» አልኳቸው ።
«እንሠራለን ቀን ግታ እንገስታለን» አለኝ ፍሬው ዘሪሁን።
የአሥመራ ከንቲባ የሚል ቅጽል ስም ተሰጥቶታል ። የማያው

ቃት ሠፈርና ተከርቸም (ሲክራቶ) በአሥመራ ከተማ የሰችም ።
ዓይነም ፡ ጥርሱም ፡ ፊቱም አንድ ላይ ይሰቃል ። አጭር ቁመ
ቲም ፡ ስቆ የሚያስቅ ሆኖ ይሰማል ።

«ምንድነው ደሞ እሱ?» አልኩት ፡ እንጥስታለን ያለው
ነገር ጠፍቶኝ ።

«ፓስታ የሚለው ቋል መጥስት ከሚለው የግሥ ዘር
የመጣ ነው ። ሲራክም መጥስት ፡ ጥሰት ፡ እንጥስት ይላል ።»
አለ ።

«ፓስታ ተሰማምቶህል መሰለኝ?»
ሆዱን ነፍቶ በእጆቹ መታ ፡ መታ አደረገና ፡
የማትወደው ቋንቋውን ስለማታውቅ ነው» አለኝ ።
«የምን ቋንቋ አለው ልጄ?»

«ጣልያንኛ ወይም ጥሩ ትግሪኛ ። ከነዚህ ቋንቋዎች ጋር
ሲሆን ይሰማል ። በተለይ ከክልተ ቢኬሪ ነቢት ጋር ሲሆ
ንማ ጽቡቅ እዩ ። ጅሮ ለማደና፤ መጥስት ። ጥሰት ። ምግብ
ለሥራ ። ማወራረጃው ጠፋ ። ፓስታ በውሀ አይሆንም ። መት
እውነቱን ነው ። ሆኖ ይነፋል ። ፓስታ ውሀ ስትጨምርበት
ይባዛ የለም ። ፓስታ በልተህ ውሀ ስትጠጣበት እንደዚያ ይሆ
ናል ። ስትጥስት ከሁለት ቢኬሪ ነቢት ጋር ሲሆን ግን ጥሩ ነው ።
ይፈጠራል ። ጣልያን ለብልሐቱ ነው ። ፓስታ በልቶ ነቢት የሚ
ጠጣው ፓስታ ። ወነቢት — ኤ ኮዛ ፋቻ!» በማለት ቀባጠረ
ብኝ ።

«ጥሩ ቲዎሪ ነው» አልኩት ።
«ሲ ። ማ ናንቼ ሶልዲ ። ብዙይ ገንዘብ እንታይ ትገብር?
ይህ ከተማ ደግሞ ለላቢ ነው ። ሴቶቹ እምቢ የሚል ቋንቋ አያ
ውቁም ። እኔ ደግሞ ሆዴ አይጨክንም ። ምን ታረገሞለህ? አይ
ደለም እንዴ ጓድ ሥዩም?» አለ ።

«የዘፈን ዳር ዳሩ እስክስታ ነው አሉ ። ገንዘብ ልትጠይቁኝ
እንዳልመጣችሁ ተስፋ አደርጋለሁ ። አሁን ሥራ አለብኝ»
አልኳቸው ።

ሥዩም እንደ ቆማጣ ጣቶቹን ቆልም ። «በእንዳ ማርያም»
አለኝ።

«ማርያም ትርዳላካ» አልኩት ።
«እረ ጋሼ በፈጠረህ ። ማንቲም የለንም» አለ ፍሬው ።

የሚስቁትን ዓይኖቹን እያቁለጠጠው ።

ሰው አንድ ነገር ጠይቆኝ እምቢ ለማለት የማልችል ሞኝ
ነኝና ሐያ ብር መዝገሮ ከሰጠኋቸው በኋላ ፡ «እነዚህን ያሥመራ
ልጃገረዶች ኤን እና ካራቢል እየወሰዳችሁ ጀላቲ ማሰላስ ብት
ተውኮ ለማኝ አትሆኑም ነበር» አልኳቸው ።

«ከእንግዲህ አንለምንም — አባቴ ይሙት» አለ ሥዩም ።
«አይታይ»

«ሰልህ» አለኝ ።
ፍሬው «ጋሼ ሥዩም ደህና ንግድ ጀምርክል» ሰል—
«ልባርግ!» በማለት ፍሬው እንዳይናገር ሥዩም ሊያስፈ
ራራው ሞከረ ።

ፍሬው የሥዩምን ዛቻ ወደ ጎን ብሎ ፡ «ጋሼ መት ፡ ንግድ
ጀምርክል ። ምን የሚያደርግ መሰለህ? አዲሳባ ይደውልና
ሴቶቹን ምን የመሰለ ሹራብ ፡ ጫማና ቦርሳ በርካሽ ዋጋ አግኝ
ቼላችኋለሁና እንዳያመልጣችሁ ይላችኋል ። መቼም የኛ ሴቶች
ለጊጥ ሚች ናቸውና ያለ የልላቸውን ብር መንዘረው ይልካሉ ።
ከየሱቁ ርካሽ ሹራቦች ፡ ጫማዎችንና ቦርሳዎችን ያግበሰብስና
ትርፋን ወደ ኪስ ። ካንዳንዶቹ እስከ ሠላሳ አርባ ብር ድረስ
ያተርፋል ። ከዚህ የበለጠ አስመጭና ላኪ ምናለን? ብሎ የሥዩ
ምን ጉድ ነገረኝ ።

ነገሩን ሰምቼ ዝም ለማለትም ሆነ ለመሳቅ አቃተኝ ። ሆኖም
ሳቅሁኝ ።

«ይኸ ወስላታ ደግሞ ያደረገውን ልንገርህ» አለ ሥዩም
ተራውን —

«እህቱ ከባሏ ጋር እዚህ እንደነበረች መቸም ታውቃለህ ።
አሥመራ በወንበዶዎች ያኔ በተከበባችበትና የውስጥ ደጋፊዎ
ዎቻቸው እነዚህን የመሐል አገር ሰዎች በጫማ ነው ወይስ በባይ
እገራቸው ነው ከዚህ የምናስወጣቸው እያሉ በሚሳለቁብን
ጊዜ ፡ እህቱ ከዚህ ጉድ በደህና ያወጣሽን እንደሆነ መቶ ብር እስ
ጥሻለሁ ብላ ለእንዳ ማርያም ተስላ ነበር ። ይኸውልህ በቀደም

ለት ፍሬው ስዕላቱን እንዲሰጥላት ገንዘቡን በባንክ ላከችለት ።
አጅሬ መቶ ብሩን መንዝር ጠጣበት» ብሎ ዝም ሲል—

«ከዚያ በኋላ ምን ሆነ? ቀጥሎ እንጂ!» አለው ፍሬው ።
ሥዩም ዝም ሲሆን ቀረ ።

«እኔ ነገሩን ልጩሰላህ ጋሼ» ብሎ ፍሬው ንግግሩን ቀጠለ
«የሥዕላት ገንዘቡን ከባንክ ቻወጣሁለት ፣ መቸም ሆኖ በእሱ
አይጨክንምና ወስጂ ጋበዝኩት ። እይዞህ ጠጣ አልኩት ። ይህን
ያላበው ዝሁል ቢራ አምስቱን ከላፈ በኋላ ዛሬ ገንዘብ ከየት
አገኘሽ?» አለች ። ገንዘቡ እንዴት እንደተገኘ ታሪኩን ከነገርኩት
በኋላ ምን አደረገ መሰለህ? በል ወንድሜ እኔ በሥዕላት ገንዘብ
አልጠጣም ። ሠይጣን! ብሎኝ የጠጣበትን እምስት ብር ከፍ
ሎኝ እያማተበ ጥሎኝ ሔደ» አለና አጫወተኝ ።

ሥዩም ደንግጦ እያማተበ ሲወጣ እየታየኝ በጣም ሳቅሁኝ ።

«ይህ ከይሲ የሠራውን ሌላ ጉድ ላጫውትህ» አለ ሥዩም
ስለ ከንፈርቱን እያሞጠሞጠ — «እንደ መጣን ሰዎን ነው ። ባም
ስት ቀን ውስጥ 'ክሪዝ' መታን ። አጅሬ እንድ ቀጠር ነበረው ።
ገንዘብ በፈልግ አጣ ። ሁሉም ብድር ፈላጊ ነበር ። አጅሬ አንድ
አሳብ መጣለት ። አንድ ሽግግሌ አሉ — አልቤርን ቻው ። ስለ
እርጅና ሲጨነቁና ሲያማርሩ ሁልጊዜ ይሰማል ። ታዲያ ያንጊዜ
ወደ ፋርማሲ ጎራ ይልና ባላርጂን በሀምሳ ሳንቲም ገዝቶ
በልዩ ቧት ያደርግና ያንድ የሆነ ስም ጽፎበት ሲያበቃ ወስዶ
ለሽግግሌው ይሰጣቸዋል ። «ምንድን ነው?» ይሉታል ።
«ኃይል የሚሰጥ ነው ። ግታ ግታ ከራት በኋላ ሁለት እንከብል
በከኒቶ ከዋጡ ጎረምሳ ምስጋን ይጣ ። አንድ የማውቀው ጣልያን
ሐኪም ጓደኛዬ ነው የሰጠኝ ። ዋጋው ሐያ ብር ብቻ ነው ።
ሰውዬው ጓደኛዬ በመሆኑ ነው እንጂ መቶ ብርም ሲያንሰው
ነው ይላቸዋል ። ሽግግሌው በጣም ገብጋባ ናቸው ። ሲወጡም
ሲገቡም ብር ይቆጥራሉ ። ሳንቲም አትወጣቸውም ። ሌሊት
ብራቸውን ተንተርሰው ነው የሚያድሩት ። ሰው አያምነም ።
ግን እሱን አመኑት ። አንዴ የከተማው ከንቲባ ተብሎ የለም ።
ከንቲባ የማያውቀው ምን ነገር አለ? የሚል ዝና አትርፎአል —
መቸም ። የያዙትን ገንዘብ እንዳያደባቸው ዞር ብለው ከቆጠሩ

በኋላ ይኸው ነው ያለኝ» ብለው አሥራ አምስት ብር ብቻ
ሰጡት ። ይሁን መቸም በእውነት ፅብር እከሰረውኛል ። ሌላ ጊዜ
እንደሚከሱኝ ተስፋ አደርጋለሁ ። ብሏቸው ወደ ቀጠሮው
ርጠ ። ራት ላይ ሽግግሌው አለውትርላቸው ሽክ ብለው መጡ ።
ተሠርቀን እንመለከታቸው ነበር ። ራት ከበሉ በኋላ ኪናቶ
አዘዙ ። ሰው እንዳያያቸው ነው መሰለኝ ቀስ ብለው ከኒናቸውን
ከዋጡ በኋላ ከተማ ገብተው ጠፉ ። አጅሬ ጧት ቁርስ ላይ ፣
«ያ መድኃኒት እንዴት ነው?» አላቸው ። እረ ግሩም ነው ፣ ሌላ
ካለህ ጨምርልኝ አሉት ። አጅሬ ምን ሞኝ ። እንዲሁ በቀላሉ
የሚገኝ አይደለም ። እርሱም ደግሞ አይከፍሉም እንዴት ይህ
ናል?» አላቸው ። «በኔ ይሁንብህ ። መድኃኒቱን ብቻ» አሉት ።
ይኸውልህ አጅሬ የባላርጅን ደምበኛ አግኝቷል ።» አለኝ ።

«እናንተ ሰዎች ጉደኞች ናችሁ ፣ አባቱ ይሙት ። ይህን
ከተማ ጉድ ሳታደርጉት ዘመቻው አያልቅም» አልኳቸው ።

«ቀልድ ነው ። አንዳንዴ ቀልድ ያሰፈረጋል ። ሁልጊዜ
አምረን ይህን ዘመቻ ልንወጣው እንችልም» አለና ቀጥሎም —
«አንተ ግን ይህን የዘመቻ ሥራ በምር ይዘሽባል ። ከድል በኋላ
ትሾግለህ ያለህ ሰው አለ እንዴ? አለኝ ።»

ነገሩ አሳቀኝና ፣ «ጋዜጠኛና አዝግሪ ለሹመት ግን አድ
ጧቸው? ዘላለም ጋዜጠኛ አዝግሪ እንደተባሉ ነው የሚሞቱት»
አልኩት ።

«ለቀይ ኮከብ ዘመቻ የመጡት ለብዛኛውቹ ሰዎች ምን
ይላሉ መሰለህ?»

«ምን ይላሉ?»
«ለቀይ ኮከብ ዘመቻ ተመልኮልን የመጣን ቀይ ኮከብ
ዘግቶች ስንመለስ በያለንበት እንሾግለን እያሉ ነው የሚ
ያውሩት ።»

«ከንቲ ምኞት» አልኩት ።
«አዲሳባዎች ደግሞ ከዚያ ምን ይላሉ መሰለህ? እዚያ የሐ
ዲት በቲ ሥራ የሌላቸው የግድፈለጉ ሰዎች ናቸው እያሉ
ያስወራሉ» አለኝ ።

«ያው የተለመደ አሉባልታ ነው እባክህ ማጥፎ ልማድ ለመተባበር መጠላለፍ፣ የራስን ሥራ ወዘድ የሌላውን ሥራ መንቀፍ፣ ችግር ካለበት ቦታ መሸሽ፣ ምስጋና ባለበት ቦታ የሥራ ሰው መስሎ ቀድሞ መገኘት ይቀናናል» አልኩና፣ ወደ ፍሬው ዘራሁን መለስ ብዬ፣ «ትንሣኤ አዳራሽን ካሥመራ በቴዲዮ ጋር የሚያገናኘውን መስመር 'ፎክ' አድርገህልኝ» በማለት ጠየቅሁት ።

«አዎ ከዚያ ነው የመጣሁት» አለኝ ።
«ከአዲሳባ ጋር ተነጋግረዋል?»
«አዎ ስዚህም ሆነ በዚያ በኩል ሁሉም ነገር ዝግጁ ነው ። ብቻ አዲስ አባቶች እዚህ ያለው ሰዎች ሥራውን የምንችለው አልመሰላቸውም.....»

«ሌላስ!»

«ባዘዝክኝ መሠረት ሁሉንም 'ፎክ' አድርጌአለሁ ። በየጥረጥራው ጣልቃ የምናሰማቸው መፈክሮች፣ ሐተታዎችና መዝሙሮች ሁሉ ተዘጋጅተዋል ። ዝርዝር የሥራ ክፍፍል አድርገናል ። ዝግጁ ነን ። የድምጽ መቅጃ መሣሪያዎች፣ ማይክሮፎኖች፣ ካሚራዎች ሁሉ ካሁኑ ቦታቸውን እንዲይዙ አድርገናል ። «ማይክሮፎኖች ሊንክም ተዘርግቷል ። ከአሥመራ አብዮት አደባባይና ከሳባ ስታዲዮም ጋር የሚያገናኙ መስመሮች ተዘርግተዋል ። የቀረን አንድም ነገር የለም» ብሎ ሪፖርት ሰጠኝ ።

«ጎሽ ስህተት ሁሉም ሰው የሥራ ድርሻውንና ኃላፊነቱን ዐውቆ ቢሠራ ኖሮኮ ስጋት የሚባል ነገር አይኖርም ነበር» አልኩት ።

«ካንተ አፍ ምስጋና ሲወጣ ዛሬ ገና ሰማሁ» አለኝ ።
«አንዴት እባክህ?»
«ምን አንተ የሰው ሥራ ቀርቶ የራስህም አያረካህም ። ደግሞ ዝም ብለህ ትሰጋለህ ። ሰው ማመንና በሰው መተማመን ይኖርብሃል» አለኝ ።

«የሚተማመኑበት ሰው ካለ» አልኩት ።
«መተማመን የጋራ ጉዳይ ነው ። ሰውን እምነት ከጣ ልክበት ለመታመን ይሞክራል ። ይህ ዘመቻ ያንተ ብቻ አይደለም»

ሰልህ ። የሁላችንም ነው ። ሁላችንም እኩል ኃላፊነት አለብን» አለ ።

«ተስፋ አደርጋለሁ» አልኩት ።
«ይልቅ እኔ የምስጋው ላንተ ነው.....»
«ለምን ልጄ?»
«በሰጠህ ነህ ። ቶሎ ትበላጫለህ»

«አይዘህ ። በዘመቻ መሐል ብስጭትና እንቅልፍ የለም ። ስንቃችሁን ባህያ ፣ ዐመላችሁን በጉያ ተብለናል» አልኩት ።

ፍሬው እውነቱን ነው ። ጠባዩን ያውቃል ። የሰው ሥራ አይጥመኝም ። በዚህ ላይ በጣም ስጉ ነኝ ። ግን አሁን ሥራው ከመብዛቱና ሁሉ ነገር በጣም አጣጥሎ ከመሆኑ የተነሳ ሥራውን አከፋፍቶ ጸሎት ከማድረግ ሌላ ምርጫ አልነበረኝም ። መቆጣጠር ደግሞ አይሆንልኝም ። እንደራሴ እየመሰለኝ ሰው አስጨንቆ መያዝ ይከብደኛል ። እንደማንኛውም አርቲስት ሲጫኑኝ አልወድም ። መንፈሴ ያምጻል ። የፈጠራ ሥራ በትዕዛዝ አይሆንም ። ራሱ ወደ ከውስጥ መፍለቅ አለበት ። ቲቪ በአብዛኛው የፈጠራ ሥራ እንደመሆኑ መጠን ፣ ትዕዛዝ ሲበዛብኝ አበላጫለሁ ። የቴሌቪዥን ሥራ እንደካርታ የተበወዘተና የተያያዙ ፊልሞችን ቀርጾ የማሳየት ተግባር እንደሆነ የሚመለከቱ ሰዎች አሉ ። ያናድደኛል ። እና ሐጂ እተኛለሁ ። ያለ ዕድል ሆኖ መቸም ከአልጋዬ ሌላ ማኩረፊያ ቦታ የለኝም ። ታዲያ በዚህ የተነሳ አለቆቹ ዳተኛ ፣ ኩራተኛ የሚል ስም አውጥተውልኝ ይኖራሉ ። አበሾች ስንባል መቸም የሰውን ደካማ ጎን አጉልተን ማናፈስ ነው እንጂ በጎ ጎኑን ማመስገን ጥሎብን አይሆንልንም ።

«ካልክስ ኃይለኛ ስጋት አድርብኛል» አልኩት ።
«ምን?» አለኝ ። ፍሬው ።

«ከውጭ የታዘዙት ጥሬ ፊልሞችና የቴሌቪዥን ካሚራዎች እስካሁን አልደረሱም ። ለጉባዔው ግድ የለም ። ባሥመራና በምቱዎ ለሚደረገው እንቅስቃሴ በቂ ፊልምና ካሚራዎች አሉን ። የጦር ሚዳው እንቅስቃሴ የተጀመረ እንደሆነ ግን ምን እንደሚ

ውጠኝ አላውቅም ። ምን እንደግደርግ ጠፍቶኛል ። ከሬት መባነን ጀምሮ አለሁ» አልኩት ።

ፍሬው የሚሰቁትን ዓይኖቹን እያቁለጨለጨ ፡

«አትሰጋ ። ይደርሳል እባክህ ። እኛ ሥራ የሚሳካልን በመጨረሻ ሰዓት ነውጁ አለኝ ።»

እንደ ፍሬው ዘራሃ ሁልጊዜ ብሩህ ተስፋ የሚታየው ሰው አጋጥኝ አያውቅም ። ሁልጊዜ የሕይወት ጸሐያማ ነን የሚታየው ሰው ነው ። «እንዳፍህ ያደርግልኝ» አልኩት ።

ሥዩም ለጠቅ አለና ፡ «እኔ የመጣሁት ለሌላ ጉዳይ ነበር» አለኝ ።

«እኔ ዘንድ ምን መረጃ አገኛለሁ ብለህ ነው፣ የፕሮፓጋንዳ ሥራ ምስጢርነት የለውም» አልኩት እየቀለደኩ ።

«ሞልቶት» አለኝ እየሳቀ ። ሲበቅ ጥርሶቼ ደስ ይላሉ ።
«ምን ነበር?» አልኩት ።
«ሰለምታካሂዱት ጃሚንግ ሥራ ነበር» አለኝ ።
«ደህና እየተካሄደ ነው ። ምን ሆነ?» አልኩት ።

«አሁንም የወንበዴዎች ሬዲዮ ጣቢያ ይሰጣል ። ሥራውን ከውስጥ የሚያደናቅፉ ሰዎች ካሉ ይነገረንና ርምጃ እንውሰድ» አለ ፍርጥም ብሎ ።

አናደደኝ ። «ፈጽሞ አይሰማም!» አልኩት ደምጾን ከፍ አደርጌ — «ካዲሳባም ሆነ ከዚህ ቀንና ሌሊት በመረባረብ እየታገልን ነው ። ወንበዴዎቹ ባንድ ፕሮግራም ውስጥ ከሰባ አምስት እስከ ሰማንያ ጊዜ ቦታ ይለዋውጣሉ ። እና ጣፍ ይሳቅሁ ይሰጣል ግለት ትክክል አይደለም ። የሚቻለውን ሁሉ እያደረግን ነው ። እና ደግሞ ለወደፊትም ቢሆን በጨረፍታ የሰማችሁትን ለበላይ ሪፖርት ለማድረግ ከመርጥ አስቀድሞችሁ ለኛ ብትነገሩን ሥራው በይበልጥ ይቃናል ። የቀይ ኮከብ ዘመቻ የቡድን ሥራ ነው ። ግንኙነታችን ወደ ላይም ወደ ጎንም መሆን አለበት ተብሏል ። ግን ወደ ላይ መርጥ ነው መሰለኝ የሚቀናን ። አንዱ

ሌላውን የማሳጣት እሽቅድድም ለዘመቻው የሚሰጠው ጥቅም የለውም ። ምንም እንኳን በግለት እንደተልባ ተንጣጣህ-በት ።

ከቅርብ ጊዜ ወዲህ የሁሉም ትኩሳት እየጨመረ ስለሕይወት መሰለኝ እርስ በእርስ መጭጭህ ተራ ነገር ሆኗል ።

«ለምን ነገሩን በተቃራኒ መንገድ ታየዋለህ?» አለኝ ለሰለስ ብሎ ።

«ነው እንጂ! በዚህ ነገር ስንቴ ተወቅሻለሁ ። ልጆቼ የተጠቀሙ የጥገድ ጦርነት እያካሄዱ ነው ። ጦርነቱ ቀላል አይደለም ። ጀር ያደነቁራል ። ጎዋሳት ያቃውሳል ። ከቆየም ምናልባት ያሳብዳል ። ሂደት እያቸው ። የተጠቀሙ ጦርነት ላይ ነው ያሉት ። እኛ እንደሆን የወንበዴዎችን ሠፈር እያርበደበድን ነው ። የሚያስተላልፉት የታፈነ ድምጽ ጨርሶ እንዳይሰማ ከተፈለገ ፣ ጣቢያውን መደምሰስ ነው ። ይህ የኛ ፈንታ አይደለም» አልኩት ።

«ቦታው በትክክል ቢታወቅ መደምሰሱ ቀላል ነበር» አለ ። «ምንው ሥዕላይ ጠቁሞ የለም?»

«የሚጠቀሙት ተንቀሳቃሽ በሆነ ስቲዲዮና ባለ 'ሌፕ አንቴና ሬዲዮ' ነው ። ናቅፋ ተራራዎች ውስጥ የት ተባሉ ይገኛል ። ጣቢያው ያለበትን ለማግኘት ያልተደረገ ሙከራ የለም...»

«እኔን የሚገርመኝ ነገር ልክ 'ጃሚንግ' በጀመርንበት ቀን ቦታ በመለዋወጥ ታክቲክ መጠቀሚያው ነው ። ከዚህ ተዘጋ ጅተው ካልቆዩ በስተቀር በዚህ ታክቲክ ባንድ ጊዜ ሊጠቀሙ አይችሉም ነበር ። የእነሱ ሰው እኛው መካከል መኖር አለበት» አልኩ ።

«እኔም ቅ ይህን ነበር የምለው» አለኝ ሥዩም ።
«ግን ይህን?» አልኩ ።

«እስቲ ቀስ ብለህ ተመራመር ። ጥዛ ሰዎች አይደሉም ። ልባቸው አይገኝም ። እንደ ከረን መንገድ ጠመዝግዛ ነው ። የትግራ ልብ የሚባለውን መንገድ አይተህል? እንደ ጌሱ ነው» አለኝ ።

«እሱ ያንተ ሥራ ነው ባድ»
አቅጣጫውን ለወጥ አድርጎ «ፊያሚታ ጊላይ እንዴት ናት?»
ብሎ ጠየቀኝ ።

«ከእሷ ጋር ምን አለው አሉህ?»
«ሰላንተ ትጠይቃለች አሉ ።»

«ሻለቃ ተከላይ ዘድንገልም በቀደም ዕለት ይህን ጥያቄ ጠይቆኝ ነበር። እንዴ! ስለኔፍ ስለእሷ ምን አስጨነቃችሁ?» ብዬ ጠየቅሁት ። ስለእሷ እኔን ለምን እንደሚመረጥኝ እያስገረመኝ ፣ ቀጠልኩና —

«ስለ ፊያሚታ ከኔ ያልቅ ሥዕላይ በራሽን ብትጠይቁት ይሻላል ። እኔ ስለእሷ የማውቀው ምንም ነገር የለኝም ። ባው ቅም የግል ጉዳይ ነው ወደም ይሆናል» አልኩት ።

«ሥዕላይ በእሷ የተነሳ ባንተ ተናዷል»
«ምን አድርጌ?»

«ውብ ዓይኖቿን ስለጣለችብህ ። ተከላይ ዘድንገልም እንዴት ተቀደምኩ? ብሎ አሯል ። ሴቶች አንኳ ጨካኝው እምቢ እይሉትም ነበር ። አልሆነሉትም ። ኃይለኛ ልጅ ናት» አለ ።
«እንተ ለምን እድልህን አትሞክርም?» አልኩት ።
«ሞክራ ነበር.....»

«እና?»

«እኔም አልሆነላኝም.....»

«እሷን የማያባርር በከተማው የለም አትሰኝም?» አልኩት ።
«አንተ ሞክር ። ይቀናህ ይሆናል ። በጣም ቆንጆ ልጅ ናት ። ጩው ያላት ትመስላለች ። ስለእሷኛህ አታሰብ ። ምን ትሆን ባታለህ? አትግግግላትም — አይሆን» አለኝ ።

«ስለምክሩ አመሰግናለሁ ። ግን እያስፈልገኝም.....»

«እንዴት?»

«ሴቶች ይወድቁልህል ። ቆንጆ[እንኳ አይደለህ ። ምስጢሩ ምንድነው?»

«ሳቅሁና ፣ «ናቃቸው ይከተሉህል ። ከመጡ አክብረህ ያላቸው ፣ ይወዱህል ። ወደዳቸው ፣ አርካቸው ግን አትመናቸው አሥራ አንደኛው ቃላት (ምስጢሩ ይኸው ነው) አልኩት እየቀለድሁ.....»

«ቴሌፎን ጭርር አለ ።»

«ባድ ጸጋዬ ቴሌፎን ካዲሳባ» አለኝ ረዛን ።

«ቴሌፎኑን ተቀበልኩ ። አለቃዬ ነበር ።»

«ከውጭ ስለታዘዙት ካሚራዎች ጉዳይ ነበር» አለኝ ።

«ደረሱ!» አልኩት ደስ ብሎኝ ።

«ሰማ!» አለኝ — «እኔ እዚህ ቁጭ ብዬ ኒውዮርክ ሉንደንና ጀኔቫን ላዝ አልችልም! ከቁጥጥራችን ውጭ ነው ። እና አሁንም በዚህ ሣምንት ለደርሱ እንደማይችሉ ቴሌግራምና ቴሌኮስ ደርሶኛል ። ይህን አስረዳ ። እዚያሆነህ ለምን ታሳጣጥህ?»

«ምን አድርጌ?»

«የለም ጸጋዬ ። የተላከው መሥሪያ ቤታችንን ለመወከል ነው እንጂ ልታሳጣን አይደለም ። ፍላጎት አንድ ነገር ነው ። ሥራ ደግሞ ሌላ ጉዳይ ነው» አለኝ ።

«ስለየትኛው ፍላጎት! ስለየትኛው ማሳጣት ነው የምታወራው!» አልኩት ደምጸን በኃይል ከፍ አድርጌ ።

«ታዲያ እዚህ እየደወሉ ምንም እንደማንሠራ አድርገው ለምንድነው የሚጨቀጭቁኝ!» አለ እሱም ቆጣ ብሎ ።

«አላወቅም! ለምን የደወሉህን ሰዎች አትጠይቃቸውም! ሰማ ባድ ። ዱለታንና ዶላሮችን አልወድም ። ይደልቱብኛል ብለህ ተጠራጥረህ ከሆነ ተሳስተህል ። ልጠራጠር ከተባለ ደግሞ ሰው የገዛ ጥላውን ሊጠራጠር ይችላል» አልኩት ። ዝም አለ ። ዝም አልኩት ። ዝም ዝም ሆነ ። ቴሌፎን ጸጥ ብሎ ቀረ ። ለመናደድ ጊዜ አላገኘሁም ። ለመናደድ ፣ ለማከረፍ ጊዜ የለም ። ሌላ የቴሌፎን ጥሪ ነበር ።

«ሀሉ!» አልኩ ።

«ምንው ጆርዶን በጠሰከው ጃል?»

የፕሮቶኮል ሹመ ነበር ።

«ይቅርታ.....»

«አይዘብ ። መሬቱን የጀርመንኛው አንቺ ብቻ አይደለሽም ። ሁሉም ይጠክራል ። ባስቸኳይ ትፈለገያለሽ» አለኝ ።

«የት?»

«የት ለበልሽ? እዚህ ነው»

የእጅ ሰዓቱን ተመለከትኩ ። ሰድስት ሰዓት አልፎአል ። ለምሳም ጊዜ የሚሰጥ የለም ፣ ለምን ይህን የተፈለኩት? አልኩ በልቤ ። ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ሰው በደህና የሚፈልግ ሰው የለም ። ከውጭ ስለታዘዙት ካሜራዎችና ፊልሞች ይሆናል የተፈለኩት ብዬ አሰብኩ ። የተሰጠኝ የጊዜ ገደብ ጥር 1/1974 ነበር ። የጊዜው ገደብ ካለፈ ሳምንት ሊሆነው ነው ። ሰውዬው ምንም ነገር አይረሱም ። እንዴትኛ ታወጣኝ ይሆን? አልኩ በልቤ ።

«ሰማ ፍሬው ፣ ጋዜጠኞቻችን ጧት ልክ በአሥራ ሁለት ሰዓት ትንሣኤ አዳራሽ እንዲገኙ ንገርልኝ። በአሥራ ሁለት ሰዓት፣ እና ሁሉም ደህና ልብስ ይልበሱ ። ሂፐ መሳይ ጋዜጠኞች እዚያ ማየት አልፈልግም» ብዬ እንደ ሸኘኝቸው «ሱስሎቭ» ስለታም ፊቱን አስቀድሞ ብቅ አለ ። ሲያዩት ኩሩ ይመስላል ።

«ስልክህ ሁልጊዜ እንደተያዘ ነው» አለኝ ።

«ሥራ ይበዛበታል ። እዚህ የማይደውል የለም ። ብዙ ሰዎች ዜና ለሁሉም ነገር መፍትሔ ነው ብለው ይገምታሉ መሰለኝ — በተለይ የቲቪ ካሜራ ። እና ሁሉም ታሪክ የሚሠሩ ይመስላቸዋል ። አንዳንድ ሰዎች አንድ ነገር አድርገው ዜናውን ሳንሠራ ፣ በተለይ በቲቪ ሳንቀርጽ የቀረን እንደሆነ ፣ ታሪክ ምን ይላችኋል? የሚሉን አሉ» አልኩት ።

«አሁን የመጣሁት ስለፕሮፓጋንዳው ይዘት ሳንጋግርህ ነው» አለኝ ።

ቁጥ ነበር የሚያነጋግረኝ ። ሰው ቢሮ ገብቶ መቀመጥ አይወድም ። ሲጃራ ያዉስ ነበር ። ከዚህ በፊት ሲጃራ ሲያዉስ አይቸው አላውቅም ።

«እሺ ። ግን ቤተ መንግሥት ተጠርቻለሁ.....»

«ጊዜ አይፈጅም ። የምናካሂደው ፕሮፓጋንዳ ስሜታዊ መሆን የለበትም ። እዚህ የመጣነው ጠባብ ብሔረተኛነትን ለመዋጋት ነው እንጂ ሌላ ጠባብነትን ለማስፋፋት ወይም ለማራመድ አይደለም ። ስለ አንድነት ስንገናኛ ፣ የጭቁኑን ሠርቶ አደር መደባዊ አንድነት ማለታችን እንደሆነ ከምን ከተለው ርዕዮተ ዓለም አንጻር ማብራራት የሚያስፈልግ

ይመስለኛል ። የትግላችን ብሔራዊና ዓለም አቀፋዊ ባሕርይና ይዘት መንጸባረቅ ይኖርበታል ። በሰሜት ተነሳስተን ዐረፍተ ነገሮችን ከመደርደር ይልቅ ሳይንሣዊ ትንታኔ ማድረግ ከስ ድብ ይልቅ ነባራዊ ሁኔታዎችን ማሳየት ያስፈልጋል ። ሳይን ሣዊ ርዕዮተ ዓለም ሳይንሣዊ ፕሮፓጋንዳ ይጠይቃል ። እና ደግሞ እባካችሁ በቃላት ላይ ጥንቃቄ ብታደርጉ ። እኔ የቃላት ጋጋታና ኳኳታ አልወድም» አለኝ ።

«ደህና ። እንግሮራለን» አልኩት — «አንዳልከው እኔም የቃላት ናዳ አልወድም ። የዘመኑ ግጥሞች የሚያስጠሉኝ ለዚህ ነው ። ሆኖም እንጨት ፣ እንጨት የሚል ደረቅ ፕሮፓጋንዳም ደስ አይለኝም ። ሰዎች ስሜት አላቸው ። ስሜታቸውን የሚነካ ነገር ይወዳሉ ።»

አልሰማኝም ወይም መልሴ ደስ አላለውም ። ብቻ ፣ «የምታዘጋጃቸው ነገሮች እየሮ ላይ ወይም ጋዜጣ ላይ ከመውጣታቸው በፊት በቅድሚያ በማዕከላዊነት በጥንቃቄ በታዩ ይሻላል ብዬ አምናለሁ» ብሎኝ ወጣ ።

እኔም ተከትዬው ወጣሁ ።

ከሰለሞን በትረ ጋር ከሮቅ ስንወርድ ተገናኘን ። ሁለት ፣ ሁለት ደረጃዎች እየዘለለ ወደታች ይሮጥ ነበር ። ሁልጊዜ ይ ሮጣል ። አሁንም አርፎ ውሉ አርፎ የተነሳ ይመስል ነበር ።

«እንዴት ነው ዝግጅቱ ሁሉ?» አለኝ ።

«ሁሉም ነገር ዝግጁ ነው.....»

«ከእንግዲህ የጉባዔው መሳካት ወይም አለመሳካት በእና ንተ ሥራ ላይ ያረፈ ነው.....»

«እግዚር ይርዳኝ.....»

«እግዚር ለፖለቲካ ጆሮ የለውም» አለኝና ሮጠ ። እኔም ከፖለቲካ መምሪያ ወጥቼ ወደ ቤተ መንግሥት ሮጥኩ ። የፕሮ ቶኩሎ ሹም፣ ጓድ ተደላ ረጋሣ ቢሮው ተቀበለኝ። ስንባ በቲሌፎን ስለ እንግዲህ አቀማመጥ መመሪያ ይሰጥ ነበር ። መመሪያውን አስተላልፎ እስኪጨርስ ድረስ ጠበቅሁትና ፣ «መጥቻለሁ ጓድ ። ለምን ተፈለኩ?» አልኩት ።

«ምሳ እንድትበላ ታዘሀል» አለኝ ።
«መልካም ዜና ፓስታ እንደማይሆን ተስፋ አለኝ.....»
«የሰም ። የሚሊሽያ ድራፍት ነው የምናቀርብለህ» አለኝ ።
«ጥሩ ነውኮ አጋዴን በእሱ ብቻ ሦስት ቀን ኖራለሁ»
አልኩት ።

«አዎ ፣ ለረሀብ ፣ ለጥማት ፣ በስኳር በጥብጠው ሦስት ቀን ካቆዩትም ለትንሽ ሞቅታ ጁም ነው ። ዛሬ 'ሚሊ ድራፍት' ከጠፋ ጠሩ ያምጻል» አለኝና ያእጅ ሰዓቱን ተመልከቶ ብስጭት አለ ።

«ምነው? ምን ሆነ?»
«የምግብ ሰዓት ማስከበር ፈጽሞ አቅቶኛል.....» ሲል «ኮሪ ደሩ» ላይ ጋጋታ ሰምቶ ደስ አለው ።

ሊቀ መንበርን ተከትለን ወደ ቤተ መንግሥቱ ምግብ አዳራሽ ገባን ።

ሁለት እጃቸውን ወደኋላ አጣምረው በመያዝ አቀርቅረው ነበር የሚሄዱት ። አሳብ የተጫናቸው ይመስላሉ ። የቀረበው ምግብ እንጀራና ወጥ ነበር ። ወስፋቶቹ ተንጫጩ ። ግን እንጀራውን የቆረሰ ሰው አልነበረም ። ሊቀ መንበር ምግቡን ትተው በአንዳንድ ጉዳዮች ላይ አሳብ ሲሰጡና ጥያቄ ሲያቀርቡ ነበር ። በታው ፣ የምግብ ቤት አዳራሽ መሆኑ ቀርቶ ቅልጥ ያለ የስብሰባ አዳራሽ መስሎ ታዩኝ ። ሚኒስትሮች ፣ ኮሚሽነሮች ፣ የኃይል አዛዦች ወዘተ የሰውዬውን ጀሮ ለማግኘት ይሻማሉ ። አዲስ አበባ የቀረ ባለሥልጣን ያለ አይመስልም ፣ አንዳንዶቹ ምን ሥራ ኖሮአቸው እዚህ እንደመጡ ለማወቅ ባልችልም ቅሱ ። ከሥልጣን አካባቢ ርቆ መገኘት ብርድ ያስገባል ልበል! እና ፣ ያው እንደተለመደው አንዳንዶቹ ይበልጥ ይናገሩ ነበር ። ንግግሮቹ ያተኮሩት በመጀመሪያ ርዳታ መስጫ ከሊኒኮች ፣ በሆስፒታሎች ፣ በማገገሚያ ጣቢያዎችና በኮንስትራክሽን ሥራዎች ላይ ነበር ። አንዳንድ የኃይል አዛዦች ስለ ሎጀስቲክ ችግር አጥብቀው ሲያነሱ ይሰማሉ ። አንዱ ሌላውን ለማሳጣት የሚደረገው ዙሪያ ጥምጥም ሙከራ ደስ አላለኝም ። ፊቴ የቀረበውን እንጀራ አይቼ በጣም ራሰኝ ። ጓድ ሊቀ መንበር አንዱ

ጎረሱ ። ሁሉም እሳቸውን ተከትሎ እንጀራውን ይቆርሰ ጀመር ። ሊቀ መንበር ሰምግብ ደንታ ያላቸው አይመስሉም ። ከስተው ታዩኝ ። እኔም እንጀራዬን ልቆርስ ስል ።

«የሚዲያው ዝግጅት እንዴት ነው?» አሉኝ ። የቆረሰኳትን እንጀራ ጥዩ ። «ጓድ ሊቀ መንበር ተዘጋጅተናል» አልኩ ።

«መላው የኢትዮጵያ ሠርቶ አደር ሕዝብ የዚህ ክፍለ ሀገር ችግር በራዲዮ ፣ በጋዜጣ ፣ በቴሌቪዥን ለመከታተል እንዲችል ማድረግ ያስፈልጋል ። ዛሬ ኢትዮጵያ ከዚህ የባሰ ሌላ ችግር የላትም ። የዚህ ክፍለ ሀገር ችግር ነቀርሳ ወይም ካንሰር ነው» አሉ ።

«ሁሉም ነገር ዝግጁ ነው» አልኩ ።
«ከውጭ የታዘዙት መሣሪያዎችህ?»

ገና እንዳልደረሱና ለምን እንዳልደረሱ ፣ ቢሆንም በሚቀጥለው ሳምንት ምናልባት ሊደርሱ እንደሚችሉ ፣ እስከዚያ ድረስ ግን ባሉን መሣሪያዎችና ፊልሞች ሥራውን ለመሸፈን ምንም ችግር እንደሌለብን ለማስረዳት ሞክርኩ ። አመለካከታቸው ደስ አላለኝም ። ሌላ ጥያቄ ሊያቀርቡልኝ ፈልገው ነበር ። የሁ ገ አ ዘ ዋና ጸሐፊ ከምግባቸው ላይ ቀና ብሰው ፣ «ጓድ ሊቀ መንበር ፣ እባክዎን ይብሉ ። የቢሮ ሥራችን ወደ ገበታ ይዘን መቅረብ የለብንም ። ለ'ዳይጄሽን' ጥሩ አይደለም» አሏቸው ። «ጣፋጭ ነትሰ!»

ጓድ ሊቀ መንበር ስቀው መመገብ ጀመሩ ። እኔ ግን የምግብ ፍላጎቴ ጠፍቶ ነበር.....

የ ቀይ ኮኮብ ዘመቻ ጥሪ
« ጦርነትና ሠላም »

ኢትዮጵያ ከጥንት ጀምሮ ከፃባይ ሸለቆ እስከ ቀይ ባሕር ባለው የተፈጥሮ ክልል መሐል ሕዝቧ ሲጋደላላት የኖረች አገር መሆኗን ለመከድ አይቻልም ።

በዚህ በሰሜን የሀገራችን ክፍል ዛሬ የገጠመን እክል በባሕርይው ለየት ያለ ቢሆንም ፣ አካባቢው ለአያሌ ዘመናት ለተደጋጋሚ ጦርነቶች ተጋልጦ ኖሮአል ። ቱርኮች ፣ ግብጾች ፣ ኢጣልያኖችና መሰሎቻቸው መላ ሀገራችንን ለመውረር በተደጋጋሚ ጥቃት የሰነዘሩብን በዚህ በቀይ ባሕር በራችን በኩል ነው ።

ይህ የሰሜን የሀገራችን ክፍል የሥልጣኔያችን እምብርት እንደመሆኑ የኢትዮጵያችን ልዩ መታወቂያ የሆኑት የባሕል ቅርሶች ፣ ሀይማኖቶች ፣ ፈደላትና የመሳሰሉት መሠረታቸው ከዚህ መሆኑ በተጨማሪም የተመሰከረለትና ሊካድ የማይችል ሲሆን የዚያኑ ያህል ተደጋጋሚ የውጭ ጥቃት የተሰነዘረብን ከዚህ እቅጣጫ መሆንም የማያከራክር ነው ።

ይህን ታሪካዊ አንድነት ለመጠበቅና ለማስከበር ካሌብ ካዶሊስ የቀይ ባሕርን ጥገድ ሲገዛ ፣ ልብነ ደንግል በዱር ሲገከራተት ፣ የሐንሰ መተማ ላይ እንገቱን ለሠይፍ ሲሰጥ ፣ እሱላ አባ ነጋ ፣ «ቀይ ባሕር የኢትዮጵያ ተፈጥሮ በር ነው» እያለ ዶጋሊ ላይ ቁም በለው ሲል ፣ ቱምድርስ ፣ «የቱ ወንድ ከንዴን ይይዛል!» ብሎ መቅደላ ላይ የመጨረሻ ጥይቱን ሲጠጣ ፣ ምጊልከና ጣይቱ አድዋ ላይ «ድሱ ያገተ ነው ያገራ ጀግና!» እያሉ ምድራቱን እቶን እላት ሲያደርጓት የሚል ገግግር ስሰማ የህመናት ተጋድሎ ፊቱ ድቅን ብሎ ቃየኝ። ሠላም ዘላለም እንደ ውሀ የሚጠግት የፈረደባት አገር!

የመላ ኢትዮጵያ ሠርቶ አደር ሕዝብ ተወካዮች አንድ ላይ ተሰብስበው በተገኙበት ታሪካዊ ጉባኤ ፣ የኤርትራ ክፍለ ሀገር ቀይ ኮከብ ሁለገብ እብዮታዊ ዘመቻ ይዘት ፣ ዓላማና ግብ ጥር 17 ቀን 1974 እሥመራ ቤተ መንግሥት ቅጥር ግቢ ውስጥ ከሚገኘው ትንሣኤ አዳራሽ ለመላ ኢትዮጵያ ሕዝብ ተባብሮ ፣ የኢትዮጵያ ከተሞችና መንደሮች ፣ አምባዎችና ሽለቆዎች ጀር ብቻ ሆነው የዋሉበትን ታሪካዊ ቀን ነበር ።

ቢሮዩ ቁጭ ብዩ ትንሣኤ አዳራሽ ውስጥ የሚገኘውን ጊዜ ያዊ ስቱዲዮውንና የእሥመራን ራዲዮ ጣቢያ በልዩ የስልክ መስመር በማስተባበር ታሪካዊውን ንግግር በራዲዮ «የሚተር» እያደረኩ ላዲምጥ ፣ በመላ ኢትዮጵያ በብዙ ሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎች ፣ በየፋብሪካቸው ፣ በየማሳቸው ፣ በየቢሮአቸው በየንግድ ቤታቸውና በየመኖሪያ ቤታቸው ጀርዎቻቸውን ትራንዚስተር ራዲዮናቸው ላይ ተክለው እያዳመጡ ሰደነቁ ፣ ሲቆጩና ወጊያቸው በቁጣ ሲቀሰቀስ በዓይነት ሕሊናዬ ይታዩኝ ነበር ። በእርግጥም ንግግሩ የሚያስደንቅ ፣ ስሜት የሚነካ ፣ የሚያስቆጭና ወጊ የሚቀሰቅስ ፣ በገንዘብም የተገንጣዮችን ታሪካዊ እነሳሳትና ዕድገት ፣ የላማና አቋም ፣ አሁን ያሉበትን ሁኔታና ፖለቲካዊ ክስረት ቁልጭ አድርጎ የሚያሳይ ንግግር ነበር ። በሌላ መልኩ ግልጽ ውይይትም ነበር ። እና በመጨረሻም ፣ የክፍለ ሀገሩን ችግር ላንደና ለመጨረሻ ጊዜ ለመፍታት በቁርጠኝነት የተገባ ቃል ኪዳን ነበር ። የቀይ ኮከብ መደባዊ ጦርነት ታወጀ ። የቀይ ኮከብ ሠላም ጥሪ ቀረበ። ጦርነትና ሠላም ፣ ላለፉት ስምንት ዓመታት ሠላም እየናፈቀን በየግንባሩ ጦርነት ስንዋጋ ኖረናል ። መቼ ይህን የአብዮት አምላክ ይቅር ብሎ ሠላም የሚሠጠን? አልኩ ። ከእንግዲህ አንድ ሰዎት ሌላው ተመልካች የሚሆንበት ሁኔታ ከየት መጥቶ? አክተሙ ። ለክፍለ ሀገሩ ሕዝብ የውጫ ቀን ነበር ።

ኩሎኔል በትሩ ተሰማ ቢሮዩ መጥቶ ነበር ። የጠመድኩትን ራዲዮ አይቶ ፣ «ድስት የጣደች መልካም ባለሙያ መስለህ የለም እንዴ?» አለኝ ።

«ሥራ ቤት አይደለን? ለመት አይሞላላሽ?» አልኩት ።
«እንዲያው እውነት ፣ ንግግሩ በመላ ኢትዮጵያ ይሰማል አሁን?» አለኝ ።

«አሳምር ። ለማረጋገጥ ትረጠጋለህ?»
«እንዴት ብዩ»

«ቀላል ነው» አልኩትና ፣ ጎንደር ፣ ጎጃም ፣ መቀሌና አዲስ አበባ ከሚገኙት ዜና አገልግሎት መሥሪያ ቤቶች ጋር በስልክ አገናኘሁት ። በዚህ አገልግሎት ዋና መሥሪያ ቤት አማካይነት ሐረርጌ ፣ ወሰጋ ፣ ኢሉባቡር ፣ አርሲና ሲዳሞ ፣ ጋምጎፋም ሳይቀር ንግግሩ በመሰማት ላይ እንዳለ አረጋገጥን ።

«አሁን አመንክ? ዕድሜ ለትራንዚስተር ራዲዮ ፣ ኢትዮጵያ ዛሬ ጀር ብቻ ሆናለች?» አልኩት ። የወትሮው ፈገግታው ጠፍቷል ። ጸሐይ ያልነካው ቀይ ፊት ገርጥቷል ። ቀጠልኩና ፣ «ምንው አሳብ የገባህ ትመስላለህ? አልኩት ።

«በጣም ሰግቻለሁ» አለኝ ።
«ምንው?»

ጥያቄዬ አስገርሞት ሳቀና ፣ «እንዴት ምንው? ብለህ ትጠይቀኛለህ? ያገሪቱ መሪዎች እንዳሉ አንድ አዳራሽ ውስጥ ተሰብስበው እንዴት አልሰጋም? ወቸ ጉድ!» አለ ።

«ምን ይሆናሉ ብለህ ነው?» አልኩት ።

«ምንም ነገር ሊሆን ይችላል ። እነዚህ ወንበዴዎች ዋዛ ሰዎች አይደሉም ። ጀብደኞች ናቸው ። የዓለምን ጀር ወደ እነሱ ለመሳብ አንድ ነገር ሲያደርጉ ይችላሉ» አለ በመስከት ሩቅ እየተመለከተ ።

ውብ ጸሐይ ወጥታለች ። ቀዝቃዛ እየሮ ይነፍሳል ። ዘምባባዎች በዝግታ መዘቃ የሚደንሱ ይመስላሉ ።

«እውነትምኮ ያሰጋል ። ባሁኑ ወቅት አንድ ቅርጫት ውስጥ እንደምንገኝ እንቁላሎች ነን» አልኩት ።

የኩሎኔል በትሩ ስጋት እኔም ላይ ተጋባ ። ባለፈው ሰዎን ከተግደው ለመረበሽ ካንድም ሁለት ጊዜ መከራ አድርገው

ነበር ። እነ ኩሎኔል በትሩ በሰላም አልከረሙም ። እንደ ሌላ ኩሎኔል በዚህ ምክንያት የተነሳ ከሥራው ተፈናቅሏል ። ኩሎኔል በትሩ ያለምክንያት አልሰጋም ። የቀይ ኮከብ ዘመቻ የብዙ ሰዎችን ደም ብዛት ከፍ ሳያደርግ አልቀረም ። እኔም ደሀና አልነበርኩም ።

«ከተግዎንና የከተግዎን ክልል በስፋት ወጥረናል ። ቢሆንም ቢሆንም» አለ የመስኮቱን መስተዋት በጣቶቹ እየቆረቆረ ። ትከሻው የቁጭ ሣጥን ይመስላል ። ግዱ ተደራርቦ ግጅራቱ ላይ ሲታይ ትንሽ የእርከን ሥራ ይመስላል ።

«ታዲያ ምን አሰጋህ?» አልኩት ።
«እንደ የተጠነሰሰ ሤራ ቢኖርሰን» አለኝ ።
«እንደምን ያለ ሤራ?»

«ለምሳሌ እንደ ግድያና ሽብር.....»
«ካለ ዛሬ ያደርጉታል ወይም ሰሞኑን ፣ ምጽዋ ላይ.....»
«ኖኖ ሁሉም ነገር እንደተወጠረ ያውቃሉ ። ግን እንደ ቦታ ፣ እንደ ነገር ይሸተኛል» በማለት ፊቱን ወደ እኔ መልሶ ፣ በነ ራችን ላይ ፣ ሥዕላይን ኢንተርቪው ያደረከበት ቴፕ አለህ? ። ብሎ ጠየቀኝ ።

በቴፕ የተቀዳ የሥዕላይ ኢንተርቪው ነበረኝ ።

«ምን ያደርግላህ?» አልኩት ።
«ያስፈልገኛል ።»

«የምትጠራጠረው ነገር አለህ?»
«ምን ችግረህ? ቴፑ ካለ ስጠኝ» አለኝ ትዕግሥቱን እንደ መውረስ ብሎ ።
«ከተጠራጠርክ ሰውዬውን ሰቅሎ መጠየቅ አይቀልም ወይ?» አልኩት ።

«እንዲህ ዓይነቱን ዘዴ መጠቀም ካቆምን ቆይተናል ። ሳያ ስቃዩ መረጃ ግግኝት ይቻላል ። በዚህ ዓለም ተደብቆ የሚቀር ምስጢር የለም ። እንደ ሰው ምስጢሩን ላንድ ሌላ ሰው መግለጽ አለበት ። ምስጢራቸውን በልባቸው ይዘው የሚሞቱት ጥቂት ሰዎች ናቸው ።»

«ምስጢሩን አፍኖ ከያዘ ይረዳል ግለቴ አይደለም» አርገጥ ምስጢራቸውን ላንድ ሰው ካልገለጹ የሚረዳው የሚመስላቸው ሰዎች አሉ ። ግን ሰው ሰውን መሣሪያ ስለሚያደርግ አንድ ቦታ ላንድ ሰው ምስጢሩን ለማካፈል ይገደዳል ። ዘዴው ሳይታከቱ በር ግንኳኑት ነው» አለኝ ።

«ግን እነዚህ ሰዎች ፈጣናት መሆናቸውን አትርሳ ። እንደ ምሰግው ከሆነ ፣ ለዓላማቸው የሚያስልፏቸው ሰዎች ጨርሶ የማይጠረጠሩ ዓይነቶቹን ነው ይባላል ። ያ ሰው ታማኝ ጎረ ቤትህ ወይም ጓደኛህ ሊሆን ይችላል ወይም የታመነ የመንግሥት ባለሥልጣን ፣ ወይም የሕዝባውያን ድርጅቶች ግንባር ቀደም መሪ» አልኩት ።

«ስለ እነሱ ብዙ የምታውቅ ትመስላለህ.....»

«ጋዜጠኛ መሆኔን አትርሳ» አልኩትና የሥዕላይን ቴፕ ከጠረጴዛ መሳቢያ ውስጥ እየፈለኩ ። «ቴፑ ምንም ዓይነት ነገር የለበትም ። የሰጠኝ ኢንተርቪው እንዳሰብኩት አልነበረም ። እንተ ከጨመከው በኋላ ነው እኔ ያገኘሁት ። አስቀድማችሁ ብታስረዱን የተሻለ ነገር ሊገኝ ይችላል ። ግን ይህን አታደርጉም ። ላንድ ዓላማ የምንሠራ አይመስላችሁም መሰለኝ።»

«በኔ ግምት ፣ ከሥዕላይ ይልቅ ቀደም ብለው የገቡት በተ ለይም ሁለቱ ጓዶች ፣ ሻዕቢያ ላይ ከባድ ጉዳት ያደረሱ ይመስለኛል ። እንደምሰግው በሁለቱ ወደገቦች ምክንያት ሻዕቢያ መላ ይዘቷንና ታከቲኳን ፣ የድርጅቷ ቦታዎች ሁሉ ሳይቀር ለመለወጥ ተገዳለች ይባላል ። ሥዕላይ የሰጠው ኢንተርቪው እንዲያው ነው ። የገዳቸው ይመስል በራዲዮ ጣቢያቸው ስለእሱ ዘወትር ለምን እንደሚያላዘኑ አይገባኝም» አልኩት ።

«ነጥቡ እዚህ ላይ ነው ። ለምን?» አለኝ ።

«እንጂ ፣ ግን ሥዕላይ ከሰጠኝ ኢንተርቪው ጋር የገባው አንድ ነገር ብቻ ነው ። እሱ እየቆጠቀጣቸው ይሆናል ጧትግታ የሚወርዱበት.....»

«የቴፕ» አለኝ ተቻኩሉ ።

«ነጻ አውጭዎች ነን እንላለን ። ግን እንደ እውነቱ ከሆነ ነጻ አውጭዎች አይደለንም ። የኤርትራን ሕዝብ ከማነው ነጻ የምናወጣውን ኢትዮጵያ ፣ ለምሳሌ ፣ እንደ እንግሊዝ ፣ እንደ ረንግዳይ ፣ እንደ ጣልያን ፣ እንደ ፖርቱጋል ወይም እንደ ደቡብ አፍሪካ ወዘተ ኩሎኒያሊስት አገር መሆኗን ለማስረዳትና ለማሳመን እስካልቻልን ድረስ ትግላችን ከንቱና መሠረተቤስ ነው ። እንደ አልጀሪያ ፣ እንደ አንጎላ እንደናሚቢያ ወይም እንደ ዚምባብዌ ሕዝቦች ጸረ ኮሎኒያሊስት ትግል የምናካሂድ አይደለንም ። እንደ እምስቱ ዓመት የኢትዮጵያ አርበኞች ትግል ።

«ፖለቲካዊ ለውጥ ለማምጣት የእርስ በእርስ ጦርነት እያካሄዱት ነው እንዳንል አይደለም ። ለምሳሌ በቻይና ፣ በኩባ ፣ በቪየትናም እንደተካሄዱት ሕዝባዊ ትግሎች ። ቀደምም ሲል በረረንግዳይ ፣ በሰጋኝ ፣ በሩሲያ እንደተደረጉት የእርስ በእርስ ጦርነቶች ፣ ወይም አሁን በኤል ሳልቫዶር በመደረግ ላይ ያለው የእርስ በእርስ ጦርነት ። የኛ ትግል ከነዚህ ትግሎች ጋር የይዘትም ሆነ የዓላማ ግንኙነት ወይም ተመሳሳይነት የለውም ። በአጠቃላይ ፖለቲካዊ ለውጥ ለማምጣት አይደለም የምንታገለው ። ቢሆን ኖሮ በኢትዮጵያ ሶሻሊስታዊ ሥርዓተ ማኅበርን ለመመሥረት የሚደረገውን ጥረት መሣሪያ አንስተን አንወጋም ነበር ። ታዲያ የትግላችን ይዘትና ዓላማ ፣ መነሻና መድረሻ ምንድነውን ባጭሩ በአብራህት ያበጠ ጠባብነት ካልሆነ በስተቀር ሌላ ትርጉም የለውም ያለው ብቻ ነው ጥሩ አድርጎ የሚታወስኝ» አልኩት ።

«የሚናገረውን ሁሉ የሚያምንበት ይመስልህልን» ብሎ ጠየቀኝ ።

«እንጂ ። እውነቱን ይሁን ውሸቱን በምን ዐውቋለሁ ። ግን ቢያምንበትም ባያምንበትም አባባሉ ሐቅ ነው ። ጠናግላለሁ ነገር ድረስ ባንድ አገር ውስጥ እንዲብሐረሰብ ሌላውን ቢንቅ ወይም በሌላው ላይ ቢቀልድ ምንም አይደለም ። ያለ ነገር ነው ። ግን መናናቅ ያገርን እንድንት እስከማጥፋት ድረስ መሐድ የለበትም ። ይህንው የሚያናድደኝ ። አልኩትና ቴፑን እውጥኛ ከሰጠሁት በኋላ ፣ «ወንበዴዎች ናቅፋ ላይ መሸገው ከመቆየት ሌላ ምርጫ የላቸውም» ያለውን ግን አሁንም አላመንኩበትም» ብዬ ጥርጣሬዬን ገለጽኩለት ።

«ለምን አላመንኩበትም?»
 «ሰው በራሱ ላይ እልቂት ይጋብሃልን»
 «ታዲያ ምን ያደርጋሉ ብለህ ታስባለህ?»

«እንጂ ። ይኸ የወታደራዊ ኢንተሊጀንስ ጉዳይ ነው ። ብቻ ፣ ናቅፋ መሸገው እንደሚቆዩ መስለው በማወናበድ ፣ የወገን ጦር ወደዚያ ሲሔድ እነሱ ወደዚህ ቢመጡሰን» አልኩት ።

ሳቀብኝና ፣ «የለም የናቅፋ 'ቤዝ' ለሕልውናቸው ያስፈልጋቸዋል ። የጎራላ ንቅናቄ አድጎ ወደ 'ኮንቬንሽናል' አቋም ከተለወጠ በኋላ ተመልሶ ሊበታተን አይችልም ። ወደ ዜሮ መመለስ ግለት ነው ። ወደዚህ ከተመለሰ በተናጠል ሊመቱ ይችላሉ ። የለም ፣ ይህ ጦርነት ለእነሱም ሆነ ለኛ ወሳኝ ነው ። ቁልፍ በታናቅፋ ትሆናለች» ካለኝ በኋላ ፣ ዓይኖቼን እያሻሸ ፣ «ፊያሚታ ጊላይን አግኝተህት ታውቃለህ?» ሲል ጠየቀኝ ።

«ለምንድነው ሰው ሁሉ ስለእሷ የሚጠይቀኝ?» ከእሷ ጋር ምንም የለኝም ። አንድ ቀን ብቻ ነው ያየኋት ። ከዚያን ቀን በኋላ በስልክ ነው እንጂ ፊት ለፊት ተገናኝተን አናውቅም» በማለት ተናዘዝኩለት ።

«ለምን እንድትገናኙ አታደርግም?» አለኝ ።
 «ለምን አደርጋለሁ? እስቲ ንግረኝ?»
 «ቆንጆ ናት ። ይኸ ራሱ በቂ ምክንያት አይሆንም?»
 «ገባኝ» አልኩት ።
 «ምን?»

«ከእሷ የምትፈልገው ነገር ያለ ይመስለኛል»
 «ካልክ አምን?»

«እኔን ትተህ ለምን በራስህ ልጆች አትጠቀምም ። እሳት የላሱ ልጆች አሉህ ። እኔ ጋዜጠኛ ነኝ እንጂ ሰላይ አይደለሁም ። ልምዴም የለኝም» አልኩት ።

ለወራ የሚያሸት ጥሩ አፍንጫ ያለው ሰው ጥሩ ሰላይ ነው ። በዚያ ላይ ደግሞ ጥሩ የአርበኝነት ስሜት ያለህ ይመስለኛል» ብሎ ገለጸ ።

«አርበኝነት ከዚህ ጋር ምን ግንኙነት አለው?»

«ላገሩ ፣ ላብዮቱ ፣ ባጠቃላይ ለሕዝብ ደገንነት የሚሰሏል ሁሉ ባሁኑ ጊዜ አርበኛ ነው ። ሕዝብ ደገንነት እንደ ድር ጸረ ሕዝብ አይደለም ። ለግንኛውም ነገር አስብበት» ብሎኝ ሊሔድ ሲል ፣ «ለምንድነው ፈያሚታን በቅርብ እንዳውቃት የምትፈልገው?» አልኩት ።

«በእሷ አማካይነት ሌላ ሰው እንድትቀርብ ነው» አለኝ ።
«ለምሳሌ እንደግን ያለ ሰው?»
«ሥዕላይ በራሽ» ብሎኝ ሔደ ።

ሳልወድ ስለ ሥዕላይ በራሽ ማሰብ ጀመርኩ ። ድምጺ ሐፋሽ የተባለው የወንበደዎች ራዲዮ ጣቢያ ከሐዲ — እድርባይ እያለ በየቀኑ ይወርድበታል ። ግን ለምን? እነ ኡሃይያስ አፈወርቂን ከመሠረቱ ጀምሮ ከሲ አይ ኤ ጋር የጠበቀ ግንኙነት እንደነበራቸው ግጋለጡ ይሆን የቆጠቆጣቸው? አሁን ሳስበው ፣ የግንኙነቱ ይፋ መውጣት ባሁኑ ወቅት ለእነሱ የሚበጅ እንጂ የሚከፋ መስሎ አልታየኝም ። ከጉዳቱ ጥቅም ያመዘናል ። አሜሪካ በኢትዮጵያ የደረሰባትን ጉዳት አትረሳም ። ቀይ ባሕርን የመሰለ ስትራቴጂካዊ ሥፍራና ቃኘው ጣቢያን የሚያከል ዘመናዊ መገናኛ ማጣት ቀላል ጉዳት ባይሆንም ፣ ወደ ጥቁር አፍሪካ አመች መሸጋገሪያ የሆነች እንደ ኢትዮጵያ ያለች ታላቅ መድረክ ማጣት ዘላለም የሚያስቆጭ ነው ። ኢትዮጵያን አጥቶ ለማለያን ግግኝት ምንጊዜም ቢሆን ለአሜሪካኖች ምትክ ወይም ካሳ ሊሆን አይችልም ። እና አሁን አሜሪካኖች ከተገንጣዮች ሌላ በዚህ አካባቢ ምን መሳሪያ አላቸው? ከተቻላቸው በተገንጣዮች ትከሻ ተመልሰው ወደ 'ትራክ ኤ' ወደ 'ትራክ ቢ' ለመምጣት ይፈልጋሉ ። ቀይ ባሕር ። «ብራይት ስታር» ። ሥዕላይ የ'ብራይት ስታር'ን ዓላማ ከውስጥ ለማራመድ ይሆን ተመልሶ የመጣው?..... ባንድ ፊት አሳዘንኝ ። ከሁለት ዛፍ ያጣ ጉራዛ!..... ግን ምን ሊያደርግ ይችላል?..... የጋዜጠኞች ጋጋታ አሳቤን አቋረጠው ።

የቴሌቪዥን ሰዎች ነበሩ ። ሲሠሩ የዋሉትን ፊልም በካርቶን አሸገው ይዘዋል ።

«ታዲያስ ልጆች እንዴት ነበር?»

«ጥተናል ። ግን ፊልሙ ጥሩ ሳይወጣ አይቀርም ። ምናልባት አንዳንድ ቦታ ድምጽ ይበላሽ ይሆናል ። ዛሬ ግታ ግላየት ከቻልን ተአምር ይሆናል» አለ እንዲ ከመካከላቸው ።

«በኔ ይሁንብህ» አልኩትና ፣ ወደሌላው የጋዜጠኞች ቡድን መለስ ብዬ ። እናንተስ ተሳካላችሁ? በማለት ጠየካቸው ።

ሕዝቡ በያለበት ንግግሩን በምን ሁኔታ ሲከታተል እንደዋለና ፣ ያለውን አስተያየትና ያደረሰበትን ስሜት በፊልም ፣ በፎቶ ግራፍና በዜና እንዲሠሩ ፣ አንድ የተግላ የጋዜጠኛ ቡድን ወደ ከተማ ልኬ ነበር ።

«በጥሩ ሁኔታ ። ጥሩም ነው ። ያልደረሰንበት ቦታ የለም ። ግን ደከሞናል ። ጉሮሮአችን ደርቋል ። መሎቲ በራ ፋብሪካ ጋን ላይ ተቀምጠን ዝሑል በራ ሲጠግን ያላዘናል» አለ ።

«ጋዜጠኞች ስትባሉ መቸም ገንዘብ አይበቃችሁም!» ብዬ ለዝሑል በራ አሥር ብር ጣልኩላቸውና ፣ «ግን ምሳችሁን እንደበላችሁ በቀጥታ ወደ ምጽዋ ። ፍጥነት ። እዚያ እንገናኛለን ። እና በፈጠራችሁ ደግሞ መብራት ፣ ባትሪ ፣ ገመድ ምናምን እንጥራለሁ» አልኩትና ። ፊልሞቹንና ፎቶግራፎቹን ይገር ወደ አርሚ አሸዳሽን በረርኩ ። ለዚህ ሥራ የተመደበ የአርሚ አሸዳሽን ልዩ አይርጥላን ተዘጋጅቶ ይጠብቀኝ ነበር ። ቴሌቪዥን ወደኋላ እየተውኩ ወደ አርሚ አሸዳሽን በምበርበት ጊዜ ፣ ሁኔታው አሳቀኝ ፣ አወይ አለመታደል ። አሥመራ ላይ ጧት የተደረገውን ነገር ወደ አዲስ አበባ በአይርጥላን ልኮ ግታ በቴሌቪዥን እንዲቀርብ ማድረግ እንደተአምር የሚታይ ነገር ይሁን? ለዚያውም ተሳክቶ ቢሆንልን! ሠላም ፣ ሠላም ፣ አልኩ የኢትዮጵያ ዋና ፣ ዋና ከተሞች በሁለት አቅጣጫዎች በቴሌቪዥን መስመሮችና በራዲዮ መገናኛዎች ተገናኝተው ፣ ነገር ዓለም እንደ እሳት ሲቀጣጠል እየታየኝ ። ቅጥት አይሉት ራእይ ። ሠላም ይደግግ ፣ ብቻ የሚያሳዝነው ነገር ሚዲያዎችን ዞር ብሎ የሚያስታውሰው የለም ። የዳዩ ጉዳይ ይቀድማል ። ሌኒን አንድ ጊዜ «ከሚዩ ኒስቶች ሕልም ያያሉ?» ተብሎ ሲጠየቅ ፣ «ታዲያ ዳዩ ጠግበው ሲያገሱ የሚያደሩ መሰለህ! አዎ እናልግለን ፣ እኛ የምናልመው የተሻለ ዓለም ነው» በማለት የተናገረው ትዝ አለኝ ። ዓለም

ያለሚደያ ምንድር ናት? እና ወደፊት ለችግራችን መፍትሔ የምንሻው በየትኛው መድረክ ላይ ይሆናል? በጦር ሚዳ ሆኖ መቅረት የለበትም አለበለዚያ መኖር ምን ይጠቅማል? የመግባት-የሠላምና የዕድገት መሣሪያ ካልሆነ = የሚደያ ማወናበድ ተጨምሮበት ይቅርና : እንዲሁም ቢሆን : ዓለም ተግባብቶ ለመኖር አልቻለም = ምስኪን ዓለም! እና ደግሞ የመሐን ልጅ ትመስል ምትክ የሌላት ኢንድ ራሷን : አንድ ብቻዋን ናት.....

ሻለቃ ታደሰ ቆሪች እንደ ድሮው በፈገግታ አልተቀበለችም = ሰውነቱ ከሳ ብሎአል = እንዲያው ሲመለከቱት ስጋት ያለበት ሰው ይመስላል = ሥራ በዝቶበት ይሆናል በማለት ቀዝቀዝ ስላለብኝ ቅር አላለኝም = የጦር አይሮፕላኖች : ሂሊኮፕተሮች : ትናንሽ አይሮፕላኖች በየደቂቃው ይነሳሉ : ይወርዳሉ : ሰውና ዕቃ ይጫንና ይወርዳል : አርሚ አሺዬሽን የእብድ ሠፈር መስ ሏል = ግን ሻለቃ ታደሰ አይሮፕላኖች ሲነሱና ሲያርፉ ማየት እንደ በፊቱ ደስ የሚለው አይመስልም = እንዲያውም አያያቸ ውም =

«ምን እንዲህ አዘገየህ!» አለኝ = ቁጣ እንጂ ጥያቄ አልነበረም =

«ንግግሩ ትንሽ ዘግይቶ ስላለቀ ነው = አይሮፕላኗ ለዚህ ሥራ ብቻ አይደለም እንዴ የተመደበችው? ይደርሳል» አልኩት =

«ቢሆንስ!» አለኝ እንደገና በቁጣ =
ይህ ሰው ዛሬ ጤና የለውም እንዴ አልኩና በሆዴ :
«አሺ ዓድ ሻለቃ = ነገሩ ከቁጥጥራ ውጭ ሆኖብኝ ነው እንጂ አልዘገይም ነበር» አልኩትና ፊልሞቹን ሰጠሁት =

በሌሎች ጊዜያት ወታደር ጠርቶ ያስጭን ነበር = ዛሬ ግን : ፊልሞቹ የታሸጉበትን ካርቶን ራሱ ይዞ ወደተዘጋጀችው አይሮፕላን ሲሮፕ በማየቱ ደስ አለኝ = ወደ መኪናዬ ተመለስኩ = ሠፈሩ ጆሮ ያደነቁራል = የጦር አይሮፕላኖች : አንቶኖቮች ይነሳሉ : ያርፋሉ = የመኪናዬን ሞተር አስነስቼ ልሔድ ስል : ኪሴ ውስጥ የዘነጋሁት አንድ ጥቅል ፊልም ትዝ ብሎኝ : ሞተሩን አጠፋሁና ተነስቼ ሻለቃ ታደሰን ፍለጋ ሮፕኩ = አገኘሁት = ካንድ ረጃም : ቀጭን : የመካኒክ ቱታ ከለበሰ ጠይም ወጣት

ጋር በሹከሹከታ እየተነጋገረ : ፊልም ወደ አዲስ አበባ እንድት ወስድልን ከተመደበችው ልዩ አይሮፕላን ላይ ዕቃ ይጭን ነበር = የማዳም መሎቲ አይሮፕላን የነበረች ናት = ዘወር ባለ ሥፍራ ነበር የቆመችው = በሚለዋወጡት የሹከሹከታ ንግግር ተመስጠው ነበር መሰለኝ : ከኋላቸው ስመጣ ሁለቱም አላዩኝም : አልሰሙኝም = የያዙትን ሥራ ያጣድፋሉ =

«ዓድ ሻለቃ» ብዬ ጠራሁት =

ሻለቃ ታደሰ ድንገት ወደኔ ዞር አለ : ለሁለት ይዘውት የነበረው ከባድ ካርቶን ከሁለተኛው ሰው እጅ አምልጦ : አስፋልት ላይ ወርዶ ዘጭ ሲል : ታሽን የነበረው ካርቶን : ካንድ ጎን ተሰጥርቆ አፋን ከፈተ = ዓይኖቼ መራት ከወደቀው ካርቶን ላይ ተተክለው ቀሩ = ገና ከፋብሪካ የወጡ የሚመስሉ አዳዲስ ክላሺን መትረየስ መሣሪያዎች ብቅ ብለው ይታዩ ነበር = አላስገረመኝም = ሥፍራው አርሚ አሺዬሽን ነው = ሁልጊዜ መሣሪያ ይጫናል : ይወርዳል = አዲስ ነገር አይደለም = ዜና ሲሆን አይችልም = ካርቶኑ ወድቆ ቢፈነዳና : ፈንጂው አይሮፕላኗን ከተጫነችው ፊልም ጋር ቢያቃጥል ኖሮ ዜና ብቻ ሳይሆን ትራጂዲ ይሆን ነበር = ይልቅ አንደ አዲስ ነገር ሆኖ ያስገረመኝ ነገር ቢኖር የሁለቱ ሰዎች ድንጋጤ ነበር = ምን አስደነገጣቸው? ሁለተኛውን ሰው ከዚህ በፊት አንድ ቦታ ያየሁት መሰለኝ : ቢሆንም ቦታው ጠፋኝ = ወጣቱ መካኒክ ቶሎ ብሎ ነፍስ በመግዛት : ምንም ነገር እንዳልሆነ አስመስሎ ካርቶኑን በመሸፋፈን በሲባን ያስር ጀመር =

«ምንድን ነው!» አለኝ ሻለቃ ታደሰ በጎረና ድምጽ =
«ይህችን ፊልም እኪሴ ውስጥ ረስቼ ነው = »
«የምን መዝረክረክ ነው? ለምን በፊት አታስብበትም ፍርአል?»

አለኝና የፊልሚን ጥቅል ከእጄ ምንጭቅ አድርጎ ወሰዳት = ሁኔታው ደስ አላለኝም — «ዓድ ሻለቃ : ሥራ ሲበዛ ምን ይደረግ? ይኸው እንደምታየው ነው» አልኩትና ለማግባባት ያህል : «ለመሆኑ መቸ ጊዜ ታገኛልኛለህ?» ብዬ ጠየኩት = «ለምን?»
«ስለዚህ አገተርሼው ጉዳይ.....»
«ጊዜ የለኝም.....»

«ይገባኛል ። ሥራ ይበዛብህል ። ቢሆንም ከሰሞኑ ጊዜ ታገኛልኛለህ ብዬ ተስፋ አድርጌአለሁ ። ጡረታ ከመውጣትህ በፊት አንተን ኢንተርቪው ማድረግ አለብኝ ። ጥሩ ታሪክ ይወጣል» አልኩት ።

«አስብበታለሁ» አለኝ ሻለቃ ታደሰ ።

ሸበት በዝቶበታል ። ባለፈው ሰዎን ሳየው ብዙ ሽበት አልነበረውም ። ፊቱም ጠቁሮአል ። ሽበት ያልጨመረና ያልጠቆረ ማን አለ? የቀይ ኮከብ ዘመቻ ጊዜ ብዙ ሰዎች ያሸብታል ፣ ያጠቁራል ፣ ያከላል ። እኔም ጥቂት ሽበት ሳለበቅል አልቀረሁም ።

ከመሔዴ በፊት ፣ «በነገራችን ላይ» አልኩት —

«ያው እንደተሰመደው አዲሳባ አርሚ አሸዮሽን ሔደው ነው የኛ ሰዎች ፊልሙን የሚወስዱትን»

«አይደለም ። ቦሌ» አለና ጀርባውን ሰጥቶኝ ፣ «ሌላ ጥያቄ ከሌለህ አሁን ሥራ ይበዛብኛል» ብሎ ነገረኝ ። አባባሉ ከዚህ ጥፋ እንደማለት ያህል ነበር ። እኔም ጊዜ አልነበረኝም ። አሳቤ ወደ ምጽዋ ሔዶ ነበር ።

ታ ላ ቅ በ ዓ ል
በ ር እ ሰ ም ድ ሪ

ከአሥመራ ወደ ምጽዋ መሔድ ከ7,500 ሜግ ከፍታ በጭንቅላት ወደ ታች ተወርውሮ ቀይ ባሕር ውስጥ አንደ መደፈቅ ያህል ነው ። ደግነቱ የምጽዋ ሙቀት በወላፈናዊ ፈገግታው እጅ ነስቶ አልተቀበለኝም ። ምጽዋ በጥር ወር ከረምት ስለሆነ ትንሽ ይበርዳል ። ቢሆንም ፣ ለምጽዋ «ፈስቲቫል» ከኤርትራ ከፍለ ሀገር ቀይ ኮከብ ሁሰገብ አብዮታዊ ዘመቻ ጉባኤ ላይ እንዳለ ተነስቶ በየብስና በአየር ወደ ምጽዋ የተገለበጠው ሕዝብ ለበዓሉ በተለይ የተሠራውን ሹራብ ለብሰ ርእሰ ምድሪን አጣቦ ይታያል ። ምጽዋ የበዓል ስሜት አድርባታል ። የበዓል አየር ይነፍስበታል ። የበዓል ስንደቅ ዓላማዎች ይውለበሰቡ ባታል ። ጸጥ ብሎ የተነጠፈው ቀይ ባሕር ፣ የምሽት ጀምበር ወርቃማ ጨረሮች ከላይ እየዘነቡ የሚሞሉት የቀለጠ ብር ፍሳሽ ሐይቅ መስሎ ተነጥሮአል ። የምጽዋ አድማስ ቀይ ብርቱካን በመሰለ ቀለም ነዷል ። ወደ ምሽት ላይ ነበር ምጽዋ የደረሰኩት ።

ምጽዋ በበዓል ስሜት ታድማና አሸብርቃ ብትታይም ፣ ውበቷ የሚማርከው ቀን ሳይሆን ማታ ነው ። ቀን ፣ ቀን ታንቀላቶች ። ማታ ሲሆን ነው የምትነቃውና የምትደምቀው ። ቢሆንም የድሮ ውበቷንና ድምቀቷን አጥታለች ። ከሦስት ዓመት በፊት አስቃቂ እልቂትና ጥፋት የታየባት የጦርነት ዐውድማ ነበረች ። ጠበቅ ዕዳጋ ፊት ላይ አሁንም ይታያል ።

ሻዕቢያ ፣ ከታህሣሥ ወር 1970 ጀምሮ ለዘጠኝ ወሮች ፣ ምጽዋ ከሚገኙት አሥራ ሦስት ቀበሌዎች ውስጥ አሥፋን በቀጥጥር ሥሮ አድርጋ ነበር ። ዕዳጋ ፣ ከነዳጅ ማጠራቀሚያው አካባቢ ጀምሮ ፣ የባሕሩን ጠርዝ ሳትለቅ ፣ በጉርጉሱም እስከ ስሜንቶ ፋብሪካ ድረስ በመመሸግና ፣ ሚካኤል ቤተ ክርስቲያን ላይ ሦስት ባለ ሀምሳ ካሊቭር መትረፍሶች በመጥመድ